

ZARYS PLANU DZIAŁAŃ

ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH
ZACHODNIEGO OBSZARU INTEGRACJI (ZIT ZOI)

2020 – Wersja 1.2

SPIS TREŚCI

SPIS TABEL	2
SPIS RYSUNKÓW	3
1. WSTĘP	4
2. OBSZAR GEOGRAFICZNY, KTÓREGO DOTYCZY PLAN DZIAŁAŃ	5
3. ANALIZA POTRZEB ROZWOJOWYCH I POTENCJAŁU OBSZARU	7
a. SFERA GOSPODARCZA.....	7
b. SFERA SPOŁECZNA	19
c. SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA	36
4. ANALIZA SWOT.....	49
5. OPIS ZINTEGROWANEGO PODEJŚCIA DO STWIERDZONYCH POTRZEB ROZWOJOWYCH I POTENCJAŁU ZACHODNIEGO OBSZARU INTEGRACJI	51
6. MATRYCA LOGICZNA INTERWENCJI.....	61
7. BUDŻET PLANU DZIAŁAŃ ZIT ZOI	63
8. WYKAZ OPRACJI, KTÓRE MAJĄ BYĆ WSPIERANE	64

SPIS TABEL

Tabela 1. Podmioty gospodarcze	8
Tabela 2. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	10
Tabela 3. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w wieku produkcyjnym.....	12
Tabela 4. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	13
Tabela 5. Rynek pracy.....	16
Tabela 6. Turyści zagraniczni	18
Tabela 7. Liczba ludności stan na 31.XII.	19
Tabela 8. Ruch naturalny i migracyjny ludności w latach 2014-2019	20
Tabela 9. Wskaźnik obciążenia demograficznego	22
Tabela 10. Pomoc społeczna	24
Tabela 11. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej	25
Tabela 12. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	27
Tabela 13. Dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat.....	29
Tabela 14. Wyniki egzaminu ósmoklasisty (2020 r.)	31
Tabela 15. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej	39
Tabela 16. Odpady zmieszane zebrane w ciągu roku na mieszkańca w kg.	44
Tabela 17. Zasoby mieszkaniowe – mieszkania.....	46
Tabela 18. Obszary prawnie chronione.....	47
Tabela 19. Analiza SWOT.....	49
Tabela 20. Cel, Priorytety i Działania Zarysu Planu Działań ZIT ZOI.....	51
Tabela 21. Macierz zintegrowanego oddziaływania efektów realizacji Zarysu Planu Działań ZIT ZOI	52
Tabela 22. Działania Priorytetu 1 Zarysu Planu Działań ZIT ZOI wraz z kodami wymiaru zakresu interwencji	54
Tabela 23. Działania Priorytetu 2 Zarysu Planu Działań ZIT ZOI wraz z kodami wymiaru zakresu interwencji	56
Tabela 23. Działania Priorytetu 3 Zarysu Planu Działań ZIT ZOI wraz z kodami wymiaru zakresu interwencji	57
Tabela 25. Działania Priorytetu 4 Zarysu Planu Działań ZIT ZOI wraz z kodami wymiaru zakresu interwencji	60
Tabela 26. Matryca logiczna interwencji – potencjały rozwojowe	61
Tabela 27. Matryca logiczna interwencji – bariery rozwojowe.....	61
Tabela 28. Budżet Zarysu Planu Działań ZIT ZOI.....	63
Tabela 29. Wykaz operacji, które mają być wspierane w ramach ZIT ZOI	65

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Zachodni Obszar Integracji na tle Województwa Dolnośląskiego	5
Rysunek 2. Mapa Zachodniego Obszaru Integracji w podziale na Gminy i Powiaty	6
Rysunek 3. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2019 r.	11
Rysunek 4. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem w 2019 r.	14
Rysunek 5. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszym w 2019 r.	23
Rysunek 6. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	28
Rysunek 7. Dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w 2018 r.	30
Rysunek 8. Sieć dróg krajowych i wojewódzkich na terenie ZOI.....	37
Rysunek 9. Sieć dróg kolejowych na terenie ZOI.....	38
Rysunek 10. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji wodociągowej	42
Rysunek 11. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji kanalizacyjnej w 2018 r.	43
Rysunek 12. Odpady zmieszane zebrane w ciągu roku na mieszkańca w kg w 2019 r.	45

1. WSTĘP

Niniejszy dokument programowy dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Zachodniego Obszaru Integracji opracowany został na wniosek Marszałka Województwa Dolnośląskiego oraz w związku z przygotowaniem jednostek samorządu terytorialnego do uruchomienia nowego okresu programowania Unii Europejskiej 2021 – 2027.

Ze względu na rozbieżności w stosowanej terminologii dot. nazwy dokumentu pomiędzy projektem Rozporządzenia Ogólnego Parlamentu i Rady¹ (Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych) oraz informacjami przekazywanymi przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego i Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (Strategia zwana dalej Planem działań) na obecnym etapie przyjęto nazwę Plan Działań.

Ponieważ brak wytycznych dot. zasad opracowania dokumentu oraz jego zawartości niniejszy dokument przygotowano na podstawie projektu Rozporządzenia Ogólnego Parlamentu Europejskiego oraz Rady w szczególności Art. 22 i 23 (w zakresie zawartości dokumentu) oraz załącznika do projektu Rozporządzenia (w zakresie kodów zakresu interwencji).

Do opracowania finalnej wersji Planów Działań niezbędne są precyzyjne wytyczne ze strony instytucji zarządzających Programami Operacyjnymi, głównie w zakresie alokacji środków oraz tematycznego zakresu powierzonego ZIT ZOI wsparcia jak również zasad monitoringu oraz wdrażania.

Przygotowując niniejszy dokument przyjęto założenie, że zintegrowana interwencja to taka, która realizowana jest poprzez wsparcie pochodzące z co najmniej dwóch osi priorytetowych jednego programu operacyjnego lub co najmniej dwóch programów operacyjnych natomiast projekty zintegrowane to co najmniej dwa projekty powiązane ze sobą tematycznie w ramach wspólnego celu, jaki ma zostać osiągnięty dzięki ich realizacji, których wybór do dofinansowania lub realizacja jest koordynowana przez właściwe instytucje.

---

¹ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz.

https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/61834/Rozporzadzenie_projekt_przepisy_wspolne_COM_2018_375_29_05_2018_PL.pdf

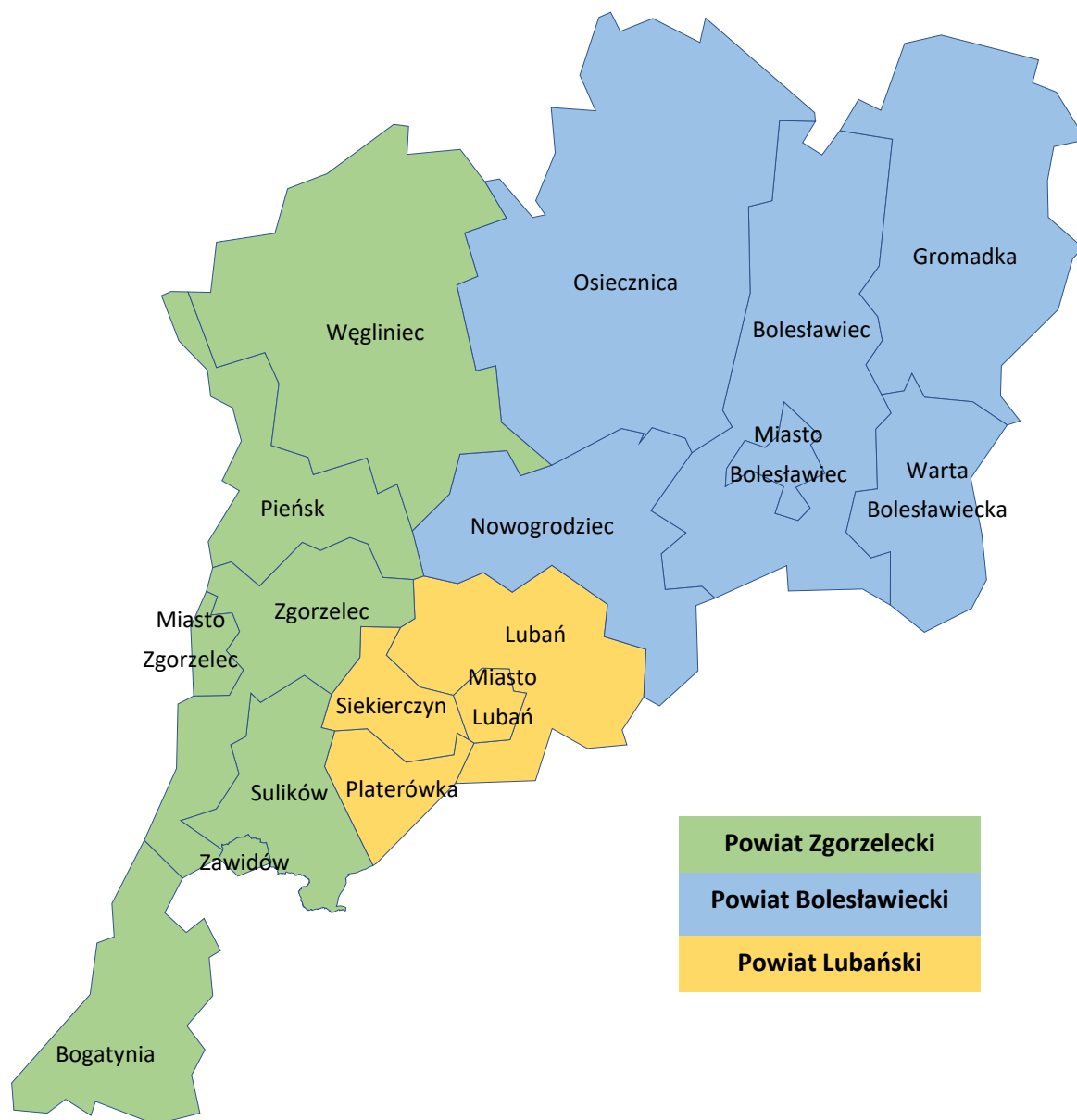
2. OBSZAR GEOGRAFICZNY, KTÓREGO DOTYCZY PLAN DZIAŁAŃ

Zachodni Obszar Integracji (ZOI, Obszar) tworzy 17 gmin, a mianowicie: Gmina Bogatynia, Gmina Bolesławiec, Gmina Miejska Bolesławiec, Gmina Gromadka, Gmina Lubań, Gmina Miejska Lubań, Gmina Nowogrodziec, Gmina Osiecznica, Gmina Pieńsk, Gmina Platerówka, Gmina Siekierczyn, Gmina Sulików, Gmina Warta Bolesławiecka, Gmina Węgliniec, Gmina Zawidów, Gmina Zgorzelec i Gmina Miejska Zgorzelec. Gminy te zlokalizowane są na terenie trzech powiatów tj.: bolesławieckiego, lubańskiego i zgorzeleckiego.

Rysunek 1. Zachodni Obszar Integracji na tle Województwa Dolnośląskiego

W 2019 r. powyższy obszar zamieszkiwało ponad 212 tys. mieszkańców. Cechą Obszaru rzutującą na jego funkcjonowanie jest występowanie miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, tj. Bolesławca, Lubania i Zgorzelca. Należy podkreślić, że miasta te wykazują silne powiązania społeczno-gospodarcze z gminami z terenu bolesławieckiego, lubańskiego i zgorzeleckiego.

Rysunek 2. Mapa Zachodniego Obszaru Integracji w podziale na Gminy i Powiaty

W rezultacie kluczowe jest opracowanie i wdrożenie strategii zapewniającej wielokierunkowy rozwój tych miast i powiązanych z nimi gmin oraz powiatów. Realizacja strategii powinna zahamować postępującą marginalizację Zachodniego Obszaru Integracji i zapewnić fundament dla jego zrównoważonego i inteligentnego rozwoju.

3. ANALIZA POTRZEB ROZWOJOWYCH I POTENCJAŁU OBSZARU

A. SFERA GOSPODARCZA

Przedsiębiorczość

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji zlokalizowane są miasta średniej wielkości, które - jak wynika z opracowania „Aktualizacja delimitacji miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze (powiększających dystans rozwojowy)” - znajdują się w kryzysie oraz zagrożone są postępującą marginalizacją. Zgodnie z przyjętą na potrzeby powyższego opracowania metodologią na obszarze ZOI znajdują się:

- **miasta kryzysowe (silne powiększanie niekorzystnego dystansu, zła sytuacja społeczno-gospodarcza) – Bolesławiec i Lubań;**
- **miasta obniżającego się potencjału (silne powiększanie niekorzystnego dystansu, umiarkowanie zła sytuacja społeczno-gospodarcza) – Zgorzelec.**

Analizując sferę gospodarczą warto również podkreślić, że na terenie Zachodniego Obszaru Integracji znajdują się gminy zagrożone trwałą marginalizacją. Jak wynika z Załącznika Nr 1 „Lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją: programowanie 2021-2027” z 30 dolnośląskich gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, 4 (ok. 13%) znajdują się na diagnozowanym Obszarze. Są to gminy zlokalizowane w powiatach:

- bolesławieckim – gmina Gromadka;
- zgorzeleckim – gminy: Pieńsk, Węgliniec i Zawidów.

Należy zaznaczyć, że gminy te zlokalizowane są peryferyjnie w stosunku do największych ośrodków wzrostu w regionie, a co za tym idzie, ich atrakcyjność inwestycyjna jest niska.

Powyższa sytuacja wymaga podjęcia intensywnych działań zmierzających do aktywizacji gospodarczej miast, które powinny stać się liderami rozwoju całego Obszaru.

W 2019 r. na terenie Zachodniego Obszaru Integracji zarejestrowanych było łącznie 21.595 podmiotów gospodarczych. W porównaniu do 2014 r. nastąpił wzrost ogólnej liczby podmiotów gospodarczych o ok. 4,7%. Powyższa tendencja zauważalna była również na Dolnym Śląsku. Zaznaczyć przy tym należy, że wzrost liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie ZOI był wyraźnie wolniejszy niż w województwie dolnośląskim (9,0%).

Wśród podmiotów gospodarczych funkcjonujących na analizowanym Obszarze dominowały przedsiębiorstwa zaliczane do sektora prywatnego. W 2019 r. działało łącznie 20.517

podmiotów zaliczanych do sektora prywatnego. Również w tym przypadku na przestrzeni lat 2014-2019 nastąpił wzrost liczby podmiotów wynoszący ok. 4,8%. Podkreślić przy tym należy, że wzrost liczby podmiotów na terenie ZOI kształtował się poniżej średniej regionalnej (7,7%). Prowadzi to do wniosku, że Zachodni Obszar Integracji rozwijał się w badanych latach wolniej niż województwo, w rezultacie jego pozycja gospodarcza na Dolnym Śląsku uległa osłabieniu.

Powyższy wniosek potwierdza analiza udziału podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na obszarze ZOI w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w województwie dolnośląskim. W 2019 r. udział ten wyniósł 5,6% podczas gdy w 2014 r. 5,9%.

Tabela 1. Podmioty gospodarcze

Wyszczególnienie	2014	2019	2014=100 (%)
Bogatynia			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	2 036	1 906	93,6
Sektor prywatny	1 918	1 726	90,0
Bolesławiec			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	1 238	1 538	124,2
Sektor prywatny	1 220	1 512	123,9
Bolesławiec Miasto			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	4 566	4 913	107,6
Sektor prywatny	4 290	4 620	107,7
Gromadka			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	330	327	99,1
Sektor prywatny	315	314	99,7
Lubań			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	528	586	111,0
Sektor prywatny	517	572	110,6
Lubań Miasto			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	2 565	2 587	100,9
Sektor prywatny	2 318	2 418	104,3
Nowogrodzic			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	1 035	1 212	117,1
Sektor prywatny	1 012	1 190	117,6
Osiecznica			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	490	607	123,9
Sektor prywatny	470	586	124,7
Pieńsk			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	851	853	100,2
Sektor prywatny	781	793	101,5
Platerówka			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	99	107	108,1
Sektor prywatny	94	96	102,1
Siekierczyn			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	357	411	115,1
Sektor prywatny	339	392	115,6
Sulików			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	309	319	103,2
Sektor prywatny	299	309	103,3

Warta Bolesławiecka			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	534	594	111,2
Sektor prywatny	515	577	112,0
Węgliniec			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	718	743	103,5
Sektor prywatny	653	689	105,5
Zawidów			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	311	283	91,0
Sektor prywatny	301	270	89,7
Zgorzelec			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	720	816	113,3
Sektor prywatny	711	798	112,2
Zgorzelec Miasto			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	3 941	3 793	96,2
Sektor prywatny	3 826	3 655	95,5
Zachodni Obszar Integracji			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	20 628	21 595	104,7
Sektor prywatny	19 579	20 517	104,8
Dolny Śląsk			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	351 121	382 892	109,0
Sektor prywatny	335 478	361 191	107,7

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji największy potencjał gospodarczy (wyrażony poprzez liczbę podmiotów gospodarczych) skupiony był w trzech gminach miejskich tj.: Bolesławcu (4.913 podmiotów gospodarczych), Zgorzelcu (3.793) i Lubaniu (2.587) oraz w gminie Bogatynia (1.906). Na gminy te przypada łącznie 61,1% ogółu podmiotów zarejestrowanych na terenie ZOI. Najniższy potencjał gospodarczy, mierzony liczbą przedsiębiorstw wykazują gminy: Platerówka (107 podmiotów), Zawidów (283), Sulików (319) i Gromadka (327).

Analizując potencjał gospodarczy ZOI w ujęciu dynamicznym zauważyć można, że w latach 2014-2019 liczba przedsiębiorstw zwiększyła się w 13 gminach. Największy przyrost liczby przedsiębiorstw odnotowano w gminach: Bolesławiec (24,2%), Osiecznica (23,9%), Nowogrodzic (17,1%) i Siekierczyn (15,1%).

Natomiast w przypadku czterech gmin, a mianowicie: Bogatyni, Gromadki, Zawidowa i gminy miejskiej Zgorzelec liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni badanych lat uległa zmniejszeniu.

Analizując sferę gospodarczą należy uwzględnić nie tylko bezwzględną liczbę zarejestrowanych przedsiębiorstw, ale również przedsiębiorczość mieszkańców mierzoną liczbą podmiotów na 10 tys. mieszkańców.

Dla Zachodniego Obszaru Integracji wskaźnik ten wynosił w 2019 r. 883 i był wyraźnie niższy od średniej dla Dolnego Śląska (1.320). W latach 2014 – 2019 wskaźnik ten wzrósł na analizowanym Obszarze o 8,3%. Warto jednak podkreślić, że tempo wzrostu było o 1,1 punktu

procentowego niższe niż średnia regionalna. W rezultacie w 2019 r. wartość przedmiotowego wskaźnika w przypadku ZOI stanowiła ok. 66,9% wartości wskaźnika w regionie.

Tabela 2. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

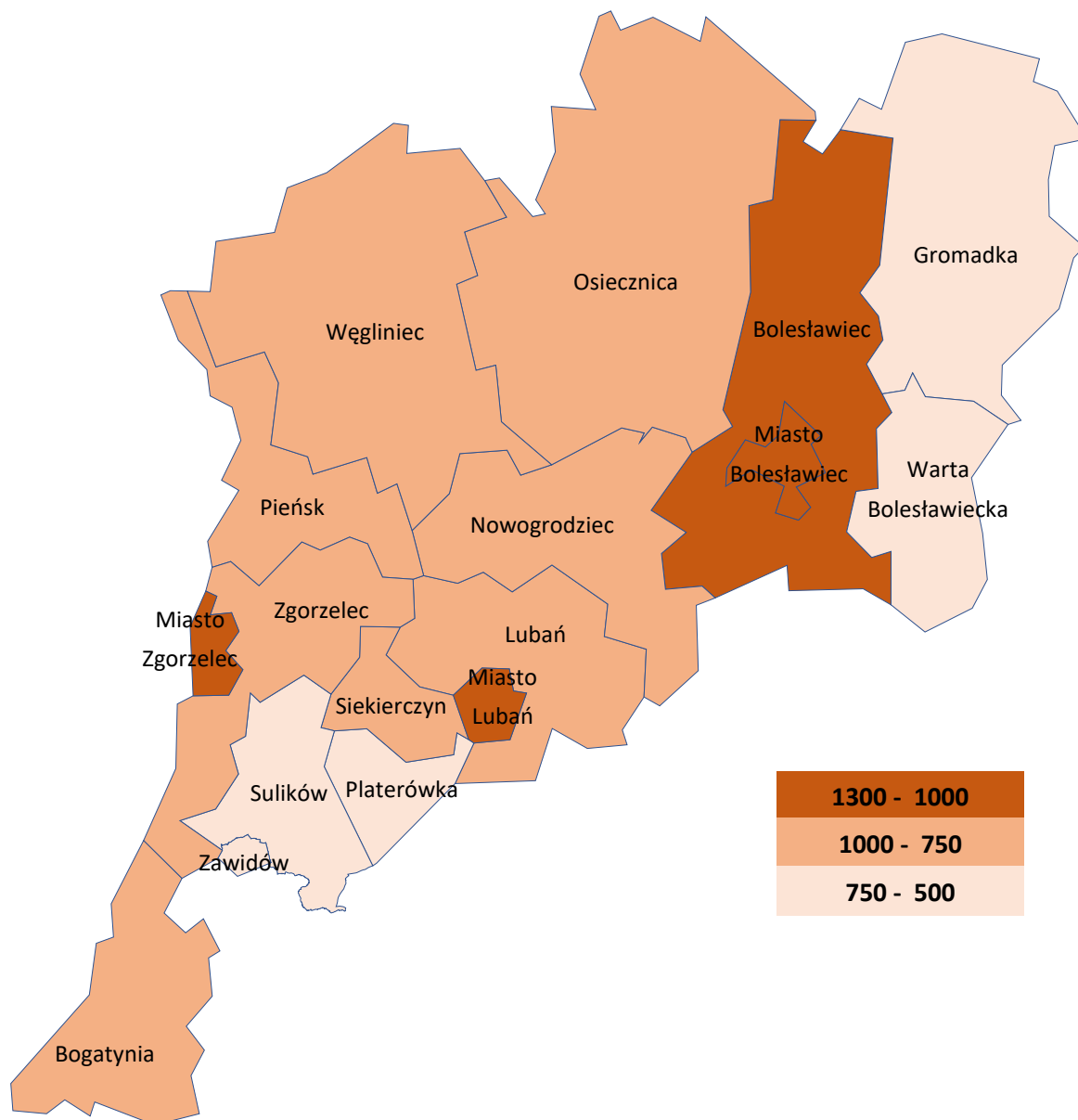
Wyszczególnienie	2014	2019	2014=100	Dolny Śląsk =100 Rok 2019 (%)
Bogatynia	855	831	97,2	63,0
Bolesławiec	879	1 046	119,0	79,2
Bolesławiec Miasto	1 157	1 264	109,2	95,8
Gromadka	602	613	101,8	46,4
Lubań	802	888	110,7	67,3
Lubań Miasto	1 117	1 234	110,5	93,5
Nowogrodzic	679	797	117,4	60,4
Osiecznica	648	826	127,5	62,6
Pieńsk	918	945	102,9	71,6
Platerówka	597	656	109,9	49,7
Siekierczyn	787	913	116,0	69,2
Sulików	505	531	105,1	40,2
Warta Bolesławiecka	658	688	104,6	52,1
Węgliniec	834	897	107,6	68,0
Zawidów	721	677	93,9	51,3
Zgorzelec	855	958	112,0	72,6
Zgorzelec Miasto	1 250	1 255	100,4	95,1
Zachodni Obszar Integracji	816	883	108,3	66,9
Dolny Śląsk	1 207	1 320	109,4	100,0

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

Ważnym podkreślenia wydaje się fakt, że żadna z gmin wchodzących w skład Zachodniego Obszaru Integracji nie miała wskaźnika przedsiębiorczości wyższego od średniej dla Dolnego Śląska. W ramach ZOI najwyższy wskaźnik przedsiębiorczości odnotowano w następujących gminach: gmina miejska Bolesławiec (1.264), gmina miejska Zgorzelec (1.255), gmina miejska Lubań (1.234) i Bolesławiec (1.046).

W stosunku do 2014 r. sytuacja w niniejszym zakresie uległa pogorszeniu. Wówczas to analizowany wskaźnik kształtował się powyżej średniej dla Dolnego Śląska w gminie miejskiej Bolesławiec.

Najniższy poziom aktywności gospodarczej mieszkańców wykazują gminy: Sulików (531), Gromadka (613), Platerówka (656), Zawidów (677) i Warta Bolesławiecka (688).

Rysunek 3. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2019 r.

Jednocześnie w latach 2014 – 2019 w 15 gminach ZOI nastąpił wzrost przedsiębiorczości. Najmocniej zjawisko to uwidoczniło się w gminach: Osiecznica (27,5%), Bolesławiec (19,0%), Nowogrodzic (17,4%) i Siekierczyn (16,0%). Odwrotną sytuację odnotowano w gminach: Bogatynia i Zawidów.

Ponadto, należy zwrócić szczególną uwagę na wartości kolejnego istotnego wskaźnika – podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym – interpretowanego często jako jeden z głównych barometrów przedsiębiorczości na określonym obszarze.

W analizowanym okresie wartości tego indykatora kształtowały się pozytywnie, zaobserwowano bowiem wzrost liczby podmiotów z poziomu 126,6 w 2014 r. do poziomu 143,3 w 2019 r. Niestety wartość niniejszego wskaźnika nadal kształtowała się wyraźnie

poniżej średniej dla Dolnego Śląska wynoszącej (w 2019 r.) 220,9. Co więcej, również dynamika wzrostu analizowanego wskaźnika wynosząca na obszarze ZOI 13,1% była wolniejsza niż w regionie (16,2%).

Tabela 3. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w wieku produkcyjnym

Wyszczególnienie	2014	2019	2014=100	Dolny Śląsk =100 Rok 2019 (%)
Bogatynia	130,8	133,0	101,7	60,2
Bolesławiec	132,0	163,0	123,5	73,8
Bolesławiec Miasto	187,7	221,2	117,8	100,1
Gromadka	92,2	97,6	105,9	44,2
Lubań	120,8	139,9	115,8	63,3
Lubań Miasto	188,6	209,7	111,2	94,9
Nowogrodziec	104,1	125,7	120,7	56,9
Osiecznica	100,2	131,0	130,7	59,3
Pieńsk	140,7	150,8	107,2	68,3
Platerówka	92,4	104,9	113,5	47,5
Siekierczyn	119,8	142,8	119,2	64,6
Sulików	77,5	84,3	108,8	38,2
Warta Bolesławecka	96,8	109,9	113,5	49,8
Węgliniec	128,3	145,7	113,6	66,0
Zawidów	111,3	109,2	98,1	49,4
Zgorzelec	127,6	150,7	118,1	68,2
Zgorzelec Miasto	202,0	216,3	107,1	97,9
Zachodni Obszar Integracji	126,6	143,3	113,1	64,9
Dolny Śląsk	190,1	220,9	116,2	100,0

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

Najwyższą wartość przedmiotowy wskaźnik osiągnął w gminach: gminie miejskiej Bolesławiec (221,2), gminie miejskiej Zgorzelec (216,3) i gminie miejskiej Lubań (209,7). Niestety również w tych przypadkach wartość wskaźnika kształtowała się poniżej średniej dla Dolnego Śląska. Najniższą wartość przedmiotowego wskaźnika odnotowano w gminach: Sulików (84,3) i Gromadka (97,6).

Innowacyjność i potencjał inwestycyjny

Potencjał gospodarczy Zachodniego Obszaru Integracji tworzy nie tylko liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na jego obszarze, czy też przedsiębiorczość mieszkańców, ale również innowacyjność tych przedsiębiorstw.

Pomiar innowacyjności przedsiębiorstw jest problemem złożonym, a dostępność materiałów źródłowych mocno ograniczona. Można uznać, że innowacyjność przedsiębiorstw związana jest m.in. z branżami, w jakich one funkcjonują. Na szczególną uwagę zasługuje tzw. sektor kreatywny, który niejednokrotnie tworzy warunki do generowania i wdrażania innowacji.

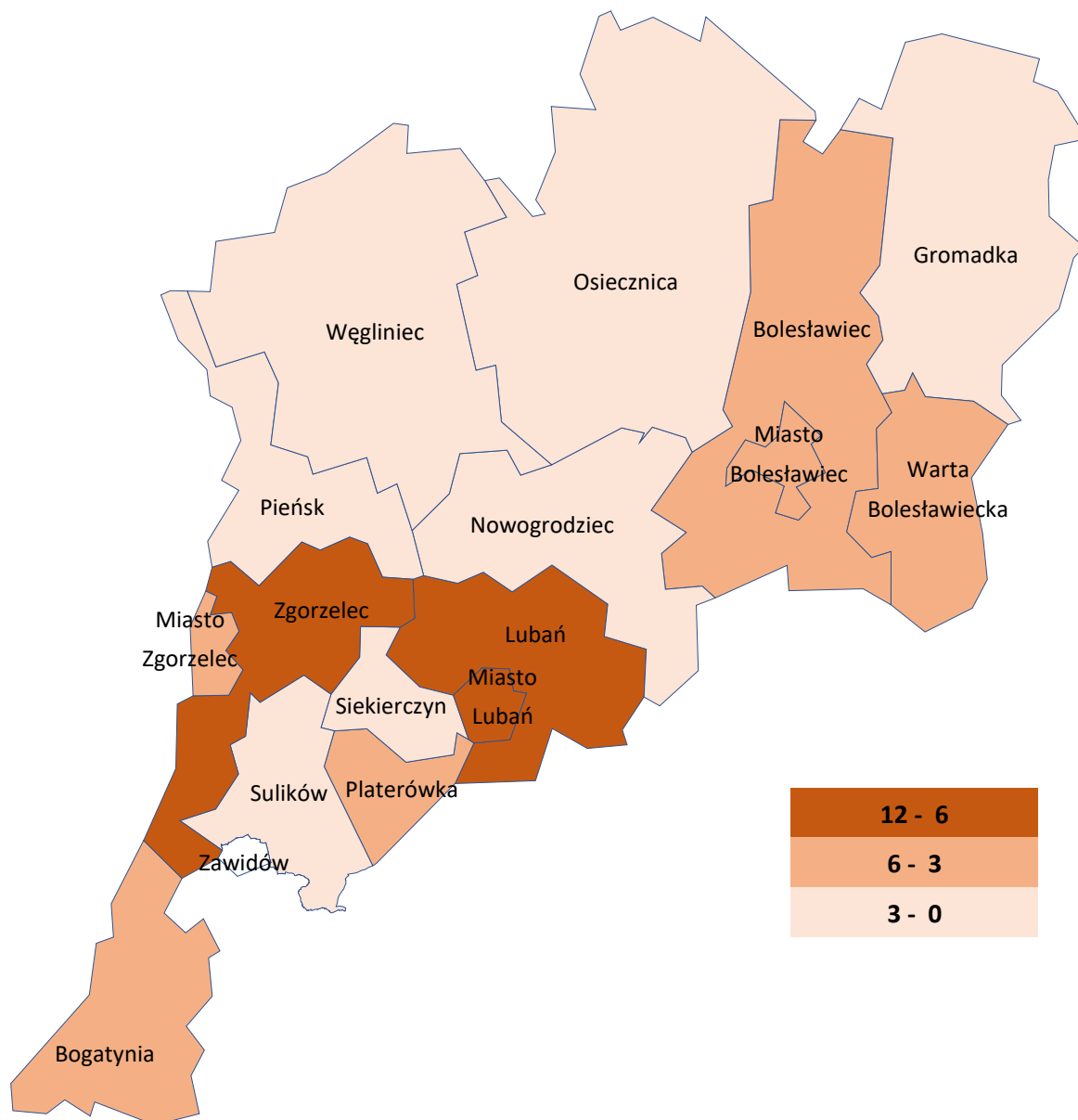
Jak wynika z danych GUS udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem kształtował się na terenie Zachodniego Obszaru Integracji w 2019 r. na poziomie 4,24%. Niestety wartość niniejszego wskaźnika była w przypadku analizowanego Obszaru niższa niż średnia dla województwa dolnośląskiego wynosząca w 2019 r. 6,56%.

Tabela 4. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem

Wyszczególnienie	2014	2019	2014=100	Dolny Śląsk =100 Rok 2019 (%)
Bogatynia	6,94	3,25	46,8	49,5
Bolesławiec	4,38	5,49	125,3	83,7
Bolesławiec Miasto	6,91	4,62	66,9	70,4
Gromadka	0,00	2,50	-	38,1
Lubań	4,92	10,91	221,7	166,3
Lubań Miasto	3,87	8,29	214,2	126,4
Nowogrodzic	1,32	2,99	226,5	45,6
Osiecznica	4,76	1,20	25,2	18,3
Pieńsk	1,08	1,39	128,7	21,2
Platerówka	0,00	5,56	-	84,8
Siekierczyn	4,65	2,87	61,7	43,8
Sulików	0,00	2,38	-	36,3
Warta Bolesławecka	6,78	3,39	50,0	51,7
Węgliniec	4,29	1,69	39,4	25,8
Zawidów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Zgorzelec	5,68	6,45	113,6	98,3
Zgorzelec Miasto	4,86	4,82	99,2	73,5
Zachodni Obszar Integracji	3,78	4,24	112,2	64,6
Dolny Śląsk	5,97	6,56	109,9	100,0

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

Należy podkreślić, że sytuacja wewnątrz Zachodniego Obszaru Integracji jest zróżnicowana. W 2019 r. w dwóch gminach tworzących ZOI (Lubań i gmina miejska Lubań) wartość niniejszego wskaźnika była wyższa niż w województwie. Największy odsetek nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw sektora kreatywnego odnotowano w gminie Lubań (10,91%). W pozostałych gminach ZOI wartość analizowanego wskaźnika kształtowała się poniżej średniej dla Dolnego Śląska. Najniższą wartość osiągnął on w gminach: Osiecznica (1,20%), Pieńsk (1,39%) i Węgliniec (1,69%).

Rysunek 4. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem w 2019 r.

Wpływ na sytuację gospodarczą ZOI ma m.in. jego atrakcyjność dla inwestorów. Interesującą informacją na temat atrakcyjności inwestycyjnej analizowanego Obszaru dostarcza raport „Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017 Województwo dolnośląskie”².

Na potrzeby powyższego opracowania przyjęto poniższą skalę oceny:

- gwiazda pomarańczowa - oznacza, iż powiat lub gmina uzyskała ponad przeciętną ocenę we wszystkich analizowanych obszarach (gospodarki narodowej, przemysłu, handlu, usług turystycznych oraz usług profesjonalnych);

² H. Godlewska-Majkowska i in. Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017. Województwo dolnośląskie. Raport przygotowany na zlecenie Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu S.A. w Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa, listopad 2017

- gwiazda złota – jest najwyższym wyróżnieniem i oznacza najwyższą ocenę wszystkich analizowanych sekcji gospodarczych w danym powiecie lub gminie.

Jak wynika z cytowanego opracowania gwiazdą pomarańczową wyróżniony został Powiat Zgorzelecki. W grupie gmin, również wyróżnione zostały jednostki wchodzące w skład Zachodniego Obszaru Integracji tj.:

- złotą gwiazdą – gmina miejska Bolesławiec, gmina miejska Lubań;
- pomarańczową gwiazdą – Bogatynia, Bolesławiec, Pieńsk, Siekierczyn, Warta Bolesławiecka, Zawidów, Zgorzelec.

Jak wynika z powyższego zestawienia 9 gmin tworzących ZOI zostało wyróżnionych, co stanowiło 52,9% ogółu gmin wchodzących w skład analizowanego Obszaru.

Ważną rolę we wspieraniu przedsiębiorczości pełnią instytucje otoczenia biznesu (IOB). Wśród IOB najistotniejszą rolę odgrywają parki technologiczne, parki przemysłowe, centra transferu technologii, inkubatory przedsiębiorczości oraz instytucje Krajowej Sieci Innowacji. Niestety na terenie ZOI pozycja IOB jest niezadawalająca i nieadekwatna do potrzeb wynikających z wyzwań (np. dekarbonizacja), przed jakimi stoi lokalna gospodarka.

O potencjale inwestycyjnym ZOI świadczy również funkcjonowanie Specjalnych Stref Ekonomicznych tj³:

1. Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości, która administruje podstrefą w Nowogrodźcu, która obecnie posiada 139,47 ha wolnych terenów inwestycyjnych
2. Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która administruje podstrefą Krzywa, oferującą obecnie oferuje ok. 8 ha wolnych terenów do zainwestowania
3. Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która administruje podstrefą w Bolesławcu. Obecnie brak ofert wolnych terenów do zainwestowania.

W tym miejscu warto zaznaczyć, że potencjał ww. stref wynika z: ich lokalizacji w pobliżu autostrady A4, funkcjonujących już firm oraz granicy państwa i rynku niemieckiego. Niestety niższy poziom pomocy publicznej możliwy do zastosowania na terenie woj. dolnośląskiego w porównaniu do innych Polskich regionów osłabia atrakcyjność inwestycyjną wszystkich SSE z terenu ZOI.

Rynek pracy

Wskaźnik bezrobocia mierzony jako udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był na terenie ZOI niższy niż na Dolnym Śląsku i w 2019 r. wynosił 2,8%. W stosunku do roku 2014 r. sytuacja w niniejszym zakresie uległa poprawie. W 2014 r. wartość przedmiotowego wskaźnika wynosiła 6,4%.

---

³ Źródło: Strony internetowe SSE

Tabela 5. Rynek pracy

JST	Pracujący na 1000 ludności			Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2014	2019	2014=100	2014	2019	2014=100
Bogatynia	372	356	95,7	6,0	2,2	36,7
Bolesławiec	71	87	122,5	4,8	2,1	43,8
Bolesławiec Miasto	287	333	116,0	4,8	2,3	47,9
Gromadka	163	350	214,7	5,5	2,3	41,8
Lubań	60	64	106,7	9,0	3,7	41,1
Lubań Miasto	228	260	114,0	7,0	2,4	34,3
Nowogrodziec	228	226	99,1	4,1	2,4	58,5
Osiecznica	117	140	119,7	5,2	2,9	55,8
Pieńsk	100	86	86,0	7,4	3,7	50,0
Platerówka	36	74	205,6	9,1	3,6	39,6
Siekierczyn	79	93	117,7	7,7	3,5	45,5
Sulików	57	79	138,6	8,8	3,4	38,6
Warta Bolesławiecka	89	94	105,6	5,5	2,5	45,5
Węgliniec	105	111	105,7	6,6	3,6	54,5
Zawidów	132	148	112,1	5,4	2,3	42,6
Zgorzelec	119	134	112,6	6,2	2,0	32,3
Zgorzelec Miasto	238	242	101,7	5,6	2,1	37,5
Zachodni Obszar Integracji	146	169	116,0	6,4	2,8	43,2
Dolny Śląsk	251	276	110,0	6,6	3,2	48,5

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

W 2019 r. w przypadku 11 gmin tworzących ZOI wartość analizowanego wskaźnika kształtowała się poniżej średniej regionalnej. W najkorzystniejszej sytuacji były gminy: Zgorzelec (2,0%), gmina miejska Zgorzelec (2,1%), Bolesławiec (2,1%) i Bogatynia (2,2%).

Warto podkreślić, że w 2014 r. wartość niniejszego wskaźnika była niższa niż na Dolnym Śląsku w 9 gminach, a w jednej gminie znajdowała się na poziomie regionalnym.

W 2019 r. w najtrudniejszej sytuacji znajdowały się gminy: Lubań (3,7%), Pieńsk (3,7%), Platerówka (3,6%), Węgliniec (3,6%), Siekierczyn (3,5%) i Sulików (3,4%).

Podsumowując można stwierdzić, że sytuacja na rynku pracy na terenie ZOI w 2019 r. kształtowała się korzystnie. Wpływał na to m.in. rozwinięty sektor wydobywczy i energetyczny oraz bliskość niemieckiego i czeskiego rynku pracy. Niestety należy przyjąć, że wybuch pandemii zahamuje korzystne zmiany zachodzące na rynku pracy. Można oczekiwać, że stopa bezrobocia wzrośnie. Ograniczenia w ruchu granicznym mogą utrudnić wyjazd mieszkańcom ZOI do pracy za granicą oraz przyjazd pracowników z innych państw.

Analizując rynek pracy należy również uwzględnić sytuację grup defaworyzowanych, takich jak np. osoby niepełnosprawne. Jak wynika z publikacji Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy pt. „Informacja o osobach niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy na dolnośląskim rynku pracy rok 2019” w Powiecie Bolesławieckim zarejestrowanych było 140 niepełnosprawnych bezrobotnych (w tym 52 kobiety), w Powiecie Lubańskim 144 niepełnosprawnych bezrobotnych (53 kobiety), a w Powiecie Zgorzeleckim 185 niepełnosprawnych bezrobotnych (57 kobiet). Należy podkreślić, że odsetek niepełnosprawnych bezrobotnych w powiatach: Bolesławieckim (10,8%), Lubańskim (12,3%) i Zgorzeleckim (13,5%) był wyższy od średniej regionalnej (8,7%).

Przemysł wydobywczy

Rozwój gospodarczy Zachodniego Obszaru Integracji historycznie związany był z przemysłem wydobywczym – węgla brunatnego, ale również miedzi, glin ceramicznych, kaolinu, gipsu, anhydrytu, piaskowca, wapieni, margli. Lokomotywą gospodarczą nie tylko Powiatu Zgorzeleckiego, ale i całego ZOI jest kopalnia węgla brunatnego i elektrownia „Turów”.

Należy jednak pamiętać, że realizowana polityka dekarbonizacji skutkować będzie prawdopodobnie likwidacją kopalni jako regionalnego pracodawcy co będzie miało znaczący negatywny wpływ na rynek pracy, a w konsekwencji również na sytuację gospodarczą Zachodniego Obszaru Integracji. Dlatego też należy dążyć do dywersyfikacji działalności gospodarczej na terenie ZOI, w tym m.in. poprzez rozwój turystyki i branż innowacyjnych.

Warto również zaznaczyć, że przemysł wydobywczy, szczególnie glin, był podstawą powstania w Powiecie Bolesławieckim i w Bolesławcu przemysłu ceramicznego. Warto wspomnieć również o zasobach piaskowca, żwirów oraz piasków szklarskich.

Duży wpływ na obraz gospodarczy Zachodniego Obszaru Integracji ma także sfera gospodarcza związana z eksploatacją zasobów naturalnych i gospodarka leśna.

Turystyka

Zachodni Obszar Integracji posiada potencjał do rozwoju turystyki. Według danych zawartych w „Raporcie o stanie zachowania zabytków nieruchomych w województwie dolnośląskim. Zabytki wpisane do rejestru zabytków (księgi rejestru A i C)” w 2016 r. na terenie powiatów bolesławieckiego, lubańskiego i zgorzeleckiego znajdowało się odpowiednio 215, 193 i 321 zabytków.

Wśród zabytków znajdowały się: kościoły, klasztory, miasta z murami miejskimi, ratuszami, budowlami publicznymi i kamienicami, renesansowe i barokowe pałace, domy przysłupowo-zrębowe oraz przykłady nowoczesnej architektury przemysłowej XIX i XX w.

Możliwości rozwoju turystyki zależne są m.in. od posiadanej bazy noclegowej. W 2019 r. obiekty zbiorowego zakwaterowania funkcjonujące na terenie ZOI dysponowały łącznie 6.006 miejscami noclegowymi.

Ważnych informacji na temat potencjału turystycznego Obszaru dostarczają dane dotyczące liczby odwiedzających go turystów. Niestety GUS nie publikuje w układzie gminnym informacji odnośnie liczby turystów z Polski. Jednak pamiętając o transgranicznym położeniu Zachodniego Obszaru Integracji w diagnozie wykorzystano dane dotyczące turystów zagranicznych.

Tabela 6. Turyści zagraniczni

JST	Turyści zagraniczni (niezrydenci)		Udzielone noclegi turystom zagranicznym (niezrydentom)	
	2014	2019	2014	2019
Bogatynia	673	966	908	2 181
Bolesławiec	2 854	13 916	3 017	16 275
Bolesławiec Miasto	3 919	5 873	5 914	18 217
Gromadka	-	-	-	-
Lubań	814	1 726	1 060	2 080
Lubań Miasto	52	2	127	2
Nowogrodziec	0	3	0	25
Osiecznica	1 843	7 374	3 714	13 019
Pieńsk	-	-	-	-
Platerówka	-	-	-	-
Siekierczyn	-	-	-	-
Sulików	-	-	-	-
Warta Bolesławiecka	-	-	-	-
Węgliniec	4	57	14	107
Zawidów	-	-	-	-
Zgorzelec	12 816	27 112	13 337	31 629
Zgorzelec Miasto	8 163	14 550	12 818	18 067
Zachodni Obszar Integracji	31 138	71 579	40 909	101 602
Dolny Śląsk	510 072	796 133	1 128 234	1 640 522

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z danych GUS w 2019 r. ZOI odwiedziło łącznie 71.579, którym udzielono 101.602 noclegów. Najwięcej turystów przebywało w gminach: Zgorzelec, gmina miejska Zgorzelec i Bolesławiec.

B. SFERA SPOŁECZNA

Potencjał demograficzny

Potencjał demograficzny Zachodniego Obszaru Integracji na koniec 2019 r. stanowiło 212.985 mieszkańców (ok. 7,3% potencjału ludnościowego województwa dolnośląskiego), w tym 109.493 kobiety i 103.492 mężczyzn.

Obserwowanym na obszarze ZOI zjawiskiem jest zmniejszanie się liczby ludności. W latach 2014–2019 liczba ludności zmniejszyła się o 2,0%. W analogicznym okresie liczba ludności na Dolnym Śląsku zmniejszyła się o 0,3%.

Tabela 7. Liczba ludności stan na 31.XII.

Wyszczególnienie	2014	2019	2014=100 (%)
Bogatynia	24 127	22 940	95,1
Mężczyźni	11 869	11 298	95,2
Kobiety	12 258	11 642	95,0
Bolesławiec	14 092	14 699	104,3
Mężczyźni	7 013	7 299	104,1
Kobiety	7 079	7 400	104,5
Bolesławiec Miasto	39 464	38 872	98,5
Mężczyźni	18 640	18 301	98,2
Kobiety	20 824	20 571	98,8
Gromadka	5 483	5 337	97,3
Mężczyźni	2 744	2 653	96,7
Kobiety	2 739	2 684	98,0
Lubań	6 580	6 597	100,3
Mężczyźni	3 310	3 322	100,4
Kobiety	3 270	3 275	100,2
Lubań Miasto	21 785	20 965	96,2
Mężczyźni	10 342	9 907	95,8
Kobiety	11 443	11 058	96,6
Nowogrodzic	15 250	15 214	99,8
Mężczyźni	7 503	7 526	100,3
Kobiety	7 747	7 688	99,2
Osiecznica	7 558	7 349	97,2
Mężczyźni	3 809	3 680	96,6
Kobiety	3 749	3 669	97,9
Pieńsk	9 274	9 022	97,3
Mężczyźni	4 593	4 460	97,1
Kobiety	4 681	4 562	97,5
Platerówka	1 657	1 630	98,4
Mężczyźni	860	841	97,8
Kobiety	797	789	99,0
Siekierczyn	4 539	4 502	99,2
Mężczyźni	2 264	2 277	100,6
Kobiety	2 275	2 225	97,8
Sulików	6 114	6 012	98,3
Mężczyźni	3 075	3 025	98,4
Kobiety	3 039	2 987	98,3

Warta Bolesławiecka	8 499	8 632	101,6
Mężczyźni	4 238	4 280	101,0
Kobiety	4 261	4 352	102,1
Węgliniec	8 608	8 287	96,3
Mężczyźni	4 271	4 087	95,7
Kobiety	4 337	4 200	96,8
Zawidów	4 315	4 180	96,9
Mężczyźni	2 064	1 996	96,7
Kobiety	2 251	2 184	97,0
Zgorzelec	8 419	8 516	101,2
Mężczyźni	4 231	4 283	101,2
Kobiety	4 188	4 233	101,1
Zgorzelec Miasto	31 532	30 231	95,9
Mężczyźni	14 957	14 257	95,3
Kobiety	16 575	15 974	96,4
Zachodni Obszar Integracji	217 296	212 985	98,0
Mężczyźni	105 783	103 492	97,8
Kobiety	111 513	109 493	98,2
Dolny Śląsk	2 908 457	2 900 163	99,7
Mężczyźni	1 398 554	1 394 635	99,7
Kobiety	1 509 903	1 505 528	99,7

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

Spadek liczby ludności w latach 2014-2019 odnotowano w 13 gminach wchodzących w skład Zachodniego Obszaru Integracji. Z największym natężeniem zjawisko depopulacji wystąpiło w gminach: Bogatynia (4,9%), gmina miejska Zgorzelec (4,1%), gmina miejska Lubań (3,8%) i Węgliniec (3,1%). Równocześnie w 4 gminach: Bolesławiec (4,3%), Warta Bolesławiecka (1,6%), Zgorzelec (1,2%) i Lubań (0,3%) liczba ludności wzrosła. Położenie tych gmin sugeruje, że mamy do czynienia z migracją ludności z miast na tereny wiejskie.

Na sytuację demograficzną Zachodniego Obszaru Integracji negatywnie wpływa utrzymujące się ujemne saldo migracji. W 2019 r. saldo migracji ogółem na 1 tys. mieszkańców wyniosło (-2,0). Niestety na przestrzeni lat 2014-2019 sytuacja w niniejszym zakresie uległa pogorszeniu. W 2014 r. saldo migracji ogółem na 1 tys. mieszkańców wynosiło (-1,3). Dodatkowo należy podkreślić, iż saldo migracji w przypadku województwa dolnośląskiego było w 2014 r. i 2019 r. dodatnie i wynosiło odpowiednio 0,2 i 1,5.

Tabela 8. Ruch naturalny i migracyjny ludności w latach 2014-2019

JST	Przyrost naturalny na 1000 ludności		Saldo migracji ogółem na 1000 ludności	
	2014	2019	2014	2019
Bogatynia	-3,3	-5,1	-8,8	-4,6
Bolesławiec	4,2	0,3	2,6	5,3
Bolesławiec Miasto	-2,6	-4,4	-4,2	0,8
Gromadka	1,6	-1,3	-3,5	-4,5

Lubań	-0,2	0,3	3,2	-2,1
Lubań Miasto	-2,9	-6,0	-6,3	-2,6
Nowogrodziec	1,6	-1,8	-1,0	-4,6
Osiecznica	2,1	-0,4	6,1	-1,1
Pieńsk	-1,3	-7,2	-1,7	-3,7
Platerówka	-1,8	-6,1	-1,8	1,8
Siekierczyn	1,8	-1,1	0,4	-2,0
Sulików	0,8	-4,5	-3,3	-1,3
Warta Bolesławiecka	1,5	1,5	7,3	-3,0
Węgliniec	-1,7	-4,9	-8,4	-5,9
Zawidów	-0,9	-5,7	-6,0	-8,6
Zgorzelec	0,2	-3,1	8,6	3,9
Zgorzelec Miasto	-6,0	-6,9	-4,8	-2,6
Zachodni Obszar Integracji	-0,4	-3,3	-1,3	-2,0
Dolny Śląsk	-0,9	-2,0	0,2	1,5

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

W 2019 r. dodatnie saldo migracji na 1 tys. mieszkańców zanotowały cztery gminy, a mianowicie: Bolesławiec (5,3), Zgorzelec (3,9), Platerówka (1,8) i gmina miejska Bolesławiec (0,8). W pozostałych gminach dominował odpływ ludności, a w największej skali zjawisko to wystąpiło w gminach: Zawidów (-8,6), Węgliniec (-5,9), Bogatynia (-4,6), Nowogrodziec (-4,6) i Gromadka (-4,5).

Wpływ na sytuację demograficzną Zachodniego Obszaru Integracji ma również przyrost naturalny. Na obszarze ZOI w 2019 r. występował ujemny przyrost naturalny. Wartość wskaźnika przyrost naturalny na 1000 ludności w powyższym roku wynosiła (-3,3). Niestety w stosunku do 2014 r. sytuacja w niniejszym zakresie uległa pogorszeniu. W prawdzie w 2014 r. wskaźnik również był ujemny, niemniej jednak wynosił on „tylko” (-0,4).

W 2019 r. ujemny przyrost naturalny odnotowano w 14 gminach wchodzących w skład Zachodniego Obszaru Integracji. Najniższym wskaźnikiem przyrostu naturalnego na 1000 ludności legitymowały się gminy: Pieńsk (-7,2), gmina miejska Zgorzelec (-6,9), Platerówka (-6,1), gmina miejska Lubań (-6,0) i Bogatynia (-5,1). Za pozytywne należy uznać, że na terenie ZOI są również gminy, w których przyrost naturalny był dodatni, a mianowicie: gmina Warta Bolesławiecka (1,5), gmina Bolesławiec (0,3) i gmina Lubań (0,3). Niestety na przestrzeni lat sytuacja na analizowanym Obszarze pogorszyła się. W 2014 r. dodatni przyrost naturalny zanotowano w ośmiu gminach.

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji widoczne jest zjawisko starzenia się społeczeństwa, co rzutuje na przyszłe kierunki inwestycji infrastrukturalnych. Przyjmując jako symptom tego zjawiska wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, stwierdzić należy, że sytuacja na terenie ZOI uległa pogorszeniu.

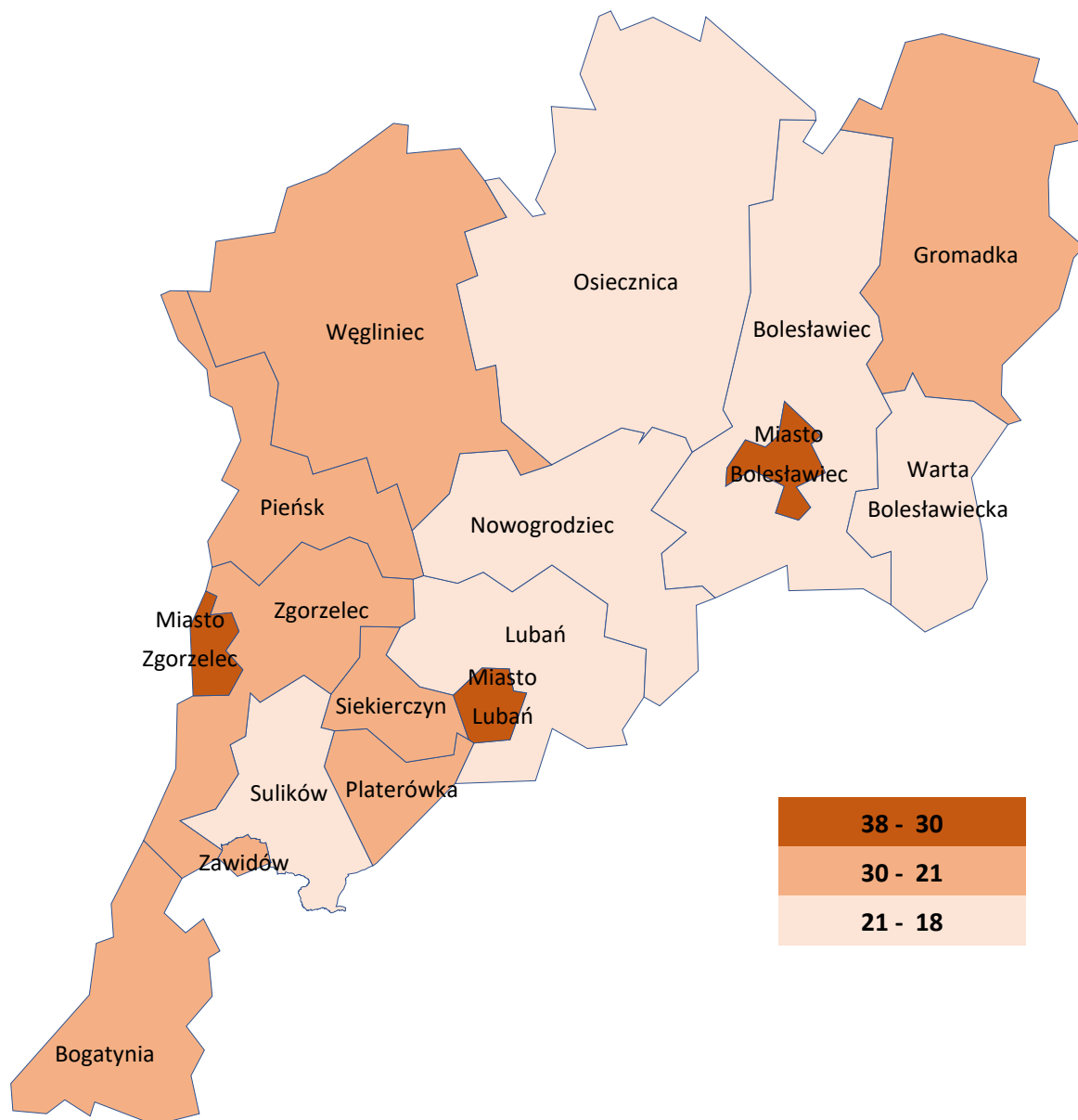
W 2019 r. wartość powyższego wskaźnika dla ZOI wyniosła 24,5 (na Dolnym Śląsku 28,7). W 2014 r. wskaźnik ten kształtował się na poziomie 18,5 (w regionie 22,0). Niemniej jednak sytuacja na analizowanym Obszarze na tle województwa nadal kształtuje się korzystnie.

Tabela 9. Wskaźnik obciążenia demograficznego

JST	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym			Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi		
	2014	2019	2014=100 (%)	2014	2019	2014=100 (%)
Bogatynia	95,3	123,7	129,8	17,8	24,0	134,8
Bolesławiec	68,7	89,8	130,7	14,2	19,0	133,8
Bolesławiec Miasto	145,0	169,4	116,8	26,0	34,7	133,5
Gromadka	96,0	117,9	122,8	17,9	23,6	131,8
Lubań	77,2	101,1	131,0	14,9	21,0	140,9
Lubań Miasto	143,9	183,1	127,2	24,0	33,8	140,8
Nowogrodziec	75,0	92,4	123,2	16,5	20,2	122,4
Osiecznica	60,5	83,6	138,2	14,4	19,7	136,8
Pieńsk	100,2	123,7	123,5	18,4	24,5	133,2
Platerówka	76,0	108,9	143,3	16,1	22,7	141,0
Siekierczyn	92,3	116,0	125,7	18,4	22,4	121,7
Sulików	81,1	105,4	130,0	16,6	20,7	124,7
Warta Bolesławiecka	76,7	98,0	127,8	16,0	20,8	130,0
Węgliniec	106,0	141,1	133,1	20,2	26,3	130,2
Zawidów	109,2	139,7	127,9	20,7	25,7	124,2
Zgorzelec	81,8	113,1	138,3	14,7	21,5	146,3
Zgorzelec Miasto	173,3	204,8	118,2	28,2	36,4	129,1
Zachodni Obszar integracji	97,5	124,2	127,3	18,5	24,5	132,4
Dolny Śląsk	117,4	135,2	115,2	22,0	28,7	130,5

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

W 2019 r. wartość wskaźnika obciążenia demograficznego osobami starszymi najwyższa była w **gminach miejskich**: Zgorzelec (36,4), Bolesławiec (34,7) i Lubań (33,8). Najkorzystniejsza sytuacja była w gminach: Bolesławiec (19,0), Osiecznica (19,7), Nowogrodziec (20,2), Sulików (20,7) i Warta Bolesławiecka (20,8).

Rysunek 5. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszym w 2019 r.

Przedstawione powyżej dane świadczą o stopniowym narastaniu problemów demograficznych. Jednocześnie będą one kluczowym czynnikiem decydującym o sposobie funkcjonowania i kierunkach dalszego rozwoju Zachodniego Obszaru Integracji.

Pomoc społeczna

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji nadal zauważalny jest problem ubóstwa, przejawiający się koniecznością korzystania z pomocy społecznej.

Jak wynika z danych GUS w 2019 r. na obszarze ZOI z pomocy społecznej korzystało 2.667 gospodarstw domowych znajdujących się poniżej kryterium dochodowego. Stanowiło to ok. 3,9% ogółu gospodarstw domowych korzystających z pomocy na terenie Dolnego Śląska (przy udziale ludnościowym ok. 7,3%). Można więc stwierdzić, iż problem ubóstwa na analizowanym

Obszarze występuje z mniejszym natężeniem. Dodatkowo należy zaznaczyć, że w stosunku do 2014 r. sytuacja uległa poprawie. Wówczas z pomocy korzystało 4.506 gospodarstw domowych znajdujących się poniżej kryterium dochodowego.

Tabela 10. Pomoc społeczna

JST	Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej (%)					
	ogółem			poniżej kryterium dochodowego		
	2014	2018	2014=100	2014	2018	2014=100
Bogatynia	1 074	734	68,3	763	414	54,3
Bolesławiec	313	199	63,6	255	137	53,7
Bolesławiec Miasto	913	598	65,5	554	274	49,5
Gromadka	250	182	72,8	185	105	56,8
Lubań	97	66	68,0	69	41	59,4
Lubań Miasto	454	385	84,8	328	264	80,5
Nowogrodziec	359	294	81,9	249	170	68,3
Osiecznica	212	178	84,0	146	88	60,3
Pieńsk	329	241	73,3	298	214	71,8
Platerówka	53	33	62,3	36	21	58,3
Siekierczyn	123	81	65,9	95	56	58,9
Sulików	271	147	54,2	236	118	50,0
Warta Bolesławiecka	253	200	79,1	193	148	76,7
Węgliniec	330	222	67,3	273	166	60,8
Zawidów	95	52	54,7	78	38	48,7
Zgorzelec	202	141	69,8	137	91	66,4
Zgorzelec Miasto	779	511	65,6	611	332	54,3
Zachodni Obszar Integracji	6 107	4 264	69,8	4 506	2 677	59,4
Dolny Śląsk	167 461	105 931	63,3	123 355	67 724	54,9

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

W analizowanym okresie poprawie uległa sytuacja we wszystkich gminach wchodzących w skład ZOI. Największy spadek liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej odnotowano w gminie miejskiej Bolesławiec i w gminie Zawidów. W gminach tych liczba najuboższych gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o ponad połowę.

Najwolniej liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej zmniejszała się w takich gminach jak: gmina miejska Lubań, Warta Bolesławiecka i Pieńsk.

Do czasu wybuchu epidemii, głównych przyczyn ubóstwa upatrywać należało nie tyle w wadliwie funkcjonującym rynku pracy, ile w dysfunkcyjnych postawach samych mieszkańców.

Pomoc społeczna nie ogranicza się jedynie do wypłat świadczeń, jest ona również częścią znacznie szerszej polityki senioralnej. W kontekście zachodzącego na terenie Zachodniego Obszaru Integracji zjawiska starzenia się społeczeństwa szczególnie ważne jest zapewnienie miejsc opieki seniorom i osobom niesamodzielnym.

W 2019 r. na analizowanym Obszarze funkcjonowało 9 placówek stacjonarnej pomocy społecznej dysponującej łącznie 438 miejscami. W stosunku do 2014 r. wzrosła zarówno liczba placówek (o dwie), jak i liczba miejsc (o cztery). Warto podkreślić, że w przypadku ZOI liczba miejsc w placówkach stanowiła w 2019 r. ok. 5,2% ogółu miejsc na Dolnym Śląsku (przy potencjale ludnościowym 7,3%).

Tabela 11. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej

JST	Placówki stacjonarnej pomocy społecznej (z filiami)		Miejsca w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej (łącznie z filiami)	
	2014	2019	2014	2019
Bogatynia	1	1	72	79
Bolesławiec	0	1	0	7
Bolesławiec Miasto	2	2	83	75
Gromadka	-	-	-	-
Lubań	-	-	-	-
Lubań Miasto	-	-	-	-
Nowogrodziec	-	-	-	-
Osiecznica	0	1	0	6
Pieńsk	-	-	-	-
Platerówka	-	-	-	-
Siekierczyn	-	-	-	-
Sulików	-	-	-	-
Warta Bolesławiecka	-	-	-	-
Węgliniec	-	-	-	-
Zawidów	-	-	-	-
Zgorzelec	-	-	-	-
Zgorzelec Miasto	4	4	279	271
Zachodni Obszar Integracji	7	9	434	438
Dolny Śląsk	110	125	8118	8447

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

Miejsca w stacjonarnych placówkach pomocy społecznej znajdowały się w gminach: gmina miejska Zgorzelec (271 miejsc), Bogatynia (79), gmina miejska Bolesławiec (75), Bolesławiec (7) i Osiecznica (6).

Warto również dodać, że od 2020 r. w gminie Nowogrodziec funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej dysponujący 30 miejscami.

Wsparcie dla rodzin realizowane jest również poprzez rozwój systemu opieki nad dziećmi do lat 3. Opieka taka umożliwia podjęcie zatrudnienia przez rodziców, a to sprzyja zarówno aktywizacji zawodowej, jak i ograniczeniu sfery ubóstwa.

Niestety na analizowanym Obszarze istnieje luka infrastrukturalna, która sprawia, że dostępność do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 jest ograniczona. W 2019 r. wartość wskaźnika „dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3” dla zachodniego Obszaru Integracji wynosiła 157 i była niższa od średniej regionalnej wynoszącej 192.

Najwyższą wartość przedmiotowy wskaźnik osiągnął w gminie miejskiej Zgorzelec (214). W tym przypadku jego wartość kształtowała się powyżej średniej dla Dolnego Śląska. Równocześnie należy zaznaczyć, że nie wszystkie gminy dysponowały miejscami opieki nad dziećmi do lat 3. Jak wynika z danych GUS sytuacja taka występowała w gminach: Gromadka, Lubań, Nowogrodzic, Osiecznica, Pieńsk, Platerówka, Siekierczyn, Sulików, Warta Bolesławiecka, Węgliniec i Zawidów.

Problemy z dostępnością do powyższej infrastruktury uznać należy, za istotną barierę występującą na terenie ZOI.

Aktywność ludności

Aktywność społeczna mierzona liczbą organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców była na terenie Zachodniego Obszaru Integracji w 2019 r. niższa niż na Dolnym Śląsku. W 2019 r. wartość powyższego wskaźnika wynosiła w przypadku ZOI 32, podczas gdy w województwie dolnośląskim 42.

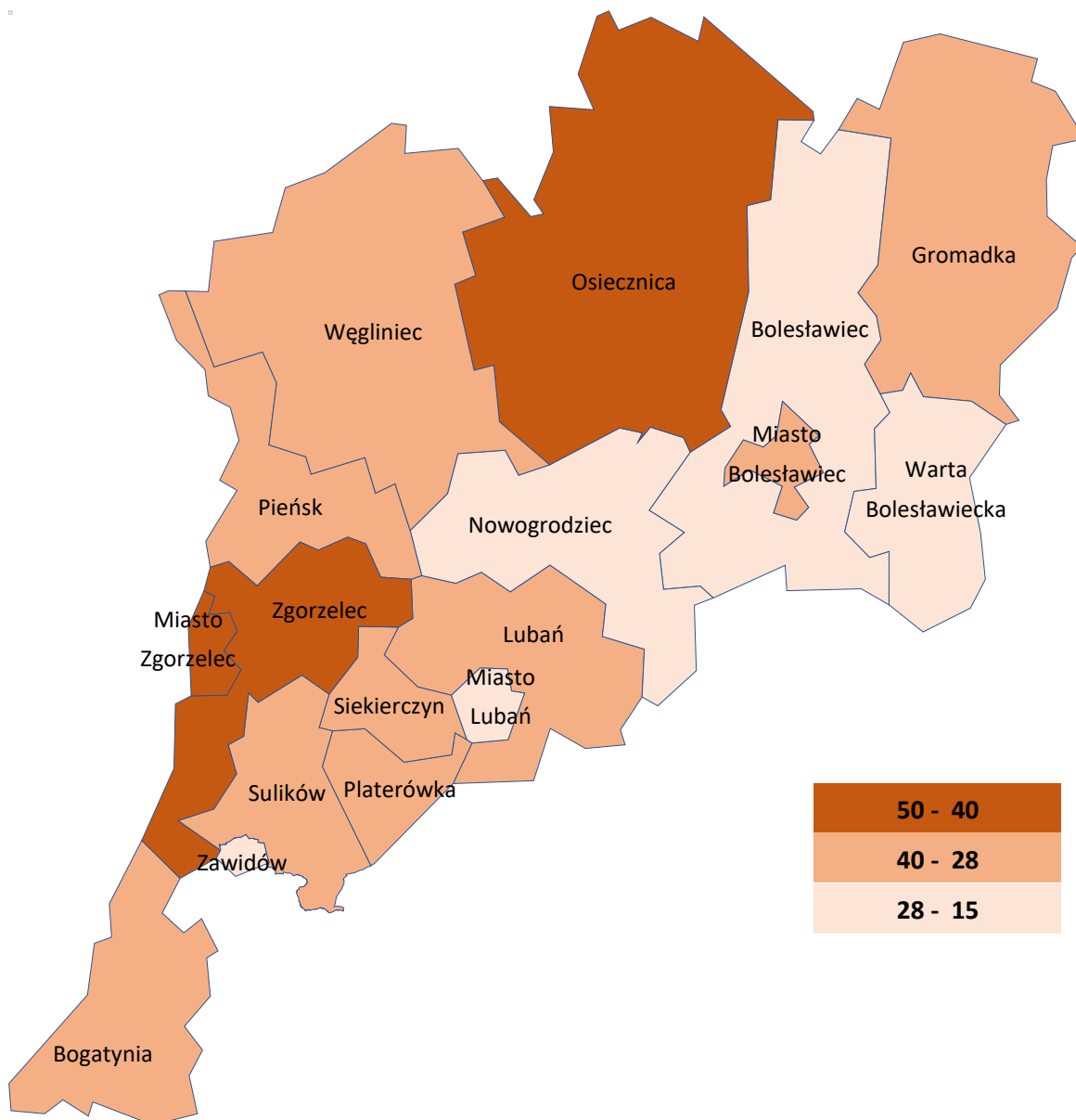
Na przestrzeni lat 2014-2019 liczba organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców wzrosła na analizowanym Obszarze o ok. 20,6%, a tempo tego wzrostu było o 3,9 punktu procentowego szybsze niż w województwie.

Tabela 12. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Wyszczególnienie	2014	2019	2014=100	Dolny Śląsk =100 Rok 2019 (%)
Bogatynia	35	37	105,7	88,1
Bolesławiec	12	18	150,0	42,9
Bolesławiec Miasto	29	34	117,2	81,0
Gromadka	31	37	119,4	88,1
Lubań	26	30	115,4	71,4
Lubań Miasto	24	25	104,2	59,5
Nowogrodziec	22	26	118,2	61,9
Osiecznica	28	42	150,0	100,0
Pieńsk	27	32	118,5	76,2
Platerówka	18	37	205,6	88,1
Siekierczyn	18	29	161,1	69,0
Sulików	34	32	94,1	76,2
Warta Bolesławiecka	19	22	115,8	52,4
Węgliniec	33	35	106,1	83,3
Zawidów	19	19	100,0	45,2
Zgorzelec	36	46	127,8	109,5
Zgorzelec Miasto	45	49	108,9	116,7
Zachodni Obszar Integracji	27	32	120,6	77,0
Dolny Śląsk	36	42	116,7	100,0

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

W ramach ZOI w 2019 r. najwięcej organizacji pozarządowych, w stosunku do liczby ludności, funkcjonowało w gminach: gmina miejska Zgorzelec (49), Zgorzelec (46) i Osiecznica (42). Najmniejsze nasycenie organizacjami pozarządowymi odnotowano w gminach: Bolesławiec (18), Zawidów (19), Warta Bolesławiecka (22), gmina miejska Lubań (25) i Nowogrodziec (26).

Rysunek 6. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

W stosunku do 2014 r. największy progres w liczbie organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców widoczny był w gminach: Platerówka (105,6%), Siekierczyn (61,1%), Bolesławiec (50,0%), Osiecznica (50,0%). W przypadku gminy Sulików liczba organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców zmniejszyła się, a w gminie Zawidów pozostała na niezmiennym poziomie.

Wychowanie przedszkolne

Potencjał społeczny i gospodarczy na przestrzeni lat buduje się m.in. poprzez przełamywanie barier w zakresie dostępu do edukacji i to już od okresu przedszkolnego. Dostęp do przedszkoli

umożliwia podjęcie zatrudnienia przez rodziców, a tym samym może przyczyniać się do ograniczenia sfery ubóstwa.

Jak wynika z danych GUS w 2018 r. odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym był na terenie Zachodniego Obszaru Integracji niższy od średniej na Dolnym Śląsku. W 2018 r. na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat opieką przedszkolną na obszarze ZOI objętych było 758 dzieci, podczas gdy średnia dla Dolnego Śląska wynosiła 887. Za pozytywny uznać należy natomiast fakt, że w stosunku do 2014 r. tempo wzrostu analizowanego wskaźnika wynoszące 11,2% było wyższe niż w regionie (10,9%). Niemniej jednak na tle województwa dolnośląskiego mieszkańcy ZOI mają mniejszy dostęp do infrastruktury przedszkolnej.

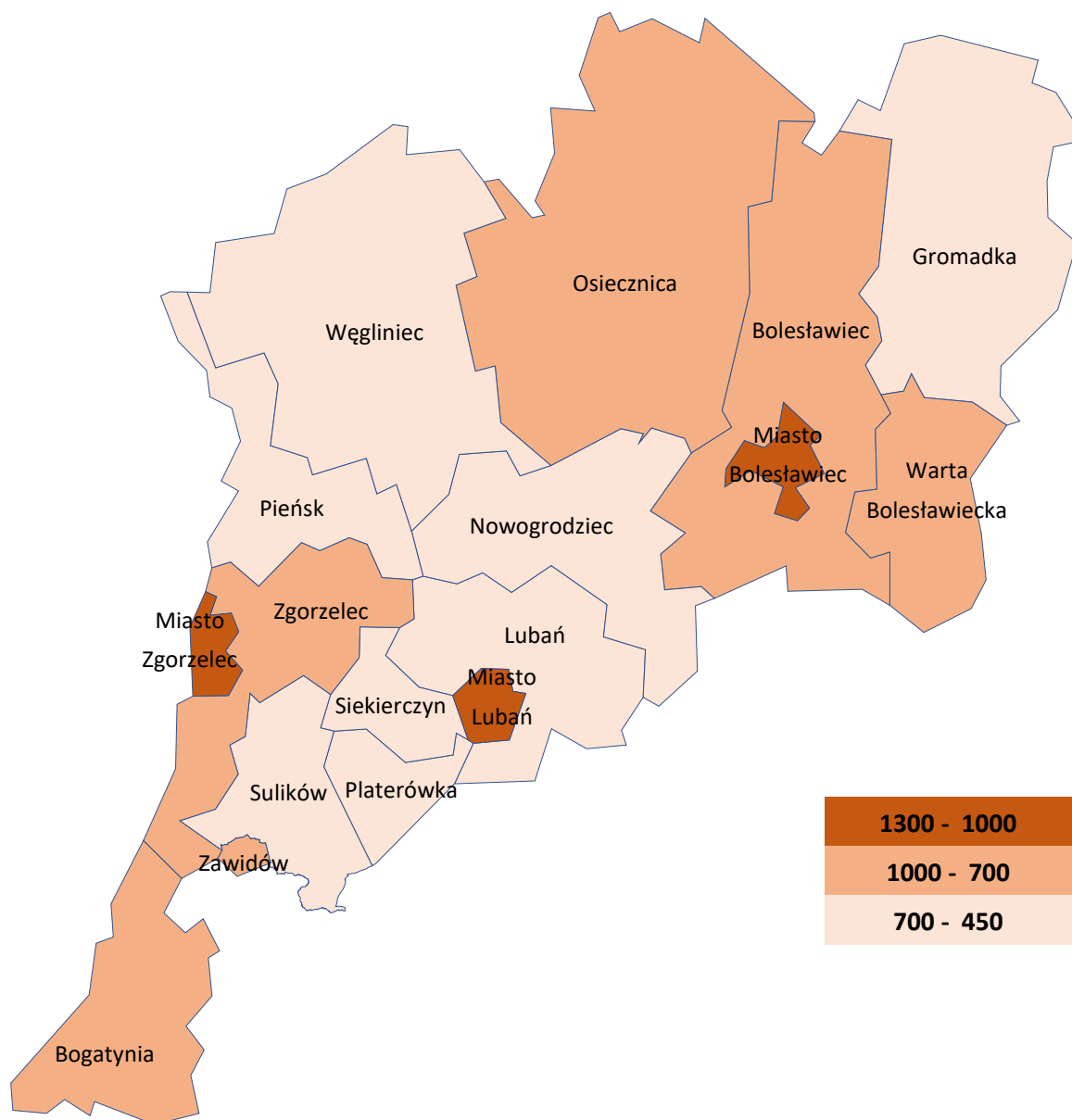
Tabela 13. Dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat

Wyszczególnienie`	2014	2018	2014=100	Dolny Śląsk Rok 2018 =100 (%) Rok 2018
Bogatynia	822	752	91,5	84,8
Bolesławiec	429	777	181,1	87,6
Bolesławiec Miasto	941	1 054	112,0	118,8
Gromadka	526	674	128,1	76,0
Lubań	624	475	76,1	53,6
Lubań Miasto	799	1 069	133,8	120,5
Nowogrodzic	527	591	112,1	66,6
Osiecznica	755	746	98,8	84,1
Pieńsk	574	596	103,8	67,2
Platerówka	472	689	146,0	77,7
Siekierczyn	602	596	99,0	67,2
Sulików	564	540	95,7	60,9
Warta Bolesławiecka	674	702	104,2	79,1
Węgliniec	743	690	92,9	77,8
Zawidów	869	889	102,3	100,2
Zgorzelec	650	775	119,2	87,4
Zgorzelec Miasto	1 024	1 277	124,7	144,0
Zachodni Obszar Integracji	682	758	111,2	85,5
Dolny Śląsk	800	887	110,9	100,0

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

W największym stopniu wychowaniem przedszkolnym objęte były dzieci w gminach: gmina miejska Zgorzelec (1.277), gmina miejska Lubań (1.069), gmina miejska Bolesławiec (1.054) i Zawidów (889). W tych gminach analizowany wskaźnik kształtował się powyżej średniej regionalnej. W przypadku gmin, w których wartość wskaźnika przekroczyła 1000 można pokusić się o stwierdzenie, że pełnią ona istotną rolę w zakresie wychowania przedszkolnego także dla gmin sąsiednich.

Najmniej dzieci (na 1 tys. w wieku 3-5 lat) objętych było wychowaniem przedszkolnym w gminach: Lubań (475), Sulików (540), Nowogrodzic (591), Pieńsk (596) i Siekierczyn (596).

Rysunek 7. Dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w 2018 r.

Przyczyn powyższego stanu rzeczy nie można sprowadzać wyłącznie do braku miejsc w przedszkolach, czy też klubach dziecięcych. Powodów istniejącej sytuacji upatrywać można również w takich czynnikach jak: nieadekwatna do potrzeb ludności lokalizacja przedszkoli utrudniająca dowóz i odbiór dzieci, problemy z funkcjonowaniem transportu publicznego, wysokie (w stosunku do wynagrodzeń) koszty opieki przedszkolnej.

Edukacja szkolna

Istotną kwestią związaną ze sferą społeczną jest edukacja szkolna. O sytuacji szkolnictwa podstawowego świadczą m.in. wyniki egzaminu ósmoklasisty. Niestety średnie wyniki egzaminu z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego uzyskane przez uczniów uczęszczających do szkół zlokalizowanych na terenie Zachodniego Obszaru Integracji kształtują się poniżej średniej dla Dolnego Śląska.

Analizując wyniki z egzaminu można zauważyć, że różnica w wynikach osiąganych przez uczniów ze szkół zlokalizowanych na terenie ZOI i województwa dolnośląskiego waha się w przedziale od 2,0 punktów procentowych w przypadku języka angielskiego do 6,2 punktu procentowego w przypadku języka polskiego.

Tabela 14. Wyniki egzaminu ósmoklasisty (2020 r.)

Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski
Bogatynia	50,2	35,3	49,1
Bolesławiec	65,4	47,3	56,1
Bolesławiec Miasto	59,8	44,9	58,3
Gromadka	45,8	37,3	51,7
Lubań	54,6	36,2	48,1
Lubań Miasto	57,5	44,1	57,4
Nowogrodzic	57,4	38,4	46,7
Osiecznica	55,1	40,2	48,4
Pieńsk	46,6	36,3	49,6
Platerówka	57,7	36,2	83,0
Siekierczyn	61,0	39,5	52,7
Sulików	56,0	39,4	38,4
Warta Bolesławiecka	58,4	42,1	46,3
Węgliniec	51,8	41,4	45,1
Zawidów	52,8	31,4	41,9
Zgorzelec	54,7	37,6	68,4
Zgorzelec Miasto	55,2	41,3	59,6
Zachodni Obszar Integracji	52,6	39,3	53,0
Dolny Śląsk	58,8	44,5	55,0

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

Na podstawie dostępnych danych można stwierdzić, że w przypadku egzaminu ósmoklasisty:

- z języka polskiego wyniki powyżej średniej wojewódzkiej uzyskali uczniowie uczęszczający do szkół w 3 gminach: Bolesławiec, gmina miejska Bolesławiec, Siekierczyn;
- z matematyki wyniki powyżej średniej wojewódzkiej uzyskali uczniowie uczęszczający do szkół w 2 gminach: Bolesławiec, gmina miejska Bolesławiec;

- z języka angielskiego wyniki powyżej średniej wojewódzkiej uzyskali uczniowie uczęszczający do szkół w gminach: Bolesławiec, gmina miejska Bolesławiec, gmina miejska Lubań, Platerówka, Zgorzelec, gmina miejska Zgorzelec.

Powyższa sytuacja może świadczyć o zbyt małej dodatkowej ofercie edukacyjnej, pozwalającej rozwijać zainteresowania uczniów. Dlatego też, należy podejmować działania wspierające realizację zajęć dodatkowych.

Na poziom edukacji wpływać może także stan infrastruktury. Niestety podkreślić należy, że stan techniczny placówek edukacyjnych jest niejednokrotnie niezadawalający i wymaga modernizacji. Podkreślić również należy niezadawalający stan wyposażenia pracowni przedmiotowych.

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji funkcjonuje również szkolnictwo zawodowe (branżowe I stopnia). Niestety na przestrzeni lat postępował jego regres. W 2019 r. na obszarze ZOI funkcjonowało 9 szkół branżowych I stopnia dla młodzieży (bez specjalnych) oraz 3 szkoły branżowe I stopnia specjalne. Szkoły branżowe I stopnia (bez specjalnych) działały w takich gminach jak: gmina miejska Bolesławiec (5 szkół), Lubań (2), Bogatynia (1) i gmina miejska Zgorzelec. Postępujący przez lata upadek szkolnictwa zawodowego sprawił, że system edukacji nie zawsze jest dostosowany do potrzeb rynku.

Szkolnictwo średnie koncentruje się w miastach Bolesławcu, Bogatyni, Lubaniu i Zgorzelcu. O jakości kształcenia świadczy średnia zdawalność matur. W 2020 r. w przypadku języka angielskiego i matematyki zdawalność matur na analizowanym Obszarze była porównywalna ze średnią wojewódzką. Natomiast w przypadku języka polskiego zdawalność ta była wyraźnie niższa w powiatach Bolesławieckim i Zgorzeleckim.

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji funkcjonują 2 placówki doskonalenia nauczycieli - Powiatowe Centrum Edukacyjne w Lubaniu oraz Powiatowe Centrum Edukacji i Kształcenia Kadr w Bolesławcu, świadczące usługi w zakresie doskonalenia nauczycieli oraz wspierania uzdolnień dzieci i młodzieży. Należy wspierać rozwój zawodowy nauczycieli oraz uzdolnień dzieci i młodzieży w całym ZOI poprzez aktywne działania placówek doskonalenia nauczycieli kierowane do wszystkich szkół i placówek oświatowych.

Opieka zdrowotna

Na potencjał sfery społecznej duży wpływ ma infrastruktura służby zdrowia. Specjalistyczną opiekę medyczną zapewniają mieszkańcom ZOI: szpital wojewódzki, trzy szpitale powiatowe i jeden szpital miejski. Szpitale zlokalizowane są w :

- Bolesławcu – Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Bolesławcu;

- Bolesławcu – Zespół Opieki Zdrowotnej w Bolesławcu – 10 oddziałów (Chorób Wewnętrznych, Neurologiczny, Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Chorób Zakaźnych, Pediatriczny, Ginekologiczno-Położniczy, Neonatologiczny, Chirurgii Ogólnej z Pododdziałem Chirurgii Onkologicznej, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, szpitalny Oddział Ratunkowy – SOR), 4 pracownice (Endoskopii, Laboratorium, USG, Dział Fizjoterapii) i 13 poradni (Onkologiczna, Chirurgii ogólnej, Chirurgii urazowo-ortopedycznej, Chorób zakaźnych, Diabetologiczna, Nadciśnienia tętniczego, Ginekologiczno-położnicza, Bezpłatna cytologia – Poradnia ginekologiczno-położnicza, Otolaryngologiczna, Neonatologiczna, Urologiczna, Gastroenterologiczna, Endokrynologiczna);
- Bogatyni – Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Bogatyni, Szpital Gminny Bogatynia - 5 oddziałów (Chirurgiczny, Wewnętrzny, Ginekologiczno-Położniczy, Pediatriczny, Neonatologiczny) i 9 poradni specjalistycznych (Alergologiczna, Dermatologiczna, Ginekologiczno-Położnicza, Chirurgii Ogólnej, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Otolaryngologiczna, Urologiczna, Medycyny Pracy, Stomatologiczna);
- Lubaniu – NZOZ Łużyckie Centrum Medyczne w Lubaniu Sp. z o.o. – 11 oddziałów (Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Chirurgii Ogólnej, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Chorób Wewnętrznych, Ginekologiczno-Położniczy, Otolaryngologiczny, Okulistyczny, Neonatologiczny, Neurologiczny, Pediatriczny, Rehabilitacyjny), Blok Operacyjny, 5 pracownicy (Medyczne Laboratorium Diagnostyczne, RTG, TK, USG, Endoskopii) i 11 poradni specjalistycznych (Neurologiczna, Urologiczna, Ortodontyczna, Chirurgii Ogólnej, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Chirurgii Onkologicznej, Okulistyczna, Otolaryngologiczna, Ginekologiczna, Zdrowia Psychicznego, Kardiologiczna);
- Zgorzelcu – Wielospecjalistyczny Szpital – Samodzielny Publiczny Szpital Opieki Zdrowotnej w Zgorzelcu – 14 oddziałów (SOR, Kardiologiczny, Pediatriczny, Ginekologiczno-Położniczy, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Neurologiczny z Pododdziałem Udarowym, Urologii, Chorób Wewnętrznych, Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Neonatologiczny, Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej, Otolaryngologiczny, Okulistyczny, Onkologii Klinicznej), 9 poradni (Endokrynologiczna, Urologiczna, Chirurgiczna, ortopedyczna, Ginekologiczno-Położnicza, Diabetologiczna, Hematologiczna, Nefrologiczna).

Na terenie ZOI funkcjonują również trzy Zakłady Opiekuńczo – Lecznicze, a mianowicie:

- Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Zgorzelcu;
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej Zakład Opiekuńczo – Leczniczy Zakład Opieki Paliatywno – Hospicyjnej w Nowogrodźcu;
- Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Sieniawce przy Wielospecjalistycznym Szpitalu SP ZOZ w Zgorzelcu.

Wskaźnikiem odzwierciedlającym dostępność do placówek medycznych jest wskaźnik przychodni na 10 tys. mieszkańców. W 2019 r. wartość niniejszego wskaźnika dla ZOI wynosiła 5 i kształtowała się poniżej średniej regionalnej (6).

Wskaźnikiem, który przynajmniej częściowo obrazuje dostępność opieki medycznej dla ludności, jest liczba lekarzy (personel pracujący ogółem) na 10 tys. mieszkańców. W podregionie jeleniogórskim wartość niniejszego wskaźnika wzrosła z 31,8 do 34,5.

Analizując dostępność do usług medycznych, należy pamiętać, że lokalne ośrodki zdrowia, w bardzo ograniczonym zakresie gwarantują dostęp do lekarzy specjalistów, co negatywnie wpływa na bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców.

Kultura, sport i rekreacja

Na obszarze ZOI występują liczne zabytki o dużych walorach historycznych, jednak ich stan jest niejednokrotnie niezadawalający. Potencjał kulturalny tworzą również lokalne ośrodki kultury, niejednokrotnie finansowane przez gminy i użytkujące majątek komunalny.

Ofertę kulturalną Zachodniego Obszaru Integracji wzmocniają liczne wydarzenia o znaczeniu ponadlokalnym. Równocześnie na terenie ZOI odbywają się liczne cykliczne zawody sportowe.

Do najważniejszych wydarzeń kulturalnych i sportowych zaliczyć można m.in.:

- Bolesławieckie Święto Ceramiki;
- Międzynarodowy Plener Ceramiczno-Rzeźbiarski w Bolesławcu (ponad 60 edycji);
- Festiwal Kultury Południowosłowiańskiej w Bolesławcu;
- Turniej małych Form Satyrycznych w Bogatyni;
- Festiwal Hałda Jazz w Bogatyni;
- Festiwal Blues nad Bobrem;
- Sudecki Festiwal Mineratów LAWA w Lubaniu - jedna z największych w Europie imprez związanych z geologią i mineralogią;
- Księstwo Czocho - koronacja, występy muzyki średniowiecza i renesansu, pokazy walk rycerskich, sztuka teatru, poezja śpiewana, nocne zwiedzanie zamku, występy gwiazd muzyki i kabaretu;
- Międzynarodowym Festiwalu Folklorystycznym "Bukowińskie Spotkania";
- Lubański Festiwal Orkiestr Dętych;
- HENRYKI - ogólnopolskie Imieniny Henryka, Henryki i Henrykowa - impreza cykliczna organizowana w Henrykowie Lubańskim;
- Pałacowe spotkania z historią - cykl historycznych imprez plenerowych, których celem jest zachowanie dziedzictwa kulturowego Gminy Siekierczyn;

- Międzynarodowe Dni Messiaena w Zgorzelcu - Polsko-niemieckie stowarzyszenie „Meetingpoint Music Messiaen“ od dwunastu lat upamiętnia obozowe prawykonanie z 15 stycznia 1941 roku utworu „Kwartet na koniec czasu”. Na program festiwalu Międzynarodowe Dni Messiaena składają się wydarzenia muzyczne i spotkania z historią;
- Dni Zgorzelca w ramach których organizowane są m.in. koncerty z udziałem gwiazd polskiej estrady;
- Jakuby-Altstadfest Zgorzelec/Gorlitz – jarmark historyczno-artystyczno-handlowy w ramach którego odbywają się historyczne pokazy i warsztaty, występy artystów ulicznych i spektakle dla dzieci;
- Koncerty Zgorzeleckiej Orkiestry Mandolinistów im. Tadeusza Grudzińskiego;
- Festiwal Teatrów Muzycznych Viathea;
- Międzynarodowy Festiwal Piosenki Greckiej w Zgorzelcu;
- Nyski Festiwal filmowy;
- Zgorzeleckie Spotkania Teatralne;
- Festiwal Koszykówki Ulicznej;
- Duathlon i Triathlon w Zgorzelcu;
- Międzynarodowy Festiwal Muzyczny im. J.I. Schnabla w Nowogrodźcu;
- Jarmark Garncarski w Nowogrodźcu.

Na terenie ZOI istnieje również rozbudowana infrastruktura kulturalna i sportowa mogąca pełnić funkcje ponadlokalne. Jednocześnie z infrastruktury tej korzystają liczne instytucje kultury, będące animatorem życia kulturalnego na terenie ZOI. Do najważniejszych obiektów kulturalnych i sportowych zaliczyć można:

- PGE Turów Arena w Zgorzelcu – 2 budynki, 3.500 miejsc na trybunach, 1.000 dodatkowych miejsc w arenie, 302 miejsca parkingowe;
- Halę przy ul. Maratońskiej w Zgorzelcu;
- Miejski Dom Kultury w Zgorzelcu;
- Europejskie Centrum Pamięć, Edukacja, Kultura Zgorzelec-Görlitz MEETINGPOINT MUSIC MESSIAEN;
- Bolesławiecki Ośrodek Kultury – Międzynarodowe Centrum Ceramiki;
- Muzeum Ceramiki w Bolesławcu;
- Miejską Bibliotekę Publiczną – Centrum Wiedzy w Bolesławcu;
- Teatr Stary – Młodzieżowy Dom Kultury im. Stanisława Wyspiańskiego w Bolesławcu;
- Bolesławiecki Park Wodny Orka;
- Termy Bolesławieckie;
- Centrum Rekreacyjno-Turystyczne w Radomierzcach;
- Miejski Dom Kultury w Lubaniu;

- Amfiteatr;
- Krytą pływalnię „Laguna”;
- Halę Sportowa MOSiR w Lubaniu.

Warto również podkreślić, że w Bolesławcu od 2008 r. wydawany jest „Rocznik Bolesławiecki”. Regularne prowadzenie kroniki przez miasto jest zjawiskiem unikalnym w skali całego kraju.

Reasumując na terenie ZOI istnieje bogata i zróżnicowana oferta kulturalna i sportowa. Jednak można zauważyć, że dostęp do infrastruktury kulturalnej i sportowej pomimo licznych inwestycji nadal bywa niejednokrotnie ograniczony. Dlatego też należy podejmować działania zmierzające do jej rozbudowy i modernizacji.

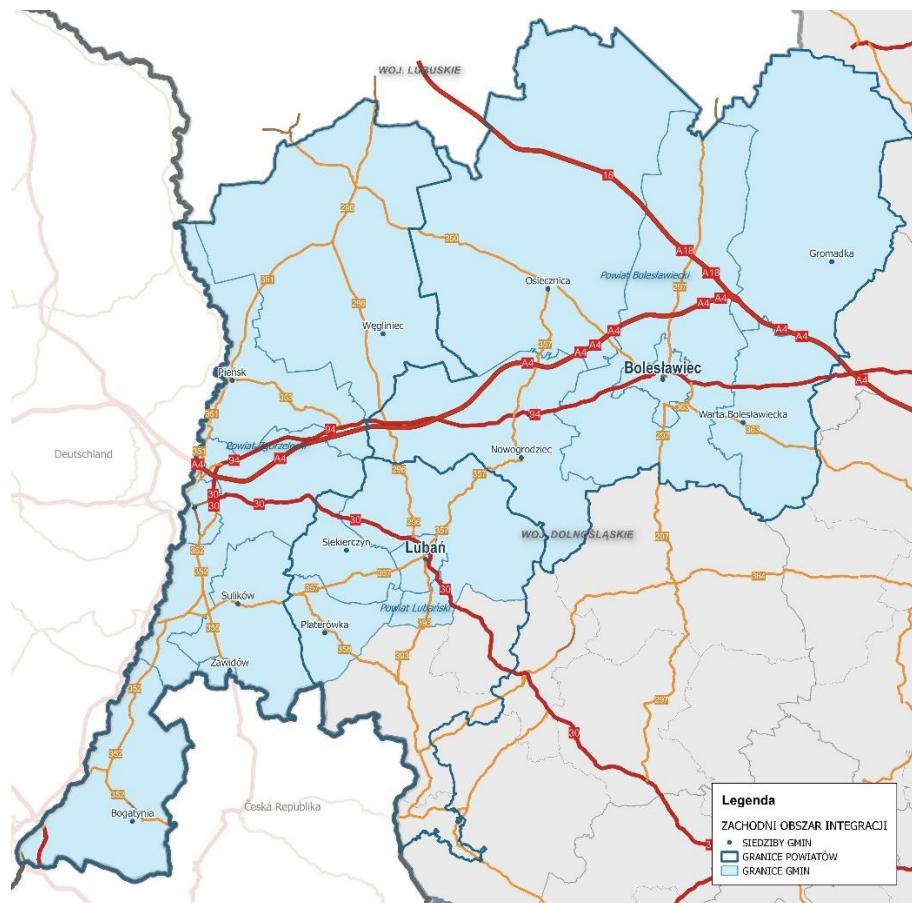
Problemem jest również zbyt mała podaż miejsc parkingowych. Ponadto organizatorzy imprez kulturalnych i sportowych zmagają się z problemami finansowymi i kadrowymi. Dodatkowo należy podkreślić istniejące problemy wynikające ze stanu technicznego przedmiotowej infrastruktury, w tym jej niedostosowaniu do potrzeb mieszkańców (zwłaszcza osób niepełnosprawnych i seniorów).

C. SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA

Dostępność komunikacyjna, transport publiczny

Zewnętrzny układ infrastruktury drogowej Zachodniego Obszaru Integracji tworzy sieć dróg krajowych i wojewódzkich. Główną osią komunikacyjną Obszaru jest autostrada A4 i A18, drogi krajowe nr 30 i 94 oraz linia kolejowa E 30. Wymienione szlaki komunikacyjne mają znaczenie przede wszystkim ze względu na ich wpływ na zewnętrzną dostępność komunikacyjną ZOI.

Wewnętrzny układ komunikacyjny tworzą drogi gminne i powiatowe. Szczególne znaczenie dla Zachodniego Obszaru Integracji ma sieć drogowa i kolejowa wewnątrz obszaru w osi północ – południe. Drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne, które komunikują południową część ZOI z główną osią komunikacyjną Obszaru, czyli autostradą A4 i trasą kolejową E 30, mają zdecydowany wpływ na budowanie spójnego obszaru funkcjonalnego, a przez to zrównoważony rozwój społeczny, gospodarczy i infrastrukturalny całego Obszaru.

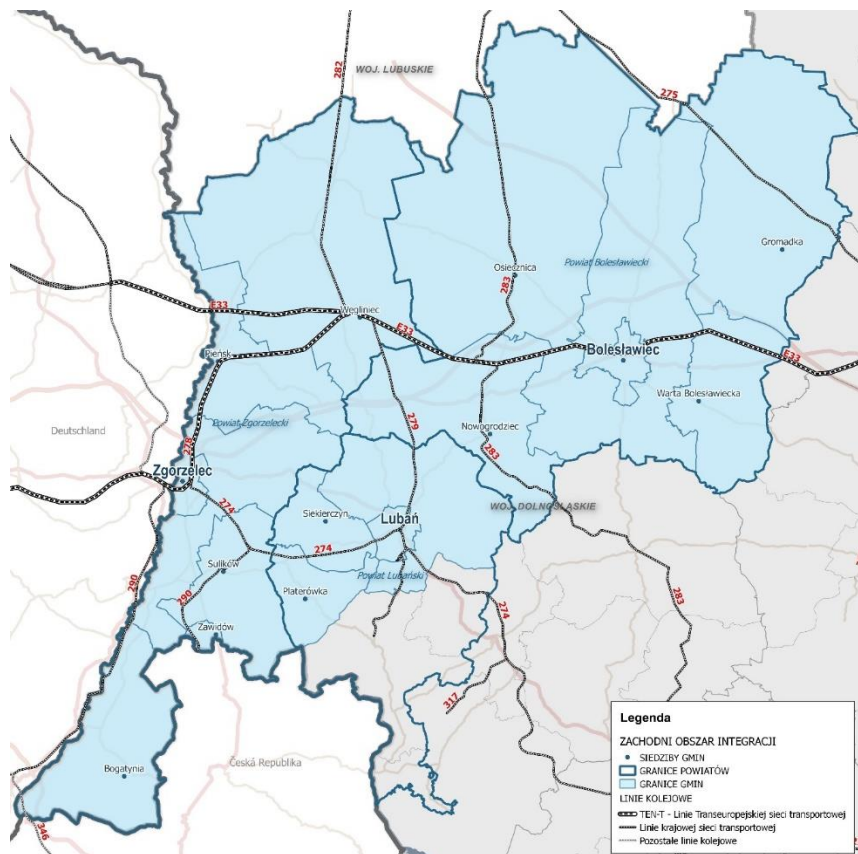

Rysunek 8. Sieć dróg krajowych i wojewódzkich na terenie ZOI

Niestety z przeprowadzonych analiz wynika, że niejednokrotnie jakość dróg nadal jest niezadawalająca i stanowi barierę w funkcjonowaniu ZOI. Mankamentem jest fakt, że są to przeważnie drogi jednojezdniowe, niewystarczające w czasach wzmożonego rozwoju transportu samochodowego. Problem jest również zły stan infrastruktury towarzyszącej.

Jak wynika ze Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części województwa dolnośląskiego na lata 2020–2030 Zachodni Obszar Integracji dotyka problem wykluczenia kolejowego. Sieć kolejowa i towarzysząca jej infrastruktura na analizowanym Obszarze wymaga systemowej rozbudowy i modernizacji linii, które ułatwią oraz przyspieszą komunikację pomiędzy poszczególnymi miastami i gminami analizowanego Obszaru. Dotyczy to m.in. elektryfikacji linii z Lubania do Zgorzelca, modernizacji linii z Lubania do Zebrzydowej i Żagania, przywrócenia kolei na terenie miasta i gminy Bogatynia. Trzeba też pamiętać, że na terenie Gminy Gromadka biegnie linia kolejowa nr 275 Wrocław - Legnica – Żagań – granica państwa.

Rysunek 9. Sieć dróg kolejowych na terenie ZOI

Jednym z problemów występujących na odcinkach przebiegających przez analizowany Obszar jest: zły stan infrastruktury kolejowej przeznaczonej do obsługi podróżnych, który nie spełnia podstawowych standardów technicznych, funkcjonalnych i użytkowych wymaganych dla osiągnięcia wysokiej jakości i sprawności obsługi pasażerów.

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji w dalszym ciągu widoczne są problemy z funkcjonowaniem transportu zbiorowego. Brakuje połączeń, a czas dotarcia do wybranych miejsc jest zbyt długi. Dodatkowo przewoźnicy, oferujący usługi transportu zbiorowego niejednokrotnie korzystają z przestarzałego taboru i pojazdów o małej pojemności. Nadal brakuje niskopodłogowych i ekologicznych autobusów. Jednocześnie warto zauważyć, że tabor nie jest przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych, czy też wózków dziecięcych. Należy podkreślić, że słabość komunikacji publicznej skutkuje intensywnym użytkowaniem samochodów osobowych, które przyczyniają się do zwiększenia niskiej emisji.

W rezultacie konieczna jest wymiana taboru podyktowana zarówno względami społecznymi (dostępność środków komunikacji miejskiej dla osób o ograniczonych możliwościach poruszania się), jak i środowiskowymi (ograniczenie niskiej emisji). Szczególnie ważne jest, aby z usług transportu publicznego mogli korzystać seniorzy, którzy nie posiadają prywatnych środków transportu lub ze względu na stan zdrowia nie są w stanie ich eksploatować.

Na dostępność komunikacyjną Obszaru wpływa również sieć ścieżek/dróg rowerowych. Drogi te mają ważne znaczenie zarówno z punktu widzenia stanu środowiska naturalnego, jak

również możliwości rozwoju turystyki i rekreacji. Dodatkowo ścieżki/drogi rowerowe zwiększają mobilność mieszkańców i umożliwiają nawiązywanie kontaktów pomiędzy mieszkańcami, bez konieczności posiadania samochodu. Na przestrzeni analizowanych lat widoczny jest rozwój ścieżek/dróg rowerowych na terenie Zachodniego Obszaru Integracji. Niemniej jednak nadal nie tworzą one spójnego systemu i wymagają szeregu inwestycji. Docelowo powinny one łączyć miejscowości na terenie ZOI.

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna i gazowa

Na przestrzeni lat 2014–2018 odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci wodociągowej pozostał na zbliżonym poziomie. W 2018 r. wartość analizowanego wskaźnika wynosiła 84,2%.

W latach 2014-2018 zwiększył się o 2,0% odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci kanalizacyjnej. W 2018 r. korzystało z niej 57,5% gospodarstw domowych.

Wzrósł również o 9,7% odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci gazowej. Niestety w 2018 r. tylko 21,4% gospodarstw domowych korzystało z sieci gazowej.

Należy wyraźnie zaznaczyć, że nadal podstawowe wskaźniki dostępności do omawianych mediów kształtowały się na terenie ZOI poniżej średnich wojewódzkich.

Tabela 15. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej

Wyszczególnienie	2014	2018	Rok 2014 = 100 (%)
Bogatynia			
Wodociąg	97,8	97,9	100,1
Kanalizacja	76,0	76,2	100,3
Gaz	0,1	0,1	100,0
Bolesławiec			
Wodociąg	93,3	94,1	100,9
Kanalizacja	71,2	73,4	103,1
Gaz	21,1	25,2	119,4
Bolesławiec Miasto			
Wodociąg	99,9	99,9	100,0
Kanalizacja	97,4	97,4	100,0
Gaz	92,7	91,6	98,8
Gromadka			
Wodociąg	97,8	97,6	99,8
Kanalizacja	55,3	63,1	114,1
Gaz	0,1	0,0	0,0
Lubań			
Wodociąg	67,3	69,5	103,3
Kanalizacja	1,3	1,3	100,0
Gaz	0,2	0,5	250,0

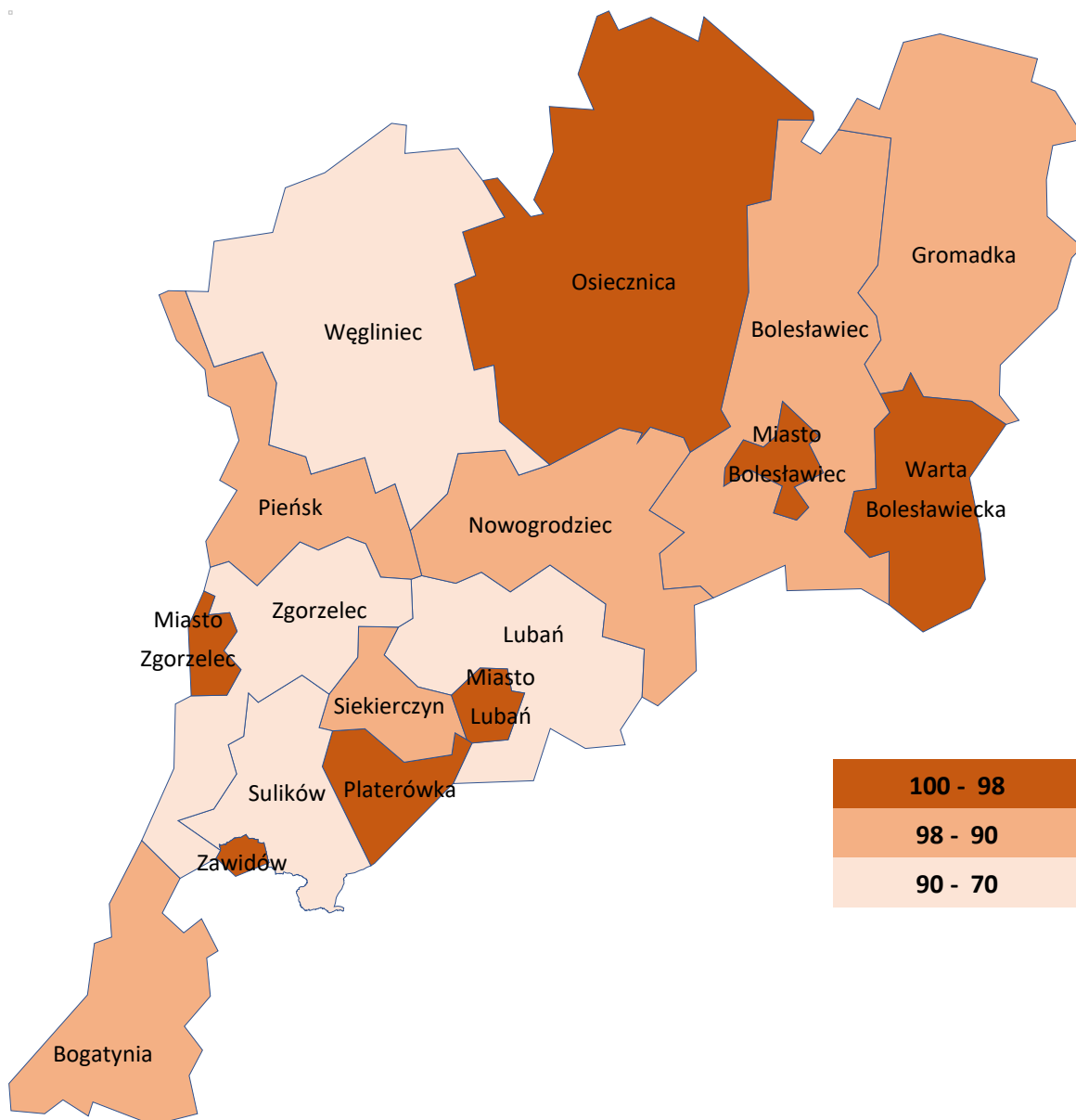
Lubań Miasto			
Wodociąg	99,5	99,5	100,0
Kanalizacja	98,5	98,4	99,9
Gaz	91,5	92,9	101,5
Nowogrodziec			
Wodociąg	97,5	97,6	100,1
Kanalizacja	29,8	46,3	155,4
Gaz	9,8	11,0	112,2
Osiecznica			
Wodociąg	98,6	98,6	100,0
Kanalizacja	88,5	89,0	100,6
Gaz	3,8	21,4	563,2
Pieńsk			
Wodociąg	97,0	97,0	100,0
Kanalizacja	78,4	78,5	100,1
Gaz	6,3	12,2	193,7
Platerówka			
Wodociąg	99,2	99,2	100,0
Kanalizacja	13,3	30,6	230,1
Gaz	0,0	0,2	-
Siekierczyn			
Wodociąg	96,7	96,7	100,0
Kanalizacja	75,3	75,6	100,4
Gaz	0,2	0,5	250,0
Sulików			
Wodociąg	78,8	79,0	100,3
Kanalizacja	19,3	26,2	135,8
Gaz	0,6	0,6	100,0
Warta Bolesławiecka			
Wodociąg	100,0	100,0	100,0
Kanalizacja	100,0	100,0	100,0
Gaz	14,3	17,1	119,6
Węgliniec			
Wodociąg	88,7	88,0	99,2
Kanalizacja	29,9	31,9	106,7
Gaz	0,1	0,0	0,0
Zawidów			
Wodociąg	99,5	99,5	100,0
Kanalizacja	94,9	95,0	100,1
Gaz	0,6	0,6	100,0
Zgorzelec			
Wodociąg	87,0	87,2	100,2
Kanalizacja	24,5	15,6	63,7
Gaz	32,4	34,6	106,8
Zgorzelec Miasto			
Wodociąg	98,4	98,4	100,0
Kanalizacja	94,8	94,7	99,9
Gaz	96,0	97,3	101,4
Zachodni Obszar Integracji			
Wodociąg	84,1	84,2	100,2
Kanalizacja	55,2	57,5	104,3
Gaz	19,5	21,4	109,7

Dolny Śląsk			
Wodociąg	94,8	94,9	100,1
Kanalizacja	75,0	76,5	102,0
Gaz	61,4	61,2	99,7

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

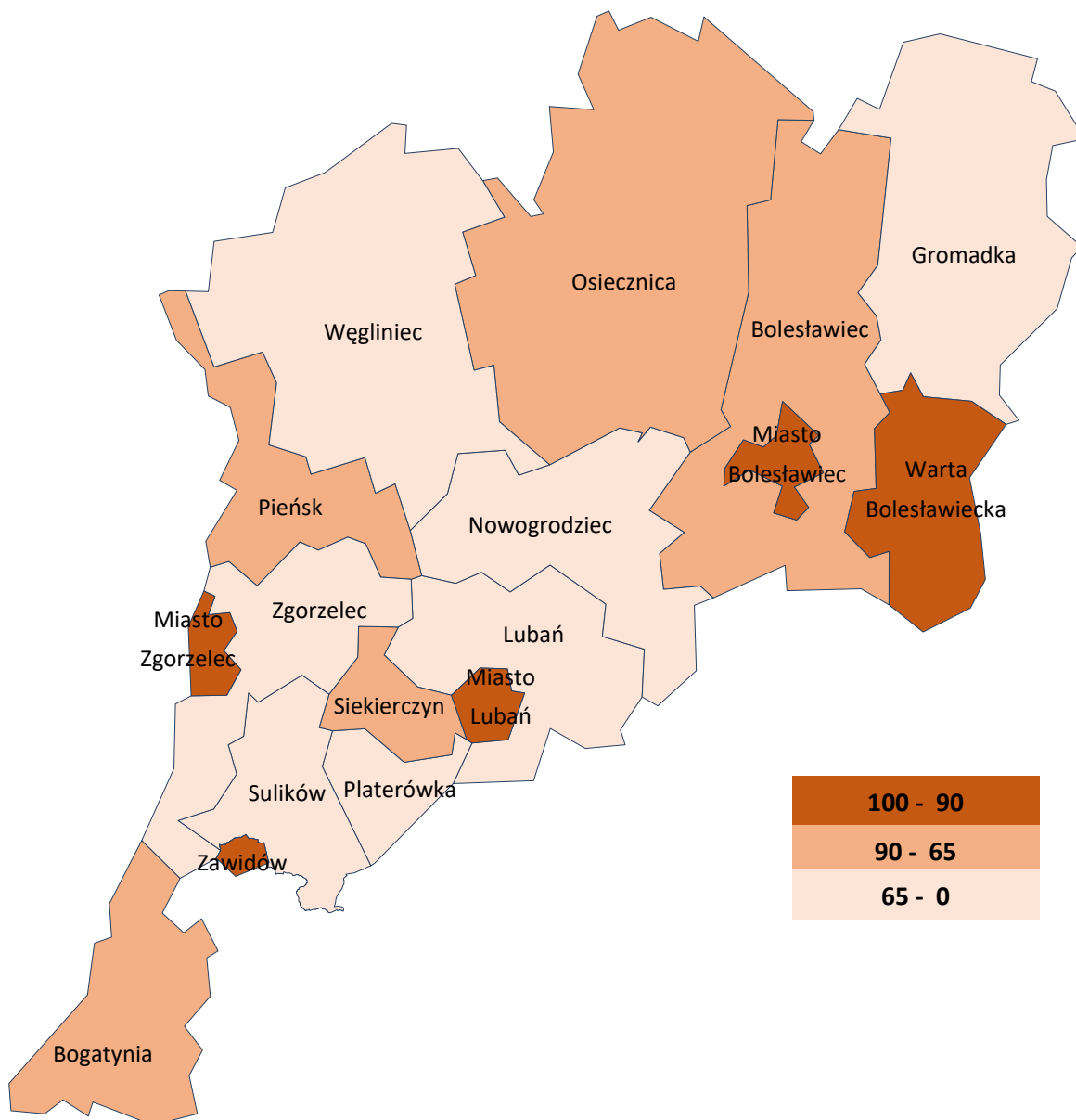
Sytuacja na terenie Zachodniego Obszaru Integracji w zakresie dostępności do infrastruktury sieciowej jest zróżnicowana. Z reguły, co jest zrozumiałe, w najszerszym zakresie z infrastruktury sieciowej korzystają mieszkańcy gmin miejskich i miast w gminach miejsko-wiejskich. W najtrudniejszej sytuacji są mieszkańcy obszarów wiejskich. Podyktowane jest to przede wszystkim względami ekonomicznymi. Relatywnie mała populacja i rozproszona zabudowa sprawiają, że koszty budowy instalacji sieciowej na obszarach wiejskich są wysokie, przy jednocześnie małej liczbie odbiorców.

Według danych GUS w najmniejszym zakresie dostęp do sieci wodociągowej posiadają mieszkańcy gmin: Lubań (69,5%) i Sulików (79,0%). Równocześnie istnieją gminy, w których 100% (lub prawie 100%) gospodarstw domowych korzysta z sieci wodociągowej. Są to następujące gminy: gmina miejska Bolesławiec, gmina miejska Lubań, Platerówka, Warta Bolesławiecka i Zawidów.

Rysunek 10. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji wodociągowej

Jak już wspomniano, w zakresie dostępności do sieci kanalizacyjnej Zachodni Obszar Integracji znajduje się w sytuacji gorszej niż województwo. W najmniejszym zakresie z sieci kanalizacyjnej w 2018 r. korzystały gospodarstwa domowe w gminach: Lubań (1,3%), Zgorzelec (15,6%), Sulików (26,2%), Węgliniec (31,9%) i Platerówka (30,6%). W gminach tych wskaźniki dostępności wyraźnie odbiegały od średniej dla ZOI. Procentowo najwięcej gospodarstw domowych korzystało z sieci kanalizacyjnej w gminach: Warta Bolesławiecka (100%), gmina miejska Lubań (98,4%), gmina miejska Bolesławiec (97,4%), Zawidów (95,0%) i gmina miejska Zgorzelec (94,7%).

Rysunek 11. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji kanalizacyjnej w 2018 r.

W przypadku sieci gazowej największy odsetek gospodarstw domowych korzystał z niej w gminach: gmina miejska Zgorzelec (97,3%), gmina miejska Lubań (92,9%) i gmina miejska Bolesławiec (91,6%). Jednocześnie na analizowanym Obszarze istnieją gminy, w których dostępność do sieci gazowej jest zerowa lub bliska zeru, zaliczyć do nich należy gminy: Gromadka (0,0%), Węgliniec (0,0%), Bogatynia (0,1%), Platerówka (0,2), Lubań (0,5%), Siekierczyn (0,5%), Sulików (0,6%) i Zawidów (0,6%).

Niska dostępność do sieci gazowej może sprzyjać zjawisku niskiej emisji i tym samym negatywnie wpływać na stan środowiska naturalnego.

Gospodarka wodna

Jak wynika z opracowania „Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Środkowej Odry, Izery, Metuje, Łaby i Ostrożnicy (Upa), Orlicy i Morawy” opracowanego na zlecenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu w 2017 r. na terenie ZOI nie ma obszarów, na których występuje niebezpieczeństwo pojawienia się głębokich niedoborów wody o względnie dużej skali przestrzennej. Jednocześnie wiele gmin tworzących ZOI charakteryzuje się niską gęstością sieci melioracyjnej.

Z punktu widzenia łagodzenia skutków suszy duże znaczenie mogą mieć obszary podmokłe, które gromadzą znaczne ilości wody, spowalniają odpływ wód opadowych oraz mogą stanowić rezerwuar wód na okres pojawienia się zjawiska suszy. Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji najwięcej terenów podmokłych występowało w gminie Osiecznica – 167,49 ha. i w gminie Węgliniec – 113,79 ha.

Gospodarka odpadami

Na terenie ZOI w latach 2014-2019 masa zebranych odpadów zmieszanych przypadających na mieszkańca wzrosła o ok. 25,8% z 200,7 kg. do 252,5 kg. W 2019 r. wartość powyższego wskaźnika była w przypadku ZOI niższa niż średnia dla Dolnego Śląska (293,2 kg.). W latach 2014-2019 spadek łącznej masy zbieranych odpadów zmieszanych przypadających na mieszkańca odnotowano w 3 gminach: gmina miejska Bolesławiec, Sulików i Zgorzelec. W pozostałych gminach wartość niniejszego wskaźnika wzrosła. Największy wzrost odnotowano w gminach: Warta Bolesławiecka (639,0%), Pieńsk (107,8%) i Bogatynia (105,1%).

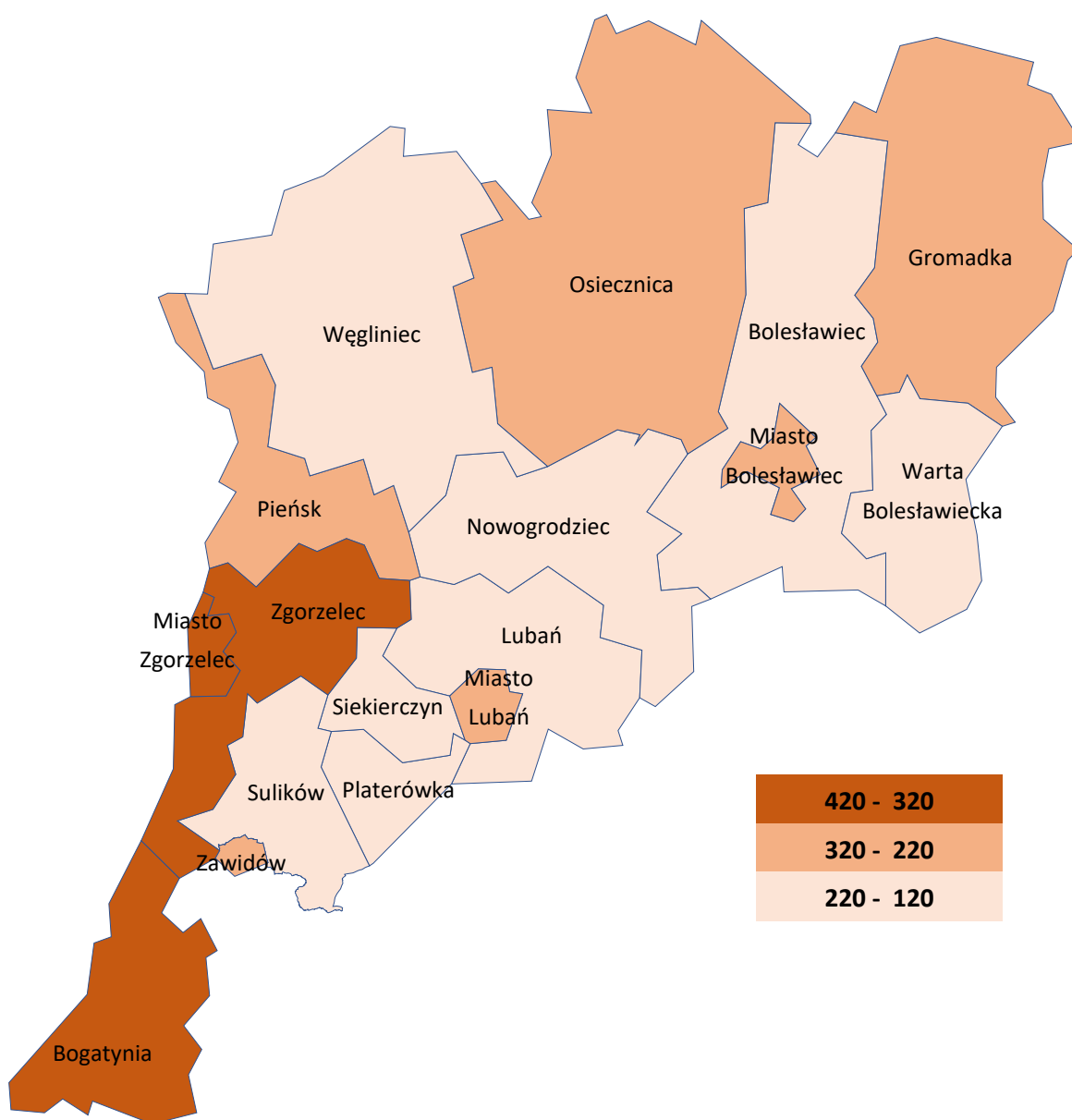
Tabela 16. Odpady zmieszane zebrane w ciągu roku na mieszkańca w kg.

Wyszczególnienie	2014	2019	2014=100	Dolny Śląsk =100 Rok 2019 (%)
Bogatynia	176,1	361,1	205,1	123,2
Bolesławiec	165,4	216,3	130,8	73,8
Bolesławiec Miasto	245,5	233,3	95,0	79,6
Gromadka	230,9	317,0	137,3	108,1
Lubań	170,0	202,6	119,2	69,1
Lubań Miasto	258,9	296,1	114,4	101,0
Nowogrodziec	171,9	199,7	116,2	68,1
Osiecznica	156,1	228,0	146,1	77,8
Pieńsk	114,2	237,3	207,8	80,9
Platerówka	167,5	207,3	123,8	70,7
Siekierczyn	206,6	213,4	103,3	72,8
Sulików	220,1	218,5	99,3	74,5
Warta Bolesławiecka	18,7	138,2	739,0	47,1
Węgliniec	179,3	205,3	114,5	70,0
Zawidów	258,3	282,5	109,4	96,4
Zgorzelec	376,3	330,3	87,8	112,7

Zgorzelec Miasto	296,6	405,5	136,7	138,3
Zachodni Obszar Integracji	200,7	252,5	125,8	86,1
Dolny Śląsk	269,0	293,2	109,0	100,0

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

O stanie gospodarki odpadami świadczy również udział odpadów zebranych selektywnie w łącznej masie zebranych odpadów. Jak wynika z danych GUS w całym podregionie jeleniogórskim całkowity udział odpadów zebranych selektywnie w 2019 r. wynosił 22,4%, a odpadów z gospodarstw domowych 25,3%. Niestety udział selektywnie zebranych odpadów zaliczanych do podstawowych frakcji takich jak: papier, metale, szkło i tworzywa sztuczne wynosił jedynie 7,8%. Warto zaznaczyć, że wartości przedmiotowych wskaźników w 2019 r. kształtowały się nieznacznie poniżej średniej regionalnej wynoszącej odpowiednio: 23,6%, 25,9% i 8,6%.

Rysunek 12. Odpady zmieszane zebrane w ciągu roku na mieszkańca w kg w 2019 r.

Zasoby mieszkaniowe

W latach 2014–2018 na terenie Zachodniego Obszaru Integracji nastąpił wzrost o 2,7% zasobów mieszkaniowych. Niestety wzrost ten następował wolniej niż w województwie (5,6%), co prowadzi do wniosku, że na analizowanym Obszarze nadal dominują budynki powstałe z wykorzystaniem tradycyjnych technologii.

Tabela 17. Zasoby mieszkaniowe – mieszkania

Wyszczególnienie	2014	2018	2014=100	Dolny Śląsk =100 Rok 2018 (%)
Bogatynia	9 004	9 077	100,8	0,8
Bolesławiec	3 871	4 141	107,0	0,3
Bolesławiec Miasto	15 535	16 287	104,8	1,4
Gromadka	1 703	1 743	102,3	0,1
Lubań	1 765	1 836	104,0	0,2
Lubań Miasto	8 297	8 438	101,7	0,7
Nowogrodzic	4 154	4 304	103,6	0,4
Osiecznica	2 770	2 840	102,5	0,2
Pieńsk	3 043	3 065	100,7	0,3
Platerówka	543	549	101,1	0,0
Siekierczyn	1 453	1 482	102,0	0,1
Sulików	1 915	1 942	101,4	0,2
Warta Bolesławiecka	2 737	2 828	103,3	0,2
Węgliniec	3 005	3 023	100,6	0,3
Zawidów	1 640	1 657	101,0	0,1
Zgorzelec	2 453	2 542	103,6	0,2
Zgorzelec Miasto	12 792	12 969	101,4	1,1
Zachodni Obszar Integracji	76 680	78 723	102,7	6,6
Dolny Śląsk	1 123 386	1 186 739	105,6	100,0

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

Dodatkowo należy podkreślić, że stan techniczny istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych, a także zasobów wspólnot mieszkaniowych, nadal niejednokrotnie jest niezadawalający. Stare budynki komunalne w dalszym ciągu cechuje znaczący stopień dekapitalizacji wynikający z braku remontów.

Stare budownictwo charakteryzuje się niejednokrotnie złym stanem technicznym, wysoką energochłonnością i częściowo brakiem instalacji centralnego ogrzewania (ogrzewanie piecowe), co mocno wpływa na energochłonność tego sektora. Na stan techniczny i jakość energetyczną mieszkalnictwa niewątpliwie wpływ mają także ograniczenia konserwatorskie wobec planowanych prac termomodernizacyjnych obiektów położonych na obszarach objętych ochroną.

Obszary o szczególnych walorach przyrodniczych

Na terenie zachodniego Obszaru Integracji zlokalizowane są cenne obszary przyrodnicze, w tym również obszary objęte programem Natura 2000. Łączna powierzchnia obszarów prawnie chronionych⁴ (bez Obszarów Natura 2000) wynosiła w 2019 r. 12.127,48 ha, co stanowiło ok. 3,3% ogółu obszarów prawnie chronionych na Dolnym Śląsku.

Tabela 18. Obszary prawnie chronione

Wyszczególnienie	2014	2019	2014=100	Dolny Śląsk =100 Rok 2019 (%)
Bogatynia	10,57	5,65	53,5	0,0
Bolesławiec	-	-	-	-
Bolesławiec Miasto	-	-	-	-
Gromadka	11 228,60	11 230,68	100,0	3,0
Lubań	-	-	-	0,0
Lubań Miasto	11,50	11,51	100,1	0,0
Nowogrodzic	3,24	3,38	104,3	0,0
Osiecznica	157,02	157,02	100,0	0,0
Pieńsk	-	-	-	0,0
Platerówka	-	-	-	-
Siekierczyn	3,38	3,38	100,0	0,0
Sulików	-	-	-	-
Warta Bolesławiecka	600,00	600,00	100,0	0,2
Węgliniec	41,51	42,11	101,4	0,0
Zawidów	-	-	-	-
Zgorzelec	-	-	-	-
Zgorzelec Miasto	73,75	73,75	100,0	0,0
Zachodni Obszar Integracji	12 129,57	12 127,48	100,0	3,3
Dolny Śląsk	371 093,36	371 525,67	100,1	100,0

Źródło: Opracowanie na podstawie BDL GUS.

Najwięcej obszarów prawnie chronionych znajduje się na terenie gminy Gromadka. Na terenie tejże gminy zlokalizowany jest Przemkowski Park Krajobrazowy.

Stan i jakość powietrza

Analizę stanu i jakości powietrza oparto na wynikach pomiarów przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Warto przy tym podkreślić, że uwzględnienie w analizie stężenia pyłu zawieszzonego PM10 oraz ozonu odpowiada

⁴ Obszary prawnie chronione zgodnie z definicją BDL nie obejmują: Obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu

wytycznym PN-ISO 37120 „Zrównoważony rozwój społeczny. Wskaźniki usług miejskich i jakości życia”.

Zachodni Obszar Integracji zgodnie z kryterium przyjętym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu zaliczany jest do strefy dolnośląskiej.

Na analizowanym Obszarze w 2019 r. występowały problemy z przekroczeniami norm jakości powietrza, a mianowicie:

- PM 10 liczba dni – gmina miejska Lubań, Lubań, Platerówka, Siekierczyn;
- BaP śr. roczna – wszystkie gminy (za wyjątkiem gminy Węgliniec);
- O₃ liczba dni – gmina miejska Bolesławiec, Osiecznica, Pieńsk.

Na podstawie przedstawionych danych można uznać, że ZOI zmagają się z problemami związanymi z zanieczyszczeniem powietrza. Szczególnie dotyczy to gmin powiatów Lubańskiego i Bolesławieckiego. Wpływ na obecną sytuację mogło mieć zubożenie społeczeństwa w wyniku transformacji systemowej, co przełożyło się na stagnację w zakresie stosowanych systemów grzewczych. Warto również wspomnieć, że przedstawione dane z uwagi na małą liczbę stacji pomiarowych mogą nie do końca obrazować faktyczną skalę problemów.

Problemy z przekroczeniem norm pyłu PM10 nasilają się w sezonie grzewczym i wynikają z ogrzewania budynków mieszkalnych za pomocą tradycyjnych źródeł ciepła.

4. ANALIZA SWOT

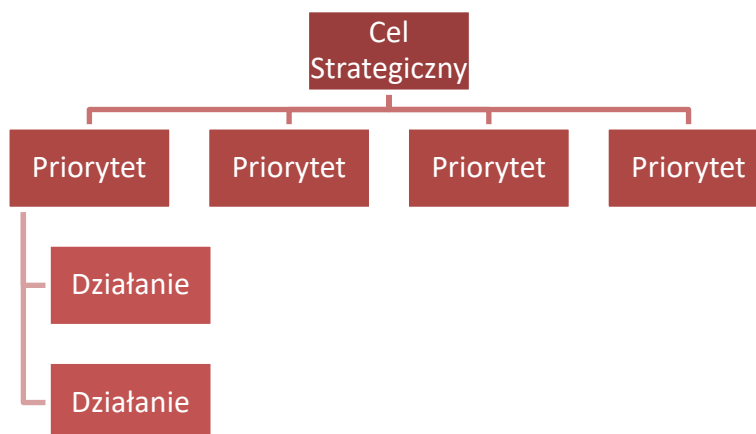
Tabela 19. Analiza SWOT

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
• Wysoka ocena atrakcyjności inwestycyjnej gmin: gmina miejska Bolesławiec, gmina miejska Lubań; Bogatynia, Bolesławiec, Pieńsk, Siekierczyn, Warta Bolesławiecka, Zawidów, Zgorzelec • Korzystne położenie sąsiedztwo Niemiec i Czech • Niski poziom bezrobocia • Bezpośredni dostęp do autostrady A4 i A18 • Potencjał do rozwoju turystyki • Szeroka oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego • walory przyrodnicze i krajobrazowe regionu • dziedzictwo historyczne i kulturowe	• Funkcjonowanie miast średnich pogrążonych w kryzysie i zagrożonych postępującą marginalizacją (Bolesławiec, Lubań, Zgorzelec) • Monokultura przemysłowa szczególnie w zachodniej i południowej części obszaru • Niski na tle regionu wskaźnik przedsiębiorczości • Niezadawalający poziom innowacyjności przedsiębiorstw • Zdekapitalizowane obiekty dziedzictwa materialnego • Negatywne trendy demograficzne, ujemne saldo migracji i ujemny przyrost naturalny • Postępujący, zwłaszcza w miastach proces starzenia się społeczeństwa • Niski poziom aktywności społecznej • Ograniczony dostęp w zakresie opieki nad dziećmi do lat trzech • Ograniczony dostęp do wychowania przedszkolnego zwłaszcza na obszarach wiejskich • Niezadawalające wyniki z egzaminu ósmoklasisty • Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, zwłaszcza poza najważniejszymi miastami • Braki w infrastrukturze kulturalnej i sportowej oraz niezadawalający stan części obiektów • Niezadawalający stan techniczny infrastruktury drogowej i kolejowej • Regres transportu publicznego • Słabo rozwinięta sieć ścieżek/dróg rowerowych • Niezadawalający stopień pokrycia Obszaru infrastrukturą sieciową • Niezadawalający poziom segregacji odpadów • Niezadawalający stan techniczny budynków i budowali znajdujących się w zasobie komunalnym • Niezadawalająca jakość powietrza

SZANSE	ZAGROŻENIA
• Dostępność funduszy unijnych wspierających przedsiębiorczość • Wzrost znaczenia turystyki • Potencjał rozwojowy obszaru związany z rozwijającym się rynkiem pracy po stronie niemieckiej • Rozbudowa infrastruktury drogowej • Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej we wszystkich sektorach	• Większa atrakcyjność inwestycyjna gmin wchodzących w skład Legnicko Głogowskiego Okręgu Miedziowego oraz Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego • Mała ilość programów wsparcia dla beneficjentów na rozwój OZE • Postępujący proces starzenia się społeczeństwa • Dewastacja infrastruktury drogowej i kolejowej • Wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii • Wysokie koszty budowy infrastruktury sieciowej • Wzrost obciążeń finansowych samorządów • Dysproporcje rozwojowe występujące wewnątrz Obszaru • Niewystarczające zabezpieczenia przed negatywnymi skutkami ekstremalnych zjawisk pogodowych (powodzie)

5. OPIS ZINTEGROWANEGO PODEJŚCIA DO STWIERDZONYCH POTRZEB ROZWOJOWYCH I POTENCJAŁU ZACHODNIEGO OBSZARU INTEGRACJI

Zintegrowane podejście do stwierdzonych potrzeb rozwojowych i potencjałów realizowane będzie wg następującej struktury

W poniższych tabelach przedstawiono strukturę Celu, Priorytetów i Działań Zarysu Planu Działań ZIT ZOI oraz macierz wzajemnego oddziaływania efektów realizacji ZIT ZOI.

Tabela 20. Cel, Priorytety i Działania Zarysu Planu Działań ZIT ZOI

Cel strategiczny: Dynamiczny i zdywersyfikowany rozwój Zachodniego Obszaru Integracji przyjazny dla środowiska i sprzyjający aktywizacji i integracji mieszkańców	
Priorytet (P1) Promocja wielokierunkowego rozwoju gospodarczego ZOI	Działanie (D1.1) Poprawa dostępności do infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość Działanie (D1.2) Wzmocnienie roli turystyki w rozwoju ZOI
Priorytet (P2) Przyjazny środowisku Zachodni Obszar Integracji	Działanie (D2.1) Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i prywatnych Działanie (D2.2) Wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii Działanie (D2.3) Ochrona środowiska oraz rozwój infrastruktury sieciowej
Priorytet (P3) Poprawa spójności Zachodniego Obszaru Integracji	Działanie (D3.1) Budowa/modernizacja infrastruktury drogowej i towarzyszącej Działanie (D3.2) Zrównoważona i inteligentna mobilność Działanie (D3.3) Rozwój dróg/ścieżek rowerowych Działanie (D3.4) Kompleksowa rewitalizacja przestrzeni publicznej
Priorytet (P4) Poprawa społecznej atrakcyjności Zachodniego Obszaru Integracji	Działanie (D4.1) Wdrażanie e-usług w administracji Działanie (D4.2) Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie edukacji

	Działanie (D4.3) Budowa/modernizacja infrastruktury społecznej sprzyjającej aktywizacji, integracji i włączeniu społecznemu Działanie (D4.4) Rozwój wysokiej jakości usług społecznych Działanie (D4.5) Aktywizacja i integracja mieszkańców ZOI Działanie (D4.6) Promocja dziedzictwa kulturowego

Tabela 21. Macierz zintegrowanego oddziaływania efektów realizacji Zarysu Planu Działań ZIT ZOI⁵

PRIORYTET / OCZEKIWANE EFEKTY	P1	P2	P3	P4
Priorytet (P1) Promocja wielokierunkowego rozwoju gospodarczego ZOI				
- Wzrost liczby MSP	x			x
- Wzrost innowacyjności firm	x	x	x	
- Poprawa atrakcyjności turystycznej ZOI i wzrost liczby turystów	x		x	x
- Wzrost liczby atrakcyjnych miejsc pracy	x			x
- Zahamowanie odpływu wykwalifikowanych zasobów ludzkich	x			x
Priorytet (P2) Przyjazny środowisku Zachodni Obszar Integracji				
- Poprawa czystości powietrza		x		x
- Zmniejszenie energochłonności infrastruktury	x	x		
- Zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych	x	x		
- Poprawa dostępności do wysokiej jakości infrastruktury ochrony środowiska	x	x	x	x
- Zmniejszenie zagrożeń wynikających z klęsk żywiołowych	x	x		x
- Utrzymanie i poprawa stanu środowiska naturalnego	x	x		x
Priorytet (P3) Poprawa spójności Zachodniego Obszaru Integracji				
- Skrócenie czasu przejazdu dzięki udoskonalonej inf. drogowej	x	x	x	x
- Wzrost liczby użytkowników komunikacji zbiorowej	x	x	x	x
- Zmniejszenie liczby osób korzystających z indywidualnego transportu samochodowego		x	x	
- Zmniejszenie liczby obszarów zdegradowanych	x	x	x	x
Priorytet (P4) Poprawa społecznej atrakcyjności Zachodniego Obszaru Integracji				
- Wzrost ilości użytkowników publicznych e-usług	x			x
- Wzrost kwalifikacji dzieci i młodzieży	x			x
- Poprawa jakości usług społecznych zarówno infrastrukturalnych jak i nieinfrastrukturalnych	x			x
- Zmniejszenie liczby osób wykluczonych	x			x
- Poprawa dostępności do zatrudnienia	x			x
- Wzrost liczby osób mających dostęp do udoskonalonych usług opieki zdrowotnej	x			x

⁵ Przy każdym z Priorytetów wskazano najważniejsze oczekiwane efekty jego realizacji oraz oznaczono ich oddziaływanie na inne priorytety Zarysu Planu Działań ZIT ZOI (P1 – Priorytet 1, P2- Priorytet 2, P3 – Priorytet 3, P4 – Priorytet 4)

Opis zintegrowanego podejścia:

Cel strategiczny – Dynamiczny i zdywersyfikowany rozwój Zachodniego Obszaru Integracji przyjazny dla środowiska i sprzyjający aktywizacji i integracji mieszkańców

Realizacja przyjętego celu strategicznego wymaga przeprowadzenia zintegrowanych działań odnoszących się do sfery gospodarczej, społecznej i środowiskowo-przestrzennej. Jednocześnie przyjęta logika interwencji sprawi, że osiągnięty zostanie efekt mnożnikowy, który pozwoli na efektywniejsze wykorzystanie zaangażowanych kapitałów.

Fundament rozwoju Zachodniego Obszaru Integracji stanowić będą konkurencyjne przedsiębiorstwa, generujące atrakcyjne miejsca pracy. Jednocześnie gospodarka ZOI w coraz mniejszym stopniu zależna będzie od przemysłu wydobywczego i energetycznego.

Silna gospodarka korzystnie wpływać będzie na funkcjonowanie sfery społecznej. Przeprowadzone inwestycje sprawią, że mieszkańcy ZOI uzyskają dostęp do wysokiej jakości usług społecznych, świadczonych w nowoczesnych budynkach dostosowanych do potrzeb dzieci, seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Pozwoli to na wyzwolenie dodatkowych sił tkwiących w społeczeństwie, w wyniku czego wzrośnie aktywność ludności i poczucie solidarności. Równocześnie sprawnie działający system edukacji dostarczy na rynek pracy dobrze wykształconych pracowników, czym wspierać będzie lokalny system gospodarczy.

Wszystkie działania prowadzone będą z poszanowaniem środowiska naturalnego. Rozbudowa infrastruktury sieciowej, termomodernizacja budynków, zastosowanie OZE, modernizacja dróg, budowa dróg rowerowych i transformacja transportu publicznego przyczyni się do ograniczenia zjawiska niskiej emisji oraz sprawi, że ZOI będzie miejscem przyjaznym mieszkańcom.

Priorytet (P1) Promocja wielokierunkowego rozwoju gospodarczego ZOI

Aktualnie pozycja gospodarcza Zachodniego Obszaru Integracji w znacznej mierze uzależniona jest od przemysłów: wydobywczego i energetycznego. Jednak realizowana na różnych szczeblach polityka dekarbonizacji sprawia, że przyszłość gospodarki opartej na wydobyciu i wykorzystaniu węgla staje pod dużym znakiem zapytania. W rezultacie konieczne jest podjęcie działań zmierzających do dywersyfikacji gospodarki i wielokierunkowego rozwoju i sprawiedliwej transformacji energetycznej ZOI.

Niestety, jak wykazała diagnoza, poziom przedsiębiorczości na terenie ZOI jest relatywnie niski. Wskazane są więc inwestycje mające na celu poprawę dostępności do infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość.

W pierwszej kolejności należy zwiększyć podaż terenów inwestycyjnych. Powinny to być jednak przede wszystkim tereny o wysokim standardzie tzn. uzbrojone i zaopatrzone w infrastrukturę pozwalającą na prawidłowe i efektywne korzystanie z nich.

Równocześnie należy dążyć do zagospodarowania posiadanych budynków na potrzeby działalności gospodarczej. W budynkach tych mogłyby zostać ulokowane m.in. inkubatory przedsiębiorczości.

Dywersyfikacja gospodarki na terenie ZOI wymaga również wzmocnienia innego endogenego potencjału Obszaru jakim jest sektor turystyczny. Działania w tym zakresie powinny być podejmowane kompleksowo i obejmować zarówno renowację obiektów dziedzictwa materialnego, jak i rewitalizację i dostosowanie do potrzeb turystów obszarów atrakcyjnych przyrodniczo. Inwestycjom tym powinny towarzyszyć działania zmierzające do rozbudowy infrastruktury umożliwiającej efektywne korzystanie z zasobów turystycznych. Docelowo działania te powinny stanowić impuls do rozwoju podmiotów prywatnych zorientowanych na zaspokajanie potrzeb turystów.

Priorytet realizowany będzie przez działania, w ramach których wskazano rodzaje interwencji⁶:

Tabela 22. Działania Priorytetu 1 Zarysu Planu Działań ZIT ZOI wraz z kodami wymiaru zakresu interwencji

DZIAŁANIE	KODY DOTYCZĄCE WYMIARU ZAKRESU INTERWENCJI
Działanie (D1.1) Poprawa dostępności do infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość	014 Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki przemysłowe i obiekty)
Działanie (D1.2) Wzmocnienie roli turystyki w rozwoju ZOI	128 Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i powiązanych usług turystycznych

Priorytet (P2) Przyjazny środowisku Zachodni Obszar Integracji

Na terenie Zachodniego Obszaru Integracji zauważalny jest negatywny wpływ człowieka na stan środowiska naturalnego. Sytuacja powyższa wymaga podjęcia wielokierunkowych i zintegrowanych działań zmierzających do odwrócenia niekorzystnych zmian środowiskowych. Należy przy tym pamiętać, że chociaż inwestycje w ochronę środowiska wiążą się z wysokimi nakładami finansowymi i wykazują długie okresy zwrotu poniesionych nakładów, to jednak sprzyjają poprawie jakości życia mieszkańców. Występuje tu sprzężenie zwrotne. Inwestycje w środowisko poprawiają atrakcyjność obszaru, a ten jako bardziej atrakcyjny przyciąga nowych inwestorów, a niejednokrotnie również nowych mieszkańców. Inwestycje w środowisko uznać więc można za długofalową i trwałą promocję ZOI.

Realizacja niniejszego priorytetu wiąże się m.in. z redukcją zjawiska niskiej emisji. Źródłem tego zjawiska upatrywać należy w tradycyjnych metodach ogrzewania budynków publicznych, mieszkań i domów oraz w niskiej efektywności energetycznej budynków. Dlatego też należy

⁶ Wymiary i kody rodzajów interwencji w ramach EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności – art. 17 ust. 5 projektu Rozporządzenia Ogólnego

podejmować i promować działania zmierzające do: poprawy efektywności energetycznej budynków publicznych i prywatnych, zastępowania tradycyjnych systemów grzewczych nowoczesnymi i proekologicznymi.

Kompleksowe podejście do powyższego problemu powinno skutkować zmniejszeniem ilości zużywanej energii cieplnej, a tym samym przynosić korzyści ekonomiczne w wyniku ograniczenia kosztów ogrzewania. Termomodernizacja przyniesie również za sobą korzyści ekologiczne, a więc zmniejszenie eksploatacji nieodnawialnych źródeł energii i zmniejszenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery oraz korzyści społeczne i zdrowotne (poprawa estetyki budynków oraz warunków mikroklimatycznych).

Równocześnie należy w szerokim zakresie promować działania zmierzające do wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. Działania te nie tylko sprzycać będą ograniczeniu zjawiska niskiej emisji, ale także przyczynią się do dywersyfikacji źródeł energii i w długim okresie zmniejszą zapotrzebowanie na węgiel, co jest istotne w kontekście prowadzonej polityki dekarbonizacji.

Poprawa stanu środowiska naturalnego na terenie ZOI wymaga również rozbudowy i modernizacji infrastruktury sieciowej. Szczególnie ważne będą działania związane z rozbudową/modernizacją infrastruktury związanej z odbieraniem i oczyszczaniem ścieków. Jak wykazała diagnoza na terenie ZOI nadal występują znaczne potrzeby w tym zakresie. Jednocześnie w miejscach, w których z przyczyn ekonomicznych rozbudowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona, konieczne będzie wspieranie budowy indywidualnych oczyszczalni ścieków.

W miarę posiadanych możliwości i zdiagnozowanych potrzeb powinno się także podejmować działania zmierzające do rozbudowy infrastruktury gazowej oraz modernizacji lokalnych kotłowni.

Realizacja niniejszego priorytetu powinna również doprowadzić do usprawnienia gospodarki wodnej. Należy w szczególności wspierać działania zmierzające do pozyskania nowych ujęć wody oraz rozbudowy/modernizacji sieci wodociągowej. Wspierać winno się także działania chroniące zasoby wody oraz zwiększające jej retencję.

W ramach przedmiotowego priorytetu realizowane i promowane będą również przedsięwzięcia usprawniające gospodarkę odpadami, a zwłaszcza te które przyczyniają się do poprawy segregacji odpadów i zmniejszają ilość odpadów deponowanych na składowiskach.

Jednocześnie realizacja niniejszego priorytetu wymaga rozbudowy infrastruktury umożliwiającej skuteczną ochronę roślin i zwierząt. Oprócz działań infrastrukturalnych, należy także prowadzić działania edukacyjne zwiększające świadomość ekologiczną mieszkańców ZOI.

Zmiany klimatu skutkują wzrostem zagrożeń naturalnych, dlatego też konieczne będzie wsparcie służb monitorujących zagrożenia naturalne i reagujących w przypadku wystąpienia zagrożenia. Inwestycje powinny być ukierunkowane zarówno na prewencję zagrożeń, jak i skuteczne działanie w przypadku ich wystąpienia.

Priorytet realizowany będzie przez działania, w ramach których wskazano rodzaje interwencji⁷:

Tabela 23. Działania Priorytetu 2 Zarysu Planu Działań ZIT ZOI wraz z kodami wymiaru zakresu interwencji

DZIAŁANIE	KODY DOTYCZĄCE WYMIARU ZAKRESU INTERWENCJI
Działanie (D2.1) Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i prywatnych	025 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia 026 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia
Działanie (D2.2) Wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii	029 Energia odnawialna: słoneczna 048 Środki mające na celu ograniczenie hałasu i poprawę jakości powietrza.
Działanie (D2.3) Ochrona środowiska oraz rozwój infrastruktury sieciowej	036 Środki w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem dotyczące: pożarów, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami) 038 Zapobieganie zagrożeniom naturalnym niezwiązanym z klimatem (np. trzęsieniami ziemi) oraz wywołanym działalnością człowieka, np. awariami przemysłowymi, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami 039 Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, środki na rzecz efektywności energetycznej, zaopatrzenie w wodę pitną) 041 Odbieranie i oczyszczanie ścieków 042 Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych: środki w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, minimalizacji, segregacji, recyklingu 050 Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, zielona infrastruktura 130 Ochrona, rozwój i promocja dziedzictwa przyrodniczego i ekoturystyki innych niż obszary Natura 2000

Priorytet (P3) Poprawa spójności Zachodniego Obszaru Integracji

Przeprowadzona diagnoza wykazała, że Zachodni Obszar Integracji wykazuje wyraźne wewnętrzne zróżnicowanie pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego. Jedną z przyczyn zaistniałej sytuacji jest nieadekwatna do potrzeb i możliwości integracja Obszaru. Konieczne są zatem inwestycje zmierzające do wielowymiarowej poprawy spójności ZOI.

⁷ Wymiary i kody rodzajów interwencji w ramach EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności – art. 17 ust. 5 projektu Rozporządzenia Ogólnego

Konwergencji Obszaru w pierwszej kolejności sprzyjać będą działania zmierzające do rozbudowy i modernizacji infrastruktury drogowej. Priorytetowo należy traktować inwestycje drogowe poprawiające łączność poszczególnych gmin z siecią dróg krajowych i wojewódzkich. Równocześnie należy także prowadzić inwestycje zmierzające do budowy nowych oraz poprawy stanu technicznego pozostałych dróg. Budowie/modernizacji dróg towarzyszyć powinna rozbudowa/modernizacja infrastruktury towarzyszącej, w tym chodników, parkingów i oświetlenia ulicznego.

Ważne znaczenie z punktu widzenia spójności i dostępności Obszaru ma również rozbudowa sieci dróg/ścieżek rowerowych. Nowe drogi dla rowerów powinny łączyć nie tylko poszczególne miejscowości, ale także umożliwiać dotarcie do miejsc o szczególnych walorach przyrodniczych i historycznych. Jednocześnie z rozbudową systemu dróg rowerowych należy realizować działania zmierzające do budowy obiektów małej architektury służącej rowerzystom (w tym dolnośląska autostrada rowerowa).

Jednocześnie realizacja niniejszego priorytetu wymaga wzmocnienia funkcjonowania transportu zbiorowego. Należy dążyć do eliminacji wykluczenia komunikacyjnego poprzez utworzenie spójnego układu komunikacji publicznej. Dodatkowo, co warto podkreślić efektywnie funkcjonujący transport zbiorowy mógłby przyczynić się do zmniejszenia natężenia ruchu, zwłaszcza na terenie miast (w tym obwodnice miast). Usługi transportowe powinny być świadczone za pomocą ekologicznego i dostosowanego do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi taboru. Działania w ramach niniejszego priorytetu winny również zmierzać do budowy/modernizacji infrastruktury towarzyszącej takiej jak np. centra przesiadkowe, przystanki, parkingi typu *Park&Ride* i *Bike&Ride*. Szczególnie wskazana jest budowa centrum przesiadkowego o znaczeniu subregionalnym.

Poprawie spójności Zachodniego Obszaru Integracji służyć będą również działania związane z kompleksową rewitalizacją przestrzeni publicznej, z preferencją dla tych, które wynikają z Programów Rewitalizacji.

Priorytet realizowany będzie przez działania, w ramach których wskazano rodzaje interwencji⁸:

Tabela 24. Działania Priorytetu 3 Zarysu Planu Działań ZIT ZOI wraz z kodami wymiaru zakresu interwencji

DZIAŁANIE	KODY DOTYCZĄCE WYMIARU ZAKRESU INTERWENCJI
Działanie (D3.1) Budowa/modernizacja infrastruktury drogowej i towarzyszącej	059 Nowo wybudowane inne drogi krajowe, regionalne i lokalne drogi dojazdowe 062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)
Działanie (D3.2) Zrównoważona i inteligentna mobilność	073 Infrastruktura na potrzeby czystej komunikacji miejskiej 074 Tabor na potrzeby czystej komunikacji miejskiej
Działanie (D3.3) Rozwój dróg/ścieżek rowerowych	075 Infrastruktura przeznaczona dla rowerów

⁸ Wymiary i kody rodzajów interwencji w ramach EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności – art. 17 ust. 5 projektu Rozporządzenia Ogólnego

Działanie (D3.4) Kompleksowa rewitalizacja przestrzeni publicznej	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych

Priorytet (P4) Poprawa społecznej atrakcyjności Zachodniego Obszaru Integracji

Poprawa społecznej atrakcyjności Zachodniego Obszaru Integracji wymaga przeprowadzenia skoordynowanych działań obejmujących zarówno inwestycje w tzw. „twardą infrastrukturę” społeczną, jak i inwestycje „miękkie” związane z rozwojem wysokiej jakości usług społecznych. Poprawie atrakcyjności ZOI jako miejsca do życia sprzyjać będzie również rozwój e-usług publicznych, który pozwoli usprawnić obsługę administracyjną interesantów urzędów. Ważne będą zwłaszcza działania zmierzające do rozbudowy i synchronizacji systemu e-usług oraz doposażania JST.

W ramach niniejszego priorytetu szczególnie ważne będą inwestycje związane z rozwojem kapitału ludzkiego, poprzez wzmocnienie systemu edukacji. Inwestycje te obejmować będą zarówno budowę/modernizację infrastruktury związanej z potrzebami edukacji elementarnej i opieki nad dziećmi, jak i budowę/modernizację infrastruktury szkolnej. Kluczowa będzie zwłaszcza modernizacja i doposażenie istniejących placówek oświatowych, a zwłaszcza doposażenie pracowni przedmiotowych w sprzęt specjalistyczny wspomagający proces kształcenia, w tym przede wszystkim w sprzęt do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem technologii informacyjnych, a szkół prowadzących kształcenie zawodowe w sprzęt do nauki zawodu.

Równolegle należy rozwijać działania związane z poszerzeniem i uatrakcyjnieniem oferty zajęć dodatkowych. Zajęcia te winny umożliwić rozwój zainteresowań uczniów oraz wspierać jednostki uzdolnione. Dodatkowo pamiętając o potrzebie uczenia się przez całe życie, wskazane są także działania wspierające kształcenie dorosłych. W tym przypadku w opracowywaniu i realizacji zajęć aktywnie powinni uczestniczyć pracodawcy i organizacje pozarządowe.

Duże znaczenie z punktu widzenia podniesienia poziomu i jakości życia mieszkańców ZOI mają inwestycje związane z budową/rozbudową/modernizacją szeroko rozumianej infrastruktury społecznej, w tym: związanej z opieką nad dziećmi do lat 3, zdrowotnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej. Wskazany jest również rozwój budownictwa komunalnego oraz infrastruktury związanej z opieką nad osobami niesamodzielnymi.

Priorytetowo winno się traktować inwestycje zmierzające do tworzenia nowych i modernizacji oraz doposażenia istniejących miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Realizacja tego zadania wymaga m.in. budowy/rozbudowy żłobków oraz wspierania oddolnych inicjatyw w zakresie opieki nad dziećmi do 3 lat. Rozwój niniejszej infrastruktury umożliwi podjęcie zatrudnienia przez obojga rodziców, a tym samym sprzyjać będzie ograniczaniu sfery ubóstwa oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców, a zwłaszcza kobiet.

Równie ważne będzie zapewnienie mieszkańcom ZOI dostępu do wysokiej jakości usług medycznych. Na jakość udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej wpływ mają warunki lokalowe placówek opieki zdrowotnej, standardy wyposażenia w sprzęt i aparaturę medyczną, jak również kwalifikacje personelu medycznego. W celu poprawy jakości usług w zakresie opieki

zdrowotnej należy wspierać działania zmierzające do wzmocnienia i poprawy funkcjonowania szpitali i innych placówek medycznych zlokalizowanych na terenie ZOI oraz podejmować starania o poprawę dostępności wysokiej jakości świadczeń medycznych, w tym świadczeń o charakterze specjalistycznym.

Powyższe działania wspierać powinna aktywnie prowadzona profilaktyka zdrowotna oraz promocja zdrowia realizowana poprzez edukację na rzecz zdrowia oraz prozdrowotną politykę publiczną.

Ważne jest także, zwłaszcza w kontekście zachodzących zmian demograficznych, zapewnienie godnego życia grupom zagrożonym marginalizacją, w tym seniorom i osobom niesamodzielnym. Przyjęte rozwiązania powinny zmierzać do rozwoju systemu opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia. Wsparcie to może występować między innymi w formie opieki w domach pomocy społecznej, usług medycznych świadczonych w zakładach opiekuńczo-leczniczych oraz opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób niepełnosprawnych.

Niniejszy priorytet realizowany będzie również poprzez budowę i modernizację szeroko rozumianej infrastruktury sportowej i kulturalnej. Inwestycjom infrastrukturalnym towarzyszyć będzie wsparcie działań realizowanych przez powyższe placówki, zwłaszcza adresowanych do różnych odbiorców i mających na celu aktywizację, integrację i włączenie społeczne mieszkańców ZOI.

W pewnej mierze odzwierciedleniem aktywności społecznej jest rozwój organizacji pozarządowych (NGO), w tym fundacji i stowarzyszeń. W ramach niniejszego priorytetu należy z jednej strony wzmacniać już istniejące i aktywnie działające organizacje pozarządowe, a z drugiej strony wskazane byłoby stworzenie warunków dla rozwoju nowych NGO, zwłaszcza na obszarach charakteryzujących się niską aktywnością społeczną. Szczególne wsparcie należy kierować do organizacji realizujących projekty skierowane równocześnie do różnych grup wiekowych, umożliwiających budowę więzi międzypokoleniowych.

Poprawa atrakcyjności ZOI jako miejsca do życia wymaga również intensyfikacji działań zmierzających do ochrony zasobów krajobrazowych i przyrodniczych, a także dbałości o posiadane dziedzictwo kulturowe. Aby wykorzystać potencjał tkwiący w zabytkach należy konsekwentnie dążyć do ich odbudowy i przywrócenia im funkcji turystycznych. Istotna w tym zakresie będzie współpraca z różnymi instytucjami, w tym z organizacjami pozarządowymi.

Priorytet realizowany będzie przez działania, w ramach których wskazano rodzaje interwencji⁹:

---

⁹ Wymiary i kody rodzajów interwencji w ramach EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności – art. 17 ust. 5 projektu Rozporządzenia Ogólnego

Tabela 25. Działania Priorytetu 4 Zarysu Planu Działań ZIT ZOI wraz z kodami wymiaru zakresu interwencji

DZIAŁANIE	KODY DOTYCZĄCE WYMIARU ZAKRESU INTERWENCJI
Działanie (D4.1) Wdrażanie e-usług w administracji	011 Rozwiązania ICT, usługi elektroniczne, aplikacje dla administracji
Działanie (D4.2) Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie edukacji	108 Wspieranie rozwoju umiejętności cyfrowych 111 Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury) 112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury) 114 Wsparcie na rzecz kształcenia dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury) 085 Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji elementarnej i opieki nad dzieckiem 086 Infrastruktura na potrzeby szkół podstawowych i średnich
Działanie (D4.3) Budowa/modernizacja infrastruktury społecznej sprzyjającej aktywizacji, integracji i włączeniu społecznemu	090 Infrastruktura mieszkalnictwa (inna niż dla migrantów, uchodźców i osób objętych ochroną międzynarodową lub ubiegających się o nią) 091 Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego 092 Infrastruktura zdrowotna
Działanie (D4.4) Rozwój wysokiej jakości usług społecznych	122 Środki na rzecz poprawy świadczenia usług w zakresie opieki rodzinnej i środowiskowej 123 Środki na rzecz poprawy dostępu, efektywności i odporności systemów opieki zdrowotnej (z wyłączeniem infrastruktury) 124 Środki na rzecz poprawy dostępu do opieki długoterminowej (z wyłączeniem infrastruktury) 125 Środki na rzecz modernizacji systemów zabezpieczenia społecznego, w tym wspierania dostępu do ochrony socjalnej
Działanie (D4.5) Aktywizacja i integracja mieszkańców ZOI	101 Wsparcie na rzecz gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych 106 Środki promujące równowagę między życiem zawodowym a prywatnym obejmujące dostęp do opieki nad dziećmi i osobami niesamodzielnymi 110 Środki zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu 115 Środki na rzecz promowania równości szans i aktywnego udziału w życiu społecznym 126 Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci 127 Przeciwdziałanie deprivacji materialnej osób najbardziej potrzebujących przez pomoc żywnościową lub materialną obejmującą środki towarzyszące
Działanie (D4.6) Promocja dziedzictwa kulturowego	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury

6. MATRYCA LOGICZNA INTERWENCJI

Matryca logiczna interwencji wskazuje w jaki sposób Plan Działań ZIT ZOI będzie oddziaływał na potencjały i bariery rozwoju. Każdemu ze zdiagnozowanych zjawisk przyporządkowano Działanie Zarysu Planu Działań ZIT ZOI, które niweluje bariery rozwoju lub wzmacnia potencjały.

Tabela 26. Matryca logiczna interwencji – potencjały rozwojowe

Zidentyfikowane Potencjały	Odpowiedź strategiczna
Wysoka ocena atrakcyjności inwestycyjnej gmin: gmina miejska Bolesławiec, gmina miejska Lubań; Bogatynia, Bolesławiec, Pieńsk, Siekierczyn, Warta Bolesławiecka, Zawidów, Zgorzelec.	D1.1; D4.1
Korzystne położenie sąsiedztwo Niemiec i Czech	D1.2; D3.1; D3.3; D4.2; D4.6
Niski poziom bezrobocia	D4.2
Bezpośredni dostęp do autostrady A4 i A18	D3.1
Potencjał do rozwoju turystyki	D1.2; D2.3, D4.6
Szeroka oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego	D1.2; D4.5; D4.6

Tabela 27. Matryca logiczna interwencji – bariery rozwojowe

Zidentyfikowane bariery rozwojowe	Odpowiedź strategiczna
Funkcjonowanie miast średnich pogrążonych w kryzysie i zagrożonych postępującą marginalizacją (Bolesławiec, Lubań, Zgorzelec)	D1.1; D3.1
Monokultura przemysłowa szczególnie w zachodniej i południowej części obszaru	D1.1; D1.2
Niski na tle regionu wskaźnik przedsiębiorczości	D1.1; D1.2; D4.2
Niezadawalający poziom innowacyjności przedsiębiorstw	D1.1; D4.2
Zdekapitalizowane obiekty dziedzictwa materialnego	D1.2; D4.6
Negatywne trendy demograficzne, ujemne saldo migracji i ujemny przyrost naturalny	D3.4; D4.5
Postępujący, zwłaszcza w miastach proces starzenia się społeczeństwa	D3.4; D4.4; D4.5
Niski poziom aktywności społecznej	D3.2; D4.1; D4.5

Ograniczony dostęp w zakresie opieki nad dziećmi do lat trzech	D4.3; D4.5
Ograniczony dostęp do wychowania przedszkolnego zwłaszcza na obszarach wiejskich	D4.2; D4.3
Niezadawalające wyniki z egzaminu ósmoklasisty	D4.2
Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, zwłaszcza poza najważniejszymi miastami	D4.3; D4.4
Braki w infrastrukturze kulturalnej i sportowej oraz niezadawalający stan części obiektów	D1.2;
Niezadawalający stan techniczny infrastruktury drogowej i kolejowej	D3.1
Regres transportu publicznego	D3.2
Słabo rozwinięta sieć ścieżek/dróg rowerowych	D3.3
Niezadawalający stopień pokrycia Obszaru infrastrukturą sieciową	D2.3
Niezadawalający poziom segregacji odpadów	D2.3
Niezadawalający stan techniczny budynków i budowali znajdujących się w zasobie komunalnym	D2.1; D3.4
Niezadawalająca jakość powietrza	D2.1; D2.2; D2.3; D3.2; D3.3

7. BUDŻET PLANU DZIAŁAŃ ZIT ZOI

Obecnie brak informacji dot. zasad kwalifikowalności wydatków w nowym okresie programowania 2021-2027, nie jest znany poziom współfinansowania środkami pochodzącymi z UE, nie są również znane wartości alokacji środków EFRR i EFS+ dla ZIT ZOI. Dodatkowo brak jest wytycznych w zakresie zasad tworzenia budżetu dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. W związku z tym poziom dofinansowania środkami UE zaproponowano w wysokości 70% wartości całkowitej projektów¹⁰. Dodatkowo w związku z wyżej opisaną sytuacją istnieje prawdopodobieństwo konieczności przesuwania środków pomiędzy priorytetami i działaniami Planu Działań ZIT ZOI i z tego powodu budżet został zaprezentowany w podziale na Priorytety.

Budżet opracowany został na bazie wstępnych projektów realizujących Priorytety Zarysu Planu Działań ZIT ZOI i wpisujące się w wymiar interwencji nowego okresu programowania UE 2021-2027. Przedsięwzięcia zgłoszone zostały w trakcie prac nad Programem Wykonawczym do Strategii Sudety 2030 w 2020 r. Zakłada się, że w toku dalszych prac nad Planem Działań ZIT ZOI propozycje projektów mogą być zmieniane np. poprzez ich uzupełnienia, usuwanie, łączenie w przedsięwzięcia partnerskie lub wiązki projektów lub też poprzez zastępowanie ich innymi zadaniami.

Tabela 28. Budżet Zarysu Planu Działań ZIT ZOI

<i>Priorytet ZIT ZOI</i>	Środki pochodzące z budżetu UE (tys. zł)	Środki krajowe (tys. zł)	Ogółem (tys. zł)
<i>Priorytet (P1) Promocja wielokierunkowego rozwoju gospodarczego Zachodniego Obszaru Integracji</i>	4 729,20	2 026,80	6 756,00
<i>Priorytet (P2) Przyjazny środowisku Zachodni Obszar Integracji</i>	129 655,40	55 566,60	185 222,00
<i>Priorytet (P3) Poprawa spójności Zachodniego Obszaru Integracji</i>	193 204,90	82 802,10	276 007,00
<i>Priorytet (P4) Poprawa społecznej atrakcyjności Zachodniego Obszaru Integracji</i>	225 797,40	96 770,30	322 567,70
Razem	553 386,90	23 7165,80	790 552,70

¹⁰ Na podstawie ustaleń Rady Europejskiej z lipca 2020 r.

8. WYKAZ OPRACJI, KTÓRE MAJĄ BYĆ WSPIERANE

Poniżej wskazane zadania zostały zgłoszone w trakcie otwartego naboru projektów realizowanego w 2020 r. w ramach prac nad Strategią Sudety 2030. Identyfikując projekty kierowano się zapisami projektu Umowy Partnerstwa z sierpnia 2020 r tj. : „CP5 umożliwia wdrażanie projektów lub wiązek projektów nie tylko w zakresie tematów przypisanych w rozporządzeniu, ale także w innych, właściwych dla CP1-CP4. CP5 pozwala na realizację zintegrowanych projektów zdefiniowanych w przygotowanych – z udziałem społeczności lokalnych – strategiach. Szczególnie związany z CP5 jest cel CP4, w dużej mierze finansowany z EFS+, uzupełniający interwencję wspierającą potencjały endogeniczne lub niwelującą lokalne problemy rozwojowe”.

Aby zdefiniować projekt zintegrowany posłużono się definicją zawartą w Art.32 Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 tj.: *Projekt zintegrowany to co najmniej dwa projekty powiązane ze sobą tematycznie w ramach wspólnego celu, jaki ma zostać osiągnięty dzięki ich realizacji, których wybór do dofinansowania lub realizacja jest koordynowana przez właściwe instytucje.*

Ponieważ na moment opracowania Zarysu Planu Działań brak jest wytycznych lub instrukcji dot. rodzajów projektów jakie mogą być wspierane w ramach ZIT ZOI , budżetu ZIT ZOI, zakresu wymiaru interwencji oraz sposobu ich prezentacji, poniżej przedstawiona lista ma charakter indykatywny tzn. może podlegać zmianom na dalszym etapie prac nad ostateczną wersją Planu Działań ZIT ZOI. Zmiany mogą polegać na przykład na integracji projektów w projekty partnerskie, tworzeniu wiązek projektów, dodaniu nowych lub usunięciu zgłoszonych projektów.

Tabela 29. Wykaz operacji, które mają być wspierane w ramach ZIT ZOI

NAZWA PODMIOTU ODPOWIEDZIALNEGO ZA PROJEKT.	TYTUŁ PROJEKTU	BUDŻET PROJEKTU (TYS. ZŁ)	KATEGORIA ZAKRESU INTERWENCJI	PROJEKT PARTNERSKI	PROJEKT ZINTEGROWANY
Gmina Pieńsk	Pełne wdrożenie systemu obiegu dokumentów	700,00	011 Rozwiązania ICT, usługi elektroniczne, aplikacje dla administracji	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.1.
Gmina Pieńsk	Zwiększenie wydajności sieci teleinformatycznej w Urzędzie Miasta i Gminy Pieńsk	1 500,00	011 Rozwiązania ICT, usługi elektroniczne, aplikacje dla administracji	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.1.
Gmina Węgliniec	Nowoczesna Cyfrowa Gmina Węgliniec	2 979,00	011 Rozwiązania ICT, usługi elektroniczne, aplikacje dla administracji	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.1.
Gmina Gromadka	Przygotowanie terenów inwestycyjnych gminy Gromadka - etap II	3 000,00	014 Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki przemysłowe i obiekty)	NIE	Projekt zintegrowany z projektami w Priorytecie 1
Gmina Miejska Bolesławiec	Wymiana źródeł ciepła w indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie Miasta Bolesławiec.	2 700,00	025 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Warta Bolesławiecka	Wymiana nie ekologicznych źródeł ciepła na bardziej przyjazne środowisku	2 000,00	025 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.

Gmina Miejska Lubań	Wymiana źródeł ciepła w gospodarstwach indywidualnych w Mieście Lubań, Gminie Lubań, Gminie Siekierczyn	3 990,00	025 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Siekierczyn	Termomodernizacja budynków wielorodzinnych należących do zasobu komunalnego Gminy Siekierczyn. Wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych na terenie Gminy Siekierczyn	500,00	025 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Bogatynia	Likwidacja niskiej emisji na obszarze Gminy Bogatynia	1 350,00	025 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Pieńsk	Termomodernizacja budynków wielorodzinnych i budynków użyteczności publicznej na terenie miasta Pieńsk	7 047,00	025 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Węgliniec	Walka ze smogiem w Gminie Węgliniec	3 600,00	025 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Miejska Zgorzelec	Likwidacja źródeł niskiej emisji w Gminie Miejskiej Zgorzelec	2 000,00	025 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Gromadka	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Modle	340,00	026 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi

					projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Nowogrodzic	Termomodernizacja budynku GCKiS	2 000,00	026 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Warta Bolesławiecka	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy Warta Bolesławiecka z wymianą źródła ciepła	3 000,00	026 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Powiat Bolesławiecki	Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół Budowlanych w Bolesławcu	6 000,00	026 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Lubań	Termomodernizacja obiektów szkolnych na terenie Gminy Lubań	2 000,00	026 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Lubań	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Lubań	1 200,00	026 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Platerówka	Zmniejszenie zapotrzebowania energetycznego budynków publicznych poprzez termomodernizację Szkoły Podstawowej w Platerówce, Świetlicy Wiejskiej w Platerówce oraz Urzędu Gminy w Platerówce	1 000,00	026 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.

Gmina Siekierzyn	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Siekierzyn – szkół, przedszkola, urzędu gminy. Wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	2 000,00	026 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Sulików	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Sulikowie	500,00	026 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Węgliniec	Termomodernizacja budynków przedszkolnych w Ruszowie i w Czerwonej Wodzie, gm. Węgliniec	1 220,00	026 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Miejska Zawidów	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Zawidowie oraz dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych	3 000,00	026 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Miejska Zgorzelec	Termomodernizacja Przedszkola Publicznego nr 12 w Zgorzelcu wraz z wymiana dachu, rynien oraz adaptacją i remontem pomieszczeń	1 000,00	026 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Miejska Zgorzelec	Termomodernizacja Przedszkola nr 2 w Zgorzelcu	845,00	026 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.
Gmina Miejska Zgorzelec	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 2	2 420,00	026 Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.1.

Gmina Gromadka	Budowa instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej w Gminie Gromadka	900,00	029 Energia odnawialna: słoneczna	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.2.
Gmina Warta Bolesławiecka	Montaż kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych na potrzeby zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepło obiektów gminnych	1 500,00	029 Energia odnawialna: słoneczna	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.2.
Gmina Bogatynia	Dotacje do OZE w Gminie Bogatynia	1 000,00	029 Energia odnawialna: słoneczna	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.2.
Gmina Sulików	Budowa instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii na terenie oczyszczalni ścieków w Sulikowie	3 000,00	029 Energia odnawialna: słoneczna	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.2.
Gmina Bolesławiec	Rozbudowa budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Brzeźniku	1 200,00	036 Środki w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem dotyczące: pożarów, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Gromadka	Zakup średniego samochodu pożarniczego, ratowniczo-gaśniczego dla jednostek OSP z terenu gminy Gromadka	2 100,00	036 Środki w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem dotyczące: pożarów, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.

Gmina Warta Bolesławiecka	Zakup samochodu strażackiego dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Jurkowie	1 000,00	036 Środki w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem dotyczące: pożarów, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Siekierczyn	Zakup średniego wozu strażackiego dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Siekierczynie	800,00	036 Środki w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem dotyczące: pożarów, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Miejska Zawidów	Zakup wozu strażackiego dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Zawidowie	1 000,00	036 Środki w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem dotyczące: pożarów, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Zgorzelec	Zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych wraz z wyposażeniem i specjalistyczną odzieżą dla strażaków OSP w Gminie Zgorzelec	2 100,00	036 Środki w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem dotyczące: pożarów, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Bogatynia	EkoPatrol w Gminie Bogatynia	510,00	038 Zapobieganie zagrożeniom naturalnym niezwiązanym z klimatem (np. trzęsieniami ziemi) oraz wywołanym działalnością człowieka, np. awariami przemysłowymi, oraz	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi

			zarządzanie ryzykiem w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami		projektami w Działaniu 2.3.
Zakład Wodociągów Kanalizacji i Oczyszczania w Gromadce	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowych i sieci kanalizacyjnych wraz z budową hydroforni, zbiorników na wodę, pompowni ścieków wody, modernizacja pompowni oraz zakup sprzętu do obsługi instalacji kanalizacyjnych i technologii zagospodarowana osadów ściekowych	3 900,00	039 Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, środki na rzecz efektywności energetycznej, zaopatrzenie w wodę pitną)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Gromadka	Modernizacja sieci wodociągowej w miejscowościach Modła i Wierzbowa	2 168,00	039 Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, środki na rzecz efektywności energetycznej, zaopatrzenie w wodę pitną)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Hydro-Tech Spółka z o.o.	Budowa kontenerowej Stacji Uzdatniania Wody wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Gierałtów, gm. Nowogrodziec	5 200,00	039 Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, środki na rzecz efektywności energetycznej, zaopatrzenie w wodę pitną)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Zakład Gospodarki Komunalnej w Lubkowie Sp. z o.o.	Budowa i modernizacja ujęć wody pitnej	5 000,00	039 Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, środki na rzecz efektywności energetycznej, zaopatrzenie w wodę pitną)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Platerówka	Poszukiwanie i budowa ujęć wody pitnej na terenie gm. Platerówka	1 000,00	039 Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, środki na rzecz efektywności energetycznej, zaopatrzenie w wodę pitną)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.

Gmina Siekierzyn	Budowa i modernizacja ujęć pitnej wody, obiektów służących uzdatnianiu i magazynowaniu wody pitnej. Budowa i modernizacja sieci wodociągowej w miejscowościach: Siekierzyn, Zaręba, Wyręba, Nowa Karczma, Ponikowo, Pisaczów, Wesołówka i Rudzica	1 200,00	039 Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, środki na rzecz efektywności energetycznej, zaopatrzenie w wodę pitną)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Sulików	Budowa wodociągu w miejscowościach Stary Zawidów i Wielichów	8 000,00	039 Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, środki na rzecz efektywności energetycznej, zaopatrzenie w wodę pitną)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Międzygminna Spółka Wodno – Kanalizacyjna „SUPLAZ” Sp. z o.o.	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Mikułowej (g. Sulików) i w Zalipiu (g. Platerówka) oraz kompleksowa wymiana armatury wodociągowej na terenie gminy Platerówka	2 500,00	039 Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, środki na rzecz efektywności energetycznej, zaopatrzenie w wodę pitną)	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Międzygminna Spółka Wodno - Kanalizacyjna "SUPLAZ" Sp. z o.o.	Kompleksowa wymiana armatury wodociągowej na terenie gminy Sulików oraz modernizacja wodociągu w Skrzydlicach	500,00	039 Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, środki na rzecz efektywności energetycznej, zaopatrzenie w wodę pitną)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Miejska Zawidów	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej na terenie Gminy Miejskiej Zawidów	3 000,00	039 Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, środki na rzecz efektywności energetycznej, zaopatrzenie w wodę pitną)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Miejska Zgorzelec	Wymiana sieci wodociągowej w ul. Warszawskiej i Łużyckiej w Zgorzelcu	2 305,00	039 Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, środki na rzecz efektywności energetycznej, zaopatrzenie w wodę pitną)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.

Hydro-Tech Spółka z o.o.	Budowy kanalizacji w Gierałtowie – III Etap	1 500,00	041 Odbieranie i oczyszczanie ścieków	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Hydro-Tech Spółka z o.o.	Budowa kanalizacji w Nowogrodźcu ul. Chrobrego i Nowogrodzka (Kolonia) , Zabłocie	3 000,00	041 Odbieranie i oczyszczanie ścieków	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Hydro-Tech Spółka z o.o.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Nowogrodźcu	2 000,00	041 Odbieranie i oczyszczanie ścieków	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Osiecznica	Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Osiecznica	10 000,00	041 Odbieranie i oczyszczanie ścieków	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Osiecznica	Przebudowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Osiecznica	7 090,00	041 Odbieranie i oczyszczanie ścieków	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Zakład Gospodarki Komunalnej w Lubkowie Sp. z o.o.	Remont i modernizacja oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Bolesławieckim	8 010,00	041 Odbieranie i oczyszczanie ścieków	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Zakład Gospodarki Komunalnej w Lubkowie Sp. z o.o.	Remont i modernizacja przepompowni ścieków na terenie Gminy Warta Bolesławiecka	5 000,00	041 Odbieranie i oczyszczanie ścieków	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.

Gmina Miejska Lubań	Budowa bloku biologicznego z urządzeniami technologicznymi, armaturą i rurociągami technologicznymi na oczyszczalni ścieków w Lubaniu oraz budowa kanalizacji sanitarnej na terenie miasta i Gminy Lubań	10 500,00	041 Odbieranie i oczyszczanie ścieków	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Siekierczyn	Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Siekierczyn, Zaręba i Rudzica	1 500,00	041 Odbieranie i oczyszczanie ścieków	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Bogatynia	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Bogatynia	1 300,00	041 Odbieranie i oczyszczanie ścieków	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Sulików	Dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach będących poza aglomeracją Gminy Sulików	500,00	041 Odbieranie i oczyszczanie ścieków	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Węgliniec	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Czerwona Woda	7 908,00	041 Odbieranie i oczyszczanie ścieków	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Węgliniec	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gminie Węgliniec	4 192,00	041 Odbieranie i oczyszczanie ścieków	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Miejska Zawidów	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej na terenie Gminy Miejskiej Zawidów	1 000,00	041 Odbieranie i oczyszczanie ścieków	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi

					projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Bolesławiec	Zakup pojemników na odpady komunalne dla gospodarstw domowych z terenu Gminy Bolesławiec	1 000,00	042 Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych: środki w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, minimalizacji, segregacji, recyklingu	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Warta Bolesławiecka	Zakup dwóch samochodów do odbioru odpadów	2 000,00	042 Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych: środki w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, minimalizacji, segregacji, recyklingu	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Sulików	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie Gminy Sulików	500,00	042 Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych: środki w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, minimalizacji, segregacji, recyklingu	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Węglińiec	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Węglińcu	3 757,00	042 Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych: środki w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, minimalizacji, segregacji, recyklingu	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Bolesławiec	Modernizacja istniejącego oświetlenia drogowego na energooszczędne na terenie gminy Bolesławiec	3 300,00	048 Środki mające na celu ograniczenie hałasu i poprawę jakości powietrza.	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.2.
Gmina Nowogrodzic	Remont oświetlenia drogowego	2 500,00	048 Środki mające na celu ograniczenie hałasu i poprawę jakości powietrza.	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.2.
Gmina Nowogrodzic	Modernizacja oświetlenia ulicznego	1 500,00	048 Środki mające na celu ograniczenie hałasu i poprawę jakości powietrza.	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi

					projektami w Działaniu 2.2.
Gmina Osiecznica	Edukacja ekologiczna mieszkańców na terenie gminy Osiecznica	3 020,00	050 Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, zielona infrastruktura	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Miejska Zawidów	Zagospodarowanie kompleksu parkowo – leśnego Wzgórze Zamkowe – Kocia Góra	866,00	050 Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, zielona infrastruktura	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Gromadka	Budowa drogi gminnej w miejscowości Motyle	1 100,00	059 Nowo wybudowane inne drogi krajowe, regionalne i lokalne drogi dojazdowe	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Gmina Gromadka	Budowa drogi gminnej w miejscowości Pasternik.	900,00	059 Nowo wybudowane inne drogi krajowe, regionalne i lokalne drogi dojazdowe	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Gmina Gromadka	Budowa drogi gminnej w miejscowości Osła (działka nr 518)	1 200,00	059 Nowo wybudowane inne drogi krajowe, regionalne i lokalne drogi dojazdowe	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Gmina Bolesławiec	Przebudowa drogi o dł. 3,6 km na odcinku Nowe Jaroszewice-Stare Jaroszewice	2 050,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Powiat Bolesławiecki	Przebudowa drogi powiatowej nr 2273D na odcinku Bożejowice - Otok	8 388,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi

					projektami w Działaniu 3.1.
Gmina Platerówka	Przebudowa mostu wraz z przebudową dróg gminnych w m. Włosień	1 000,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Gmina Platerówka	Przebudowa mostów w ciągu dróg gminnych - Włosień, Platerówka	950,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Gmina Siekierzyn	Przebudowa/modernizacja istniejących dróg gminnych w miejscowościach Siekierzyn, Zaręba, Wesołówka, Wyręba i Rudzica.	13 000,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Powiat Lubański-Powiatowy Zarząd Dróg	Przebudowa drogi powiatowej nr 2447D oraz drogi powiatowej nr 2450D	4 196,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Powiat Lubański-Powiatowy Zarząd Dróg	Przebudowa drogi powiatowej nr 2456D oraz drogi powiatowej nr 2462D	2 354,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Powiat Lubański-Powiatowy Zarząd Dróg	Przebudowa drogi powiatowej nr 2439D oraz drogi powiatowej nr 2486D	4 000,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Gmina Bogatynia	Przebudowa ulicy Pocztovej w Bogatyni	3 000,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi

					projektami w Działaniu 3.1.
Gmina Pieńsk	Poprawa bezpieczeństwa na drogach gminnych poprzez ich renowację - etap I	2 808,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Gmina Sulików	Przebudowa i remonty dróg na terenie Gminy Sulików	2 615,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Gmina Węglińiec	Przebudowa dróg na terenie Węglińca oraz obszarów wiejskich Gminy Węglińiec	10 791,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Gmina Miejska Zawidów	Modernizacja dróg gminnych na terenie Gminy Miejskiej Zawidów	9 000,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Gmina Zgorzelec	Bezpieczna Droga - Kompleksowa przebudowa dróg, przepustów oraz mostów na terenie Gminy Zgorzelec	7 600,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Gmina Miejska Zgorzelec	Modernizacja ul. Łużyckiej w Zgorzelcu	3 297,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Gmina Miejska Zgorzelec	Modernizacja ul. Warszawskiej w Zgorzelcu	3 000,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi

					projektami w Działaniu 3.1.
Gmina Miejska Zgorzelec	Przebudowa ul. Konarskiego w Zgorzelcu	4 152,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Powiat Zgorzelecki	„Przebudowa drogi powiatowej nr 2398D relacja Żarska Wieś- Pokrzywnik na odcinku 2847 mb od km 5+905,00 do km 8+482,00 i od km 9+062,00 do km 9+332,00 – etap II”	2 954,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Powiat Zgorzelecki	Przebudowa drogi powiatowej 2361D relacji Bogatynia – Opolno Zdrój od km 2+ 490,00 do km 5+ 155,00 z uwzględnieniem budowy ścieżki pieszo - rowerowej w jej ciągu	8 000,00	062 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.1.
Gmina Miejska Bolesławiec	Budowa Subregionalnego Centrum Przesiadkowego w Bolesławcu wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą	18 257,00	073 Infrastruktura na potrzeby czystej komunikacji miejskiej	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.2.
Gmina Miejska Lubań	Poprawa jakości powietrza w regionie poprzez modernizację dróg i chodników, modernizację i budowę miejsc parkingowych oraz rozszerzenie zakresu transportu zbiorowego.	15 940,00	073 Infrastruktura na potrzeby czystej komunikacji miejskiej	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.2.
Gmina Bogatynia	Rozwój połączeń autobusowych w Trójstyku: Hradek – Zittau – Bogatynia - Frydlant	5 000,00	073 Infrastruktura na potrzeby czystej komunikacji miejskiej	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.2.
Gmina Miejska Lubań	Ograniczenie ruchu kołowego w mieście Lubań i poprawa jakości	2 400,00	074 Tabor na potrzeby czystej komunikacji miejskiej	TAK	Projekt zintegrowany ze

	powietrza w okolicy poprzez modernizację transportu zbiorowego w Mieście Lubań i gminach przyległych.				wszystkimi projektami w Działaniu 3.2.
Gmina Miejska Zgorzelec	System publicznej komunikacji zbiorowej na terenie Powiatu Zgorzeleckiego – etap I	10 000,00	074 Tabor na potrzeby czystej komunikacji miejskiej	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.2.
Gmina Bolesławiec	Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Bolesławiec.	6 000,00	075 Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.3.
Gmina Gromadka	Budowa ścieżki rowerowej na terenie gminy Gromadka w relacji Modła - Borówki	4 500,00	075 Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.3.
Gmina Osiecznica	Budowa szlaków rowerowych na terenie gminy Osiecznica	3 000,00	075 Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.3.
Gmina Platerówka	Przebudowa ścieżek rowerowych w gm. Platerówka	3 500,00	075 Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.3.
Gmina Bogatynia	Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych w Gminie Bogatynia	5 000,00	075 Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.3.

Gmina Miejska Zawidów	Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Miejskiej Zawidów	700,00	075 Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.3.
Gmina Bolesławiec	Rozbudowa budynku przedszkola wraz z adaptacją części pomieszczeń na żłobek we wsi Kruszyn.	1 350,00	085 Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji elementarnej i opieki nad dzieckiem	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Osiecznica	Budowa budynku przedszkola publicznego w miejscowości Osiecznica	12 000,00	085 Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji elementarnej i opieki nad dzieckiem	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Bogatynia	Wsparcie na starcie	950,00	085 Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji elementarnej i opieki nad dzieckiem	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Sulików	Budowa Przedszkola Publicznego w Sulikowie	3 500,00	085 Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji elementarnej i opieki nad dzieckiem	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Miejska Zawidów	Modernizacja i przebudowa Przedszkola Publicznego w Zawidowie	2 700,00	085 Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji elementarnej i opieki nad dzieckiem	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Bolesławiec	Rozbudowa budynków Szkoły Podstawowej we wsi Ocice	5 826,68	086 Infrastruktura na potrzeby szkół podstawowych i średnich	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.

Gmina Bolesławiec	Modernizacja pracowni przedmiotowych w szkołach podstawowych Gminy Bolesławiec	1 000,00	086 Infrastruktura na potrzeby szkół podstawowych i średnich	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Gromadka	Budowa basenu przy Szkole Podstawowej w Gromadce	10 000,00	086 Infrastruktura na potrzeby szkół podstawowych i średnich	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Powiat Bolesławiecki	Budowa szkolnej hali sportowej przy Zespole Szkół Elektronicznych w Bolesławcu, ul. Tyrankiewiczów 12	7 000,00	086 Infrastruktura na potrzeby szkół podstawowych i średnich	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Powiat Bolesławiecki	Przebudowa boiska wielofunkcyjnego przy Liceum Ogólnokształcącym Nr 1 w Bolesławcu	3 000,00	086 Infrastruktura na potrzeby szkół podstawowych i średnich	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Powiat Bolesławiecki	Przebudowa boiska przy Zespole Szkół Handlowych i Usługowych w Bolesławcu, ul. Zgorzelecka 18	600,00	086 Infrastruktura na potrzeby szkół podstawowych i średnich	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Sulików	Budowa i wyposażenie multimedialnej świetlicy wraz z modernizacją Szkoły Podstawowej w Biernej	2 600,00	086 Infrastruktura na potrzeby szkół podstawowych i średnich	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Sulików	Modernizacja boiska sportowego w Sulikowie	500,00	086 Infrastruktura na potrzeby szkół podstawowych i średnich	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.

Gmina Węgliniec	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Czerwonej Wodzie	3 500,00	086 Infrastruktura na potrzeby szkół podstawowych i średnich	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Zgorzelec	Boisko z Klasą - budowa boisk przyszkolnych w Gminie Zgorzelec	2 200,00	086 Infrastruktura na potrzeby szkół podstawowych i średnich	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Miejska Zgorzelec	Budowa boiska wraz z bieżnią przy Szkole Podstawowej nr 5 w Zgorzelcu	800,00	086 Infrastruktura na potrzeby szkół podstawowych i średnich	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Miejska Zawidów	Modernizacja budynku przy ul. Młynarskiej w Zawidowie celem dostosowania jego pomieszczeń do mieszkalnictwa socjalnego, komunalnego i mieszkań chronionych	1 800,00	090 Infrastruktura mieszkalnictwa (inna niż dla migrantów, uchodźców i osób objętych ochroną międzynarodową lub ubiegających się o nią)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.3.
Powiat Lubański	Budowa Powiatowego Centrum Seniora	40 000,00	091 Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.3.
Gmina Pieńsk	Budowa dwóch świetlic wiejskich z remizami dla ochotniczych straży pożarnych w Dłużynie Dolnej i Bielawie Dolnej	5 470,00	091 Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.3.
Gmina Węgliniec	Przebudowa i adaptacja budynku po szkole podstawowej na potrzeby lokalnego Domu Pomocy Społecznej	1 230,00	091 Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.3.

Gmina Zgorzelec	"Wspólnie, pożytecznie i wesoło" - rozbudowa i budowa świetlic w Gminie Zgorzelec	2 100,00	091 Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.3.
Powiat Zgorzelecki	Budowa Domu Pomocy Społecznej "Jędrak" z Powiatowym Ośrodkiem Wsparcia w Bogatyni	17 625,00	091 Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.3.
Powiat Lubański	Modernizacja NZOZ Łużyckiego Centrum Medycznego w Lubaniu Sp. z o.o.	20 000,00	092 Infrastruktura zdrowotna	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.3.
Interclub Femina	Utworzenie Centrum Wsparcia NGO Powiatu Zgorzeleckiego	675,00	101 Wsparcie na rzecz gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gmina Siekierczyn	Działania promocyjne, informacyjne, szkoleniowe oraz wsparcie towarzyszące w postaci usług opiekuńczych nad osobami niesamodzielnymi i dziećmi do lat 3	250,00	106 Środki promujące równowagę między życiem zawodowym a prywatnym obejmujące dostęp do opieki nad dziećmi i osobami niesamodzielnymi	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gmina Siekierczyn	Szkolenia i kursy komputerowe pozwalające nabyć umiejętności korzystania z urządzeń cyfrowych (komputery, telefony, tablety) oraz obsługi urządzeń cyfrowych (w tym działania szkoleniowe)	250,00	108 Wspieranie rozwoju umiejętności cyfrowych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Bolesławiec	Aktywny SENIOR w Gminie Bolesławiec	800,00	110 Środki zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.

Gmina Miejska Bolesławiec	Bolesławiecka Akademia Twórczego Seniora	300,00	110 Środki zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gmina Miejska Bolesławiec	"Aktywny Senior - Seniosem na +"	2 268,00	110 Środki zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gmina Gromadka	Klub Seniora na aktywną jesień życia	800,00	110 Środki zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gmina Nowogrodzic	Aktywizacja i opieka nad osobami starszym	500,00	110 Środki zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gmina Nowogrodzic	Program profilaktyki zdrowego starzenia się	2 300,00	110 Środki zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gmina Osiecznica	Aktywność społeczna osób starszych na terenie gminy Osiecznica	1 000,00	110 Środki zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gmina Siekierzyn	Kompleksowe programy profilaktyki geriatrycznej i obejmujące wszystkie aspekty zdrowego starzenia się	250,00	110 Środki zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.

Powiat Lubański	Powiatowy Program Rehabilitacji Mieszkańców	8 000,00	110 Środki zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Bogatyński Ośrodek Pomocy Społecznej i Wsparcia Rodziny	Poprawa jakości życia osób starszych i niesamodzielnych poprzez działalność Dziennego Domu Opieki Medycznej w Bogatyni	1 300,00	110 Środki zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gmina Miejska Zawidów	Rozwój miejsc aktywizacji osób starszych na terenie Gminy Miejskiej Zawidów	1 000,00	110 Środki zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgorzelcu	„Sprawność i Radość” - Poprawa usług i świadczeń socjalnych mieszkańców Gminy Zgorzelec	5 030,00	110 Środki zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gmina Miejska Zgorzelec	Bezpieczny Senior	2 900,00	110 Środki zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gmina Bolesławiec	Utworzenie nowych miejsc przedszkolnych w Gminie Bolesławiec	400,00	111 Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Bolesławiec	Utworzenie żłobka w Gminie Bolesławiec	1 600,00	111 Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.

Gmina Gromadka	Równanie szans wychowanków oraz rozbudowa przedszkola w gminie Gromadka	360,00	111 Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Nowogrodzic	Tworzenie i utrzymanie miejsc przedszkolnych	2 000,00	111 Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Osiecznica	Aktywny przedszkolak	2 500,00	111 Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Siekierzyn	Tworzenie i utrzymywanie miejsc przedszkolnych oraz miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobki, kluby malucha)	300,00	111 Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Przedszkole Publiczne w Sulikowie	Podniesienie jakości edukacji przedszkolnej w Przedszkolu Publicznym w Sulikowie	600,00	111 Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gminny Ośrodek Kultury w Sulikowie	Otwieramy drzwi do kultury - wsparcie rodziców dzieci do 4 r.ż.	250,00	111 Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Miejska Zawidów	Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych w Przedszkolu Publicznym w Zawidowie.	1 000,00	111 Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.

Gmina Miejska Zawidów	Rozwój instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na terenie Gminy Miejskiej Zawidów	1 891,00	111 Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Bolesławiec	Nowoczesna edukacja w szkole podstawowej we wsi Ocice	300,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Bolesławiec	Utworzenie w szkołach podstawowych Gminy Bolesławiec pracowni do nauki języków obcych	2 000,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Bolesławiec	Tworzenie warunków do nauczania eksperymentalnego w szkołach podstawowych Gminy Bolesławiec	1 400,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Miejska Bolesławiec (SP nr 1, SP nr 2, SP nr 3, SP nr 4, SP nr 5)	NEW SCHOOL – rozbudowa oferty edukacyjnej w oparciu o kompetencje kluczowe.	7 000,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Gromadka	Równe szanse w edukacji uczniów Szkoły Podstawowej w Gromadce	650,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Osiecznica	Nowoczesna szkoła – inwestycją w przyszłość	3 000,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.

Gmina Warta Bolesławiecka	Nowoczesna szkoła i przedszkole	6 877,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Powiat Lubański	PRAKTYKA CZYNI MISTRZA – praktyczne formy edukacji uczniów technikum Powiatu Lubańskiego	4 000,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Powiat Lubański	Einstein - rozwijamy kompetencje kluczowe uczniów z wykorzystaniem zasobów obszaru Sudety 2030	16 000,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Bogatynia	Praktyczny TIK w Bogatyńskich szkołach	4 200,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Bogatynia	Językowy EU-geniusz	1 500,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Sulikowie	Rozwój kompetencji kluczowych uczniów Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Sulikowie	800,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Biernej	Rozwój kompetencji kluczowych uczniów Szkoły Podstawowej im. Orła Białego w Biernej	500,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.

Gmina Węgliniec	Rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych oraz wspieranie uzdolnień uczniów szkół podstawowych na terenie gminy Węgliniec	4 200,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Miejska Zawidów	Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych w Szkole Podstawowej w Zawidowie	3 000,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Miejska Zgorzelec	Pomagam i jestem bezpieczny - kampania dotycząca bezpieczeństwa w Zgorzelcu	930,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Powiat Zgorzelecki	Od teorii do praktyki II poprawa efektywności kształcenia zawodowego w Powiecie Zgorzeleckim	3 500,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Powiat Zgorzelecki	Poprawa jakości kształcenia ogólnego w Powiecie Zgorzeleckim	1 205,00	112 Wsparcie na rzecz edukacji na poziomie podstawowym i średnim (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Gmina Zgorzelec	„IT dla wszystkich” - rozwój kompetencji cyfrowych wśród mieszkańców Gminy Zgorzelec	650,00	114 wsparcie na rzecz kształcenia dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.
Stowarzyszenie „Bystry Strumień”	Mobilny inkubator kwalifikacji zawodowych	650,00	114 Wsparcie na rzecz kształcenia dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury)	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.2.

Gmina Miejska Lubań	Akademia Trzeciego Wieku	473,00	115 Środki na rzecz promowania równości szans i aktywnego udziału w życiu społecznym	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gmina Siekierczyn	Aktywna integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	300,00	115 Środki na rzecz promowania równości szans i aktywnego udziału w życiu społecznym	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gminny Ośrodek Kultury w Sulikowie	Otwieramy drzwi do kultury - wsparcie osób dorosłych	400,00	115 Środki na rzecz promowania równości szans i aktywnego udziału w życiu społecznym	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gmina Siekierczyn	Zwiększenie dostępności środowiskowych usług społecznych, w tym opiekuńczych i wsparcie rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz wsparcie pieczy zastępczej	350,00	122 Środki na rzecz poprawy świadczenia usług w zakresie opieki rodzinnej i środowiskowej	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.4.
Gmina Bolesławiec	Zdrowy uśmiech	300,00	123 Środki na rzecz poprawy dostępu, efektywności i odporności systemów opieki zdrowotnej (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.4.
Gmina Gromadka	Badania profilaktyczne i profilaktyka nadciśnienia tętniczego oraz cukrzycy wśród mieszkańców Gminy Gromadka	300,00	123 Środki na rzecz poprawy dostępu, efektywności i odporności systemów opieki zdrowotnej (z wyłączeniem infrastruktury)	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.4.
Zespół Opieki Zdrowotnej w Bolesławcu	Profilaktyka onkologiczna dla mieszkańców powiatu bolesławieckiego	8 390,00	123 Środki na rzecz poprawy dostępu, efektywności i odporności systemów opieki zdrowotnej (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.4.

Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Sulikowie	Zwiększenie dostępności usług stomatologicznych dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Sulików	600,00	123 Środki na rzecz poprawy dostępu, efektywności i odporności systemów opieki zdrowotnej (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.4.
Gmina Zgorzelec	„Ze zdrowiem w przyszłość” - program profilaktyki zdrowotnej w Gminie Zgorzelec	1 400,00	123 Środki na rzecz poprawy dostępu, efektywności i odporności systemów opieki zdrowotnej (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.4.
Gmina Miejska Zgorzelec	Kompleksowy Program Zdrowotny skierowany do mieszkańców Miasta Zgorzelca	2 700,00	123 Środki na rzecz poprawy dostępu, efektywności i odporności systemów opieki zdrowotnej (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.4.
Gmina Miejska Zgorzelec	Zdrowym być - Program profilaktycznych szczepień w Mieście Zgorzelec	4 700,00	123 Środki na rzecz poprawy dostępu, efektywności i odporności systemów opieki zdrowotnej (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.4.
Gmina Nowogrodzic	Utrzymanie miejsc opieki długoterminowej	3 000,00	124 Środki na rzecz poprawy dostępu do opieki długoterminowej (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.4.
Gmina Węglińiec	Utworzenie i funkcjonowanie Domu Pomocy Społecznej w Starym Węglińcu	1 450,00	124 Środki na rzecz poprawy dostępu do opieki długoterminowej (z wyłączeniem infrastruktury)	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.4.
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Węglińcu	Profesjonalizacja Ośrodka Pomocy Społecznej w Węglińcu	1 015,00	125 Środki na rzecz modernizacji systemów zabezpieczenia społecznego, w tym wspierania dostępu do ochrony socjalnej	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.4.

Bogatyński Ośrodek Pomocy Społecznej i Wsparcia Rodziny	Aktywna integracja w Gminie Bogatynia	730,00	126 Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gmina Siekierczyn	Udostępnienie pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków.	350,00	127 Przeciwdziałanie deprywacji materialnej osób najbardziej potrzebujących przez pomoc żywnościową lub materialną obejmującą środki towarzyszące	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.5.
Gmina Węgliniec	Gmina Węgliniec centrum rowerowym Borów Dolnośląskich	2 607,00	128 Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i powiązanych usług turystycznych	NIE	Projekt zintegrowany z projektami w Priorytecie 1
Centrum Rekreacyjno - Turystyczne w Radomierzycach	„Łazik” - Gminne Schronisko Turystyczne w Radomierzycach	1 149,00	128 Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i powiązanych usług turystycznych	TAK	Projekt zintegrowany z projektami w Priorytecie 1
Gmina Bolesławiec	Ocalić wspomnienia od zapomnienia – historyczne podróże polskich rodzin	400,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.6.
Gmina Miejska Bolesławiec	Polska i Norwegia na europejskim szlaku ceramiki: włączenie Bolesławca i Porsgrunn do międzynarodowej sieci współpracy miast o tradycjach ceramicznych	14 000,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.6.
Gmina Miejska Bolesławiec	Bolesławiecka Szkoła Tańca i Akrobatyki Artystycznej	1 000,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.6.
Gmina Miejska Bolesławiec	Nasze dziedzictwo – młodzi kreują gliniane miasto	350,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi

					projektami w Działaniu 4.6.
Gmina Miejska Bolesławiec	Polak Artysta Ceramik Triennale Bolesławiec 2021 - 2027	436,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.6.
Gmina Miejska Bolesławiec	OFF Festiwal Sudety 2021-2023	400,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.6.
Gmina Osiecznica	Budowa Centrum Aktywności Społecznej dla miejscowości Przejęśław	3 000,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.6.
Gmina Osiecznica	Budowa Centrum Aktywności Społecznej dla miejscowości Ławszowa	2 999,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.6.
Powiat Bolesławiecki	"Góry bliżej nas" - turystyczno – kulturalno – ekologiczny projekt Powiatu Bolesławieckiego w ramach regionalnej strategii SUDETY 2030	6 247,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.6.
Gmina Lubań	Zakup wyposażenia na potrzeby działalności Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu	500,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.6.
Gmina Lubań	Przebudowa z nadbudową i zmianą sposobu użytkowania budynku	1 500,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi

	pofabrycznego na potrzeby ośrodka kultury i sportu				projektami w Działaniu 4.6.
Gmina Siekierczyn	Renowacja obiektów zabytkowych w Zarębie	500,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.6.
Gmina Węgliniec	Przebudowa, rozbudowa i remont budynku Domu Kultury w Czerwonej Wodzie	1 241,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.6.
Gmina Zgorzelec	Z historią w nowoczesność - adaptacja pałacu w Kunowie na cele społeczne	4 000,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.6.
Gminny Ośrodek Kultury w Zgorzelcu z siedzibą w Radomierzycach	„Dom Ludowy” – Gminne Centrum Kultury i Integracji w Jędrzychowicach	3 000,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.6.
Gmina Miejska Zgorzelec	Modernizacja budynku Miejskiego Domu Kultury w Zgorzelcu – etap II	4 100,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.6.
Fundacja Centrum Pamięć, Edukacja, Kultura, Zgorzelec	Regionalny Park Pamięci	500,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 4.6.
Towarzystwo Ochrony Przyrody i Krajobrazu TOPiK Zgorzelec	Działania na rzecz promocji budownictwa zrównoważonego, bioróżnorodności oraz ochrony	120,00	129 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi

	regionalnego dziedzictwa kulturowego				projektami w Działaniu 4.6.
Gmina Bolesławiec	Rowerem przez dziedzictwo przyrodnicze Gminy Bolesławiec	400,00	130 Ochrona, rozwój i promocja dziedzictwa przyrodniczego i ekoturystyki innych niż obszary Natura 2000	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Siekierczyn	Rewitalizacja założenia parkowego w Zarębie przy ul. Parkowej 2 i terenu Rekreacyjno – Wypoczynkowego w Siekierczynie	1 284,00	130 Ochrona, rozwój i promocja dziedzictwa przyrodniczego i ekoturystyki innych niż obszary Natura 2000	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Bogatynia	Rozbudowa sieci tras rowerowych w Gminie Bogatynia	2 000,00	130 Ochrona, rozwój i promocja dziedzictwa przyrodniczego i ekoturystyki innych niż obszary Natura 2000	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 2.3.
Gmina Bolesławiec	Budowa budynku administracyjno-biurowego wraz z magazynem na potrzeby Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu we wsi Kruszyn	3 950,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Bolesławiec	Rozbudowa budynku zabytkowego, siedziby Urzędu Gminy Bolesławiec	7 700,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Miejska Bolesławiec	Modernizacja i rozbudowa stadionu w Bolesławcu	9 500,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Miejska Bolesławiec	Modernizacja kompleksu basenów otwartych w przy ulicy Spacerowej w Bolesławcu	8 000,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi

					projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Miejska Bolesławiec	Bolesławieckie murale – artystyczne wizje młodzieży w przestrzeniach miejskich	800,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Gromadka	Przebudowa budynku przemysłowego w Gromadce w celu adaptacji na remizę OSP oraz posterunek Policji	3 200,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Gromadka	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Borówki	600,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Gromadka	Budowa boisk wielofunkcyjnych w miejscowościach: Różyniec, Krzyżowa, Wierzbowa, Nowa Kuźnia, Modła	4 000,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Nowogrodzic	Przebudowa boiska piłkarskiego wraz z budową systemu zraszania w Zebrzydowej	1 000,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Nowogrodzic	Budowa świetlicy wiejskiej w Parzycach	2 900,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Nowogrodzic	Budowa świetlicy wiejskiej w Gościszowie	3 800,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi

					projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Nowogrodzic	Budowa zaplecza sportowego na Stadionie Miejskim w Nowogrodźcu	4 500,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Nowogrodzic	Budowa terenu rekreacyjno sportowego nad Kwisą	5 000,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Nowogrodzic	Rewitalizacja placu w centrum miasta	500,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Lubań	Przebudowa świetlicy wiejskiej w Mściszowie – Gmina Lubań	500,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Siekierczyn	Rewitalizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego w Wyrębie nr 6 oraz rewitalizacja obiektu świetlicy wiejskiej w Rudzicy nr 135	500,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Bogatynia	Rewitalizacja obiektów sportowych w Bogatyni	4 000,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Bogatynia	Rewitalizacja terenów rekreacyjnych „Zalewu” wraz z przebudową ulicy Kąpielowej w Bogatyni	1 500,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi

					projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Bogatynia	Rewitalizacja przestrzeni publicznej obszaru centrum miasta Bogatynia	10 000,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Pieńsk	Modernizacja stadionu miejskiego w Pieńsku - etap I	2 850,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Pieńsk	Rewitalizacja budynków wielorodzinnych na terenie miasta Pieńsk	1 846,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	TAK	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Miejska Zawidów	Rewitalizacja terenów zielonych i zagospodarowanie zdegradowanych terenów przemysłowych w Gminie Miejskiej Zawidów	3 500,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Zgorzelec	Zawsze ze sportem - budowa boisk wielofunkcyjnych na terenie Gminy Zgorzelec	3 600,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Zgorzelec	Zagospodarowanie osiedla w Żarskiej Wsi wraz z budową boiska wielofunkcyjnego	2 600,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Miejska Zgorzelec	Rewitalizacja Śródmieścia - IV etap	7 023,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi

					projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Miejska Zgorzelec	Kompleksowa rewitalizacja basenu miejskiego (odkrytego) w Zgorzelcu	6 000,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Miejska Zgorzelec	Przebudowa części Parku im. Paderewskiego w Zgorzelcu	862,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Miejska Zgorzelec	Rewitalizacja małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej o charakterze wielopokoleniowym w obrębie ulic: E. Orzeszkowej, Turowskiej, Okólnej i Chełmońskiego w Zgorzelcu	516,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Miejska Zgorzelec	Rewitalizacja podwórek w obszarze śródmieścia w obrębie ulic: E. Plater, Czachowskiego, Warszawskiej, Bohaterów Getta	1 862,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Miejska Zgorzelec	Rewitalizacja podwórka w obszarze Śródmieścia w obrębie ulic: Okrzei, Daszyńskiego, Kościuszki, Sienkiewicza w Zgorzelcu	2 046,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
Gmina Miejska Zgorzelec	Modernizacja boiska sportowego przy ul. Karłowicza w Zgorzelcu	700,00	131 Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	NIE	Projekt zintegrowany ze wszystkimi projektami w Działaniu 3.4.
RAZEM		790 552,68 tys. zł			